6. Uluslararası Pozitif Psikoloji Kongresi

Kişiler Arası İlişkilerde Pozitif Psikoloji

6th International Congress of Positive Psychology

Positive Psychology in Interpersonal Relationships

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

ABSTRACT BOOK

TÜBİTAK TARAFINDAN DESTEKLENMEKTEDİR

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI-91

ÜSKÜDAR
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI

www.uuyayinlari.com

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI - 91
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
6.ULUSLARARASI POZİTİF PSİKOLOJİ KONGRESİ
19-20 NİSAN 2024 / İSTANBUL
BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

Editörler
Prof. Dr. Nevzat TARHAN
Dr. Öğr. Üyesi Fatma TURAN

Kapak ve Grafik Tasarım
Bülent TELLAN

ISBN
978-605-9596-83-1

Yayıncılık Sertifika No
69591

Baskı Tarihi
2024

Baskı Sayısı
1. Baskı

TÜBİTAK TARAFINDAN DESTEKLENMEKTEDİR.

İletişim Bilgileri
www.uskudar.edu.tr – yayin@uskudar.edu.tr
Tel: 0216 400 22 22 / Faks: 0216 4741256
Altunizade Mah. Üniversite Sk. No: 14
Pk: 34662 Üsküdar / İstanbul / Türkiye

Copyright © 2024

Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak T.C. Üsküdar Üniversitesine aittir. Her hakkı saklıdır. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Bu kitabın hiçbir kısmı yayıncısının yazılı izni olmaksızın elektronik veya mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi saklama, erişim sistemi de dahil olmak üzere her hangi bir şekilde çoğaltılamaz. Bu kitapta, 6. Uluslararası Pozitif Psikoloji Kongresi kapsamında sunulan bildirilerin özetleri yer almaktadır. İçerik konuşmacılara aittir. Üsküdar Üniversitesi sorumlu tutulamaz.

Üsküdar Üniversitesi
6. Uluslararası Pozitif Psikoloji Kongresi

Üsküdar University
6th International Congress of Positive Psychology

Kişiler Arası İlişkilerde Pozitif Psikoloji

Positive Psychology in Interpersonal Relationships

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
BOOK OF ABSTRACTS

Editörler
Prof. Dr. Nevzat TARHAN
Dr. Öğr. Üyesi Fatma TURAN

19-20 NİSAN 2024
İSTANBUL

İÇİNDEKİLER
TABLE OF CONTENTS

Kurullar / Committees **9**

Davet Mektupları / Invitation Letters **15**

Davetli Konuşmacılar / Keynote Speakers **19**

Çalıştaylar / Workshop **29**

Bildiriler / Presentations **35**

B.01-Associations of Social Support, Acculturative Stress, Depression to the Quality of Life Among Indonesian Women in Türkiye
Ade PUTRI YULIANTI, Salih MOLLAHALİLOĞLU, Nimetcan Mehmet ORHUNA..... 37

B.02-Modern Educational Management: Rational and Positive Decision- Making
Daria SUPRUN 40

B.03-The Intersection of Digital Communication and Attachment Theory in Modern Relationships
Selin YAĞCI, Selami Varol ÜLKER..... 42

B.04-Bridging the Gap:Exploring the Integration of Technology within the Clinical Framework of Social Work Practice
Yaser SNOUBAR 44

B.05-Bilişsel Esneklik ve Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Mehlika Merve Yolcu 46

B.06-Öz Şefkat Programının Ergenlerde Öz Şefkat, Öznel İyi Oluş ve Yaşam Anlamı Üzerindeki Etkisi
Rufeyde UTKAN, Ferhat KARDAŞ 48

B.07-İçimizdeki Enkaz: Psikolojik Şiddet
Rufeyde UTKAN, Gaye Zeynep ÇENESİZ..... 51

B.08-Yetişkinlerde Manevi İyi Oluşun Umut ve Kaygı ile Olan İlişkisinin İncelenmesi
Fahriye Beyza TUNÇKILIÇ, Seydi Ahmet SATICI 54

B.09-Yemeğin Gizli Rolü: Yemeğin İyi Oluşa Katkısı
Zeynep ÇAKAR, Fatma TURAN..... 56

B.10-Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı, Maneviyat ve İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişki
Ahmet Kasım SEZGİN, Ali KUŞAT..... 58

B.11-Yetişkinlerde Maneviyatın Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi
Aysun KURT, Fatma TURAN 61

B.12-Ergen Psikolojik Sağlamlığının Yordayıcıları Olarak Öz Denetim ve Psikolojik İhtiyaçlar: Bir Karma Model Araştırması
Kudret EREN YAVUZ, Hüseyin ÜNÜBOL..... 63

B.13-Türk Yetişkinlerde Yalnızlık ve Psikolojik Dayanıklılığın Yordayısıcı Olarak Yaşama İsteği
Zafer GÜNEY ÇAĞIŞ 65

B.14- Öz-Şefkatli Farkındalığın Psikolojik Esneklikteki Rolü
Şeyda Betül KILIÇ 67

B.15- Depresyon Tanılı İntihar Girişiminde Bulunan Hastaların Psikolojik Dayanıklılıklarının İncelenmesi
Mehmet Sabri BOZDAŞ, Mustafa Batuhan KURTOĞLU, İdris KAYA 70

B.16-Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik Sağlamlık İlişkisi Konusunda Türkiye'de Yapılmış Türkçe Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi
Okan TİRİNG, Büşra AĞLAMAZ TİRİNG 72

B.17-Ergenlerde Anne Baba Tutumları, Sosyodemografik Özellikler ve Suç Eğilimi Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi
Havagül ASLAN, Asil Ali ÖZDOĞRU 77

B.18-Duygusal Zekâ, Umut, Öz Saygı ve Yaşam Doyumunun Çeşitli Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi
Merve AKDENİZ ÖKSÜZ, Levent YAYCI 79

B.19- Griden Yeşile Dönebilmek: Travma Sonrası Büyüme & Gelişim
Haydar Alper ESER 81

B.20-Kendini Affetme Üzerine Kavramsal Bir İnceleme
Demet BUYURGAN 83

B.21-Annelerin Çocukların Olumsuz Duygularına Verdikleri Duygu Sosyalleştirme Tepkilerinin Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi
Demet BUYURGAN 85

B.22-Benliğin Ayrımlaşması Üzerine Derleme
Zehra Esra ERBİL, Ferzan CURUN 87

B.23-Çocuğun Zor Olarak Algılanmasının Aile Uyumu Üzerindeki Etkisi: Ebeveyn Tükenmişliğinin Aracı Ebeveyn Görev Paylaşımının ve Ebeveyn Psikolojik Esnekliğinin Düzenleyici Rolü
Fatmanur ÇİMEN, İsmail SEÇER 91

B.24-Ebeveyn Kabul Anketi' nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması
Fatmanur ÇİMEN, İsmail SEÇER 93

B.25-Ebeveyn Görev Paylaşımı Ölçeği'nin Türkçe Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması
Fatmanur ÇİMEN, İsmail SEÇER 95

B.26-Z Kuşağında Otantiklik ve Öz-Anlayışın Boyun Eğici Davranışı Yordayıcı Rolü
Hatice Deniz ÖZDEMİR 97

B.27-Özel Gereksinimli Kardeşe Sahip Olan Bireylerde Duygusal Yük Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması
Hatice Deniz ÖZDEMİR, Büşranur İNANÇ 99

B.28-Türk Toplumunda Yüz İfadelerinden Oluşan Duyguları Tanımlama Testine (TTDTT) Yoğunluk Alt Boyutunun Eklenmesi ve Kısa Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması
Fatma TURAN, Gülşah BALABAN, Fatma ŞENEL 101

B.29-Yetişkin Erkek Bireylerde Kuşaklararası Travma Geçişi: Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ve Dissosiyatif Yaşantıların İncelenmesi
Hakan KARAMAN, Erdinç ÖZTÜRK..... 104

B.30-Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu'nda Aile Dinamiklerinin İncelenmesi
Kerem ÇETİNKAYA, Erdinç ÖZTÜRK 107

B.31-Öğretmenlerin Kararlılık Düzeyleri ile Çocuk Cinsel İstismarını Bildirmeye Yönelik Tutumları
Emrah ORAKCI, Yücel ÖKSÜZ 110

B.32-Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Travmaları ve Psikolojik Kırılganlıkları ile Arasındaki İlişkide Öz-Şefkat Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Nurşen BOSTANCIOĞLU, Ahmet ŞİRİN, Özge ERDURAN TEKİN..... 112

B.33-Ergenler Arasında Sosyal Beğenirlik ve Problemli Instagram Kullanımı
Serkan CENGİZ..... 114

B.34-Mutluluğun İçsel ve Dışsal Yaşamdaki Farkındalığının Bireyin Görüş Açısından Anlamlandırılması
Yıldırım Bayezit DELDAL, Kürşat Şahin YILDIRIMER,
Nuray DELDAL, Menduh BEYAZDAĞ 116

B.35-Algılanan Anne Duygu Sosyalleştirme ile Ergenlerde Dışsallaştırma Problemleri Arasındaki İlişkide Psikolojik İhtiyaç Engellenmesinin Aracı Rolü
Rana Ezgi KALELİOĞLU, Derya KARANFİL, Kerim SELVİ..... 118

B.36-Algılanan Partner Duyarlılığı ve Duygusal Yeme: Temel Psikolojik İhtiyaçların Tatmininin Aracı Rolü
Erkin ÖZMEN, Derya KARANFİL, Kerim SELVİ 122

B.37-Rehber Öğretmenler Tarafından Liseli Öğrencilerin Yaşam Amaçlarının Bazı Açılardan Değerlendirilmesi
Yasin TOPRAK 125

B.38-Tıp Öğrencilerinin Kendileri ve Çevreleriyle İlişkileri: Yaratıcı Hareket ve Beden Farkındalığı Derslerinin Yaratabileceği Olasılıklar
İnanç SÜMBÜLOĞLU, Hacer NALBANT, Tuğçe ULUGÜN TUNA 127

B.39-Psikolojik Danışman Yaratıcılığını Teşvik Programının Tasarlanması ve Uygulanması: Bir Eylem Araştırması
Gökhan ÖZCAN, Müge AKBAĞ..... 130

B.40-Üniversite Öğrencilerinde Akademik Öz Yeterlik ile Eğitim Stresi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Nuray AŞANTUĞRUL..... 132

B.41-Okul Psikolojik Danışmanlarının Meslektaş Dayanışma Grup Sürecine İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Çalışma
Nuray AŞANTUĞRUL, Süleyman Hilmi ALKAN 134

B.42-Öğretmenlerin İş Stresi ve Özel Yaşam Dengesi: Yakın İlişkiler Bağlamında Bir Odak Grup Görüşmesi
Sevda KISRIK, Ramazan AYDIN..... 136

B.43-Evli Bireylerde Duygusal Dokunma ve Somatik Belirtiler Arasındaki İlişkide Negatif Duyguların Aracı Rolü
Feyza Duygu ATİLLA, Derya KARANFİL, Kerim SELVİ 138

B.44-Evli Bireylerin Bilinçli Farkındalık Düzeyleri ve Duygu İfade Etme Becerileri ile Psikolojik İhtiyaçların Doyumu Arasındaki İlişki
Ayşenur DEMİR KÜÇÜKKÖSELER, Adeviye AYDIN 140

B.45-İçsel Bir Güç Kaynağı: Sosyal Hizmet Uygulamalarında Öz Şefkat
Münevver ERYALÇIN, Tuğba KAYALAR 142

B.46-Demanslı Yaşlılarla Çalışan Sosyal Hizmet Uzmanları İçin Pozitif Yaşlanmayı Destekleyici Bir Teknik Olarak Anımsama Terapisi
Tuğba KAYALAR, Münevver ERYALÇIN 144

B.47-Pozitif Yaşlanma: "Yaşama Yıllar Değil, Yıllara Yaşam Katmak"
Lutfiye İPEK, Gökçe Yağmur GÜNEŞ GENCER 147

Posterler / Posters Presentations 149

P.1-The Role of Self-Compassion and Altruism In Psychological Resilience: A Study Among Social Work Department Students
Esra Damla ÇAKIR, Zeliha TÖREN 151

P.2-Yetişkin Bireylerde Yaşam Doyumunun Romantik İlişki Durumuna Göre İncelenmesi
Kübra BECERİKLİ, Hakan KARAMAN 154

P.3-6 Şubat Depremini Yaşamış Bireylerde Umut ve Psikolojik Esnekliğin Travma Sonrası Büyüme Üzerindeki Yordayıcı Etkisinin İncelenmesi
Mihriban SARI, Sara KARATAŞ, Feyza TOPÇU 157

P.4-Empati EEG'ye Yansır Mı?
Merve AYDIN KARABAŞ, Fatma TURAN 159

KURULLAR
COMMITTEES

KONGRE BAŞKANI / HEAD OF THE ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Nevzat TARHAN / Prof. Nevzat TARHAN
(Kurucu Rektör ve Yönetim Üst Kurulu Başkanı / President)

KONGRE GENEL SEKRETERİ / CONGRESS GENERAL SECRETARY

Dr. Öğr. Üyesi Fatma TURAN / Assist. Prof. Fatma TURAN
(Üsküdar Üniversitesi / Üsküdar University)

KONGRE DÜZENLEME KURULU / EXECUTIVE COMMITTEE

Prof. Dr. Sırrı AKBABA / Prof. Sırrı AKBABA
(Üsküdar Üniversitesi / Üsküdar University)
Dr. Öğr. Üyesi Fatma TURAN / Assist. Prof. Fatma TURAN
(Üsküdar Üniversitesi / Üsküdar University)
Dr. Öğr. Üyesi Yıldız BURKOVİK / Assist. Prof.Yıldız BURKOVİK
(Üsküdar Üniversitesi / Üsküdar University)
Dr. Tayyab RASHİD
(Melbourn Üniversitesi /The University of Melbourne)
Doç. Dr. Aliriza ARËNLIU / Assoc. Dr. Aliriza ARËNLIU
(University of Prishtina / University of Prishtina)
Prof. Daria SUPRUN
(National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine)
Prof. Dr. Sevinç Serpil AYTAÇ / Prof. Sevinç Serpil AYTAÇ
(Fenerbahçe Üniversitesi / Fenerbahçe University)
Prof. Dr. Ahmet Ragıp ÖZPOLAT / Prof. Ahmet Ragıp ÖZPOLAT
(Erzincan Üniversitesi/ Erzincan University)
Prof. Dr. Aytekin DEMİRCİOĞLU / Prof. Aytekin DEMİRCİOĞLU
(Kastamonu Üniversitesi / Kastamonu University)
Prof. Dr. Metin PİŞKİN (Ankara Üniversitesi)/ Prof. Metin PİŞKİN (Ankara University)
Doç. Dr. Durmuş ÜMMET / Assoc. Prof. Durmuş ÜMMET
(Marmara Üniversitesi / Marmara University)
Doç. Dr. Asil ÖZDOĞRU / Assoc. Prof. Asil ÖZDOĞRU
(Marmara Üniversitesi / Marmara University)
Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman KENDİRCİ /Assist. Prof. Abdurrahman KENDİRCİ
(İstanbul Aydın Üniversitesi / İstanbul Aydın University)
Öğr. Gör. Kerem ÇETİNKAYA / Lecturer Kerem ÇETİNKAYA
(Milli Savunma Üniversitesi - Deniz Harp Okulu / National Defense University)
Uzm. Psk. Cemre Ece GÖKPINAR ÇAĞLI / Clinical Psychologist Cemre Ece GÖKPINAR ÇAĞLI
(Üsküdar Üniversitesi/Np Beyin Hastanesi/ Üsküdar University/NP Brain Hospital)
Arş. Gör. Yelda İBADİ / Research Assist. Yelda İBADİ
(Üsküdar Üniversitesi / Üsküdar University)
Arş. Gör. Hasan ÖZDEMİR / Research Assist. Hasan ÖZDEMİR
(Üsküdar Üniversitesi / Üsküdar University)
Arş. Gör. Beril Sercem ŞENGÜL / Research Assist. Beril Sercem ŞENGÜL
(Üsküdar Üniversitesi / Üsküdar University)

BİLİM KURULU/SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Nevzat TARHAN (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. Nevzat TARHAN (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. Deniz Ülke ARIBOĞAN (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. Deniz Ülke ARIBOĞAN (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. İbrahim ÖZDEMİR (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. İbrahim ÖZDEMİR (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. A. Oğuz TANRIDAĞ (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. A. Oğuz TANRIDAĞ (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)

Prof. Dr. Sırrı AKBABA (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. Sırrı AKBABA (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. Adnan ÖMERUSTAOĞLU (Biruni Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. Adnan ÖMERUSTAOĞLU (Biruni University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. Halil EKŞİ (Marmara Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. Halil EKŞİ (Marmara University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK (İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, TÜRKİYE)
Prof. Erdinç ÖZTÜRK (İstanbul University-Cerrahpaşa, TÜRKİYE)

Prof. Dr. Hıdır İlyas GÖZ (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. Hıdır İlyas GÖZ (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. Tayfun DOĞAN (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. Tayfun DOĞAN (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. R. Nükhet ÇIKRIKÇI (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. R. Nükhet ÇIKRIKÇI (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. Daria SUPRUN (National University of Life and Environmental Sciences, UKRAYNA)
Prof. Daria SUPRUN (National University of Life and Environmental Sciences, UKRAINE)

Prof. Dr. Ahmet Ragıp ÖZPOLAT (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. Ahmet Ragıp ÖZPOLAT (Erzincan Binali Yıldırım University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. Aytekin DEMİRCİOĞLU (Kastamonu Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. Aytekin DEMİRCİOĞLU (Kastamonu University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. Nilgün CANEL (Marmara Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. Nilgün CANEL (Marmara University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. Gül ERYILMAZ (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. Gül ERYILMAZ (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Prof. Dr. İsmail BARIŞ (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Prof. İsmail BARIŞ (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Doç. Dr. Asil ÖZDOĞRU (Marmara Üniversitesi, TÜRKİYE)
Assoc. Prof. Asil ÖZDOĞRU (Marmara University, TÜRKİYE)

Doç. Dr. Aliriza ARËNLİU (Priştina Üniversitesi-University of Prishtina, KOSOVA)
Assoc. Prof. Aliriza ARËNLİU (Priştina Üniversitesi-University of Prishtina, KOSOVO)

Doç. Dr. Durmuş ÜMMET (Marmara Üniversitesi, TÜRKİYE)
Assoc. Prof. Durmuş ÜMMET (Marmara University, TÜRKİYE)

Doç. Dr. Çiğdem YAVUZ GÜLER (Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi, TÜRKİYE)
Assoc. Çiğdem YAVUZ GÜLER (Fatih Sultan Mehmet University, TÜRKİYE)

Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ (Yakın Doğu Üniversitesi, K.K.T.C.)
Assoc. Prof. Meryem KARAAZİZ (Near East University, NORTHERN CYPRUS)

Dr. Tayyab RASHID (Melbourne Üniversitesi, AVUSTRALYA)
Dr. Tayyab RASHID (Melbourne University, AUSTRALIA)

Dr. Öğr. Üyesi Fatma TURAN (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Assist. Prof. Fatma TURAN (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Polona Gradišek (Ljubljana Üniversitesi-University of Ljubljana, SLOVENYA)
Assist. Prof. Polona Gradišek (Ljubljana Üniversitesi-University of Ljubljana, SLOVENIA)

Dr. Louise LAMBERT (BAE/DUBAİ)
Dr. Louise LAMBERT (BAE/DUBAI)

Dr. Fredrike BANNİNK (HOLLANDA)
Dr. Fredrike BANNİNK (NETHERLANDS)

Dr. Öğr. Üyesi Abdurrahman KENDİRCİ (İstanbul Aydın Üniversitesi, TÜRKİYE)
Assist. Prof. Abdurrahman KENDİRCİ (İstanbul Aydın University, TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Hazal AYAS (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Assist. Prof. Hazal AYAS (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Gülşen VARLIKLI (Pozitif Psikoterapi Enstitüsü, TÜRKİYE)
Assist. Prof. Gülşen VARLIKLI (Positive Psychotherapy Institute, TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Rukiye HAYRAN (Pozitif Psikoterapi Enstitüsü, TÜRKİYE)
Assist. Prof. Rukiye HAYRAN (Positive Psychotherapy Institute, TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Mert AKCANBAŞ (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Assist. Prof. Mert AKCANBAŞ (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Meltem NARTER (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Assist. Prof. Meltem NARTER (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Aslı BAŞABAK BHAIS (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Assist. Prof. Zeynep Aslı BAŞABAK BHAIS (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Yıldız BURKOVİK (Üsküdar Üniversitesi, TÜRKİYE)
Assist. Prof. Yıldız BURKOVİK (Üsküdar University, TÜRKİYE)

Dr. Öğr. Üyesi Özge ERDURAN TEKİN (Milli Savunma Üniversitesi - Hava Harp Okulu, TÜRKİYE)
Assist. Prof. Özge ERDURAN TEKİN (National Defense University, TÜRKİYE)

DAVET MEKTUPLARI
INVITATION LETTERS

Değerli Meslektaşlarımız,

Üsküdar Üniversitesi olarak kuruluşumuzdan bugüne kadar ‘pozitif psikoloji’ nin ülkemizde tanınmasını ve yaygınlaştırılmasını misyon edindik. Bu noktadan hareketle 2016, 2017, 2019, 2022 ve 2023 yıllarında uluslararası katılımlı kongreler düzenledik. Ayrıca Eylül 2022 tarihinde 13. sayısını yayınladığımız “Mutluluk ve İyi Oluş Dergisi’ni” (The Journal of Happiness and Well-Being) Üsküdar Üniversitesi süreli yayınları arasına dâhil ettik.

Kongrelerimize gösterilen yoğun ilgi ve yüksek katılımdan aldığımız güçle 6. Uluslararası Pozitif Psikoloji Kongresini 19-20 Nisan 2024 tarihlerinde fi-jital olarak İstanbul’da Üsküdar Üniversitesinde gerçekleştireceğiz. Bu yılki ana temasını “Kişiler Arası İlişkilerde Pozitif Psikoloji” olarak belirledik.

Pozitif psikoloji alanında çalışmalar yapan ve alana önemli katkılarda bulunan, ulusal ve uluslararası yetkin isimlere ev sahipliği yapacak olmanın heyecanını yaşarken, siz değerli meslektaşlarımızın katılımı ve bilimsel katkılarıyla kongremizin daha da zenginleşeceğine inanıyoruz.

Kongre programımızın içeriğinde, pozitif psikoloji ile ilgili alanın öncüsü olan akademisyenlerin katılacağı konferanslar, paneller, çalışma grupları, bildiri ve poster sunumları yer alacaktır. Kongremizin dili Türkçe ve İngilizce olacaktır.

Kongremizin ülkemiz ve dünyamızın geleceği adına umutlarımızı arttırmasını diler, sizleri aramızda görmekten duyacağımız mutluluğu belirtiriz.

Saygılarımızla,

Dr. Öğr. Üyesi Fatma TURAN
Kongre Genel Sekreteri

Dear Colleagues,

As Üsküdar University, we adopted a mission to familiarize and popularize 'positive psychology' in our country as the year of our establishment. We have held many congresses with international participation in 2016, 2017, 2019, 2022 and 2023 from this point of view. Moreover, we included "The Journal of Happiness and Well-Being" in Üsküdar University periodicals, which we published the 13th issue of the journal in September, 2022.

We will hold the 6th International Positive Psychology Congress on April 19-20, 2024 in Istanbul, Üsküdar University as fi-jital event (Üsküdar University and via zoom), on the strength of the great attention and high level of participation to our congresses. This year's main theme was determined as "Positive Psychology in Interpersonal Relationships".

We believe that our congress will be enriched with your participation and contribution of our dear colleagues while we are experiencing the enthusiasm of hosting national and international figures who carry out studies in the field of positive psychology and contribute greatly to this field.

Our congress program includes conferences, panels, workshops, paper and poster presentations where leading academicians in the field of positive psychology and its related fields will attend. Congress will be carried out in Turkish and English languages.

We wish that our congress will increase hope for the future of both our country and the world and we would be pleased to have your presence here.

Kind regards,

Assist. Prof. Fatma TURAN
Congress General Secretary

DAVETLİ KONUŞMACILAR
KEYNOTE SPEAKERS

Prof. Dr. Nevzat TARHAN
Üsküdar Üniversitesi Kurucu Rektör / Founding Rector / President of Congress
"Travma Sonrası Büyüme" / "Post-Traumatic Development"

Dr. Tayyab RASHID (Guest of Honor)
Melbourne Üniversitesi, Avustralya / Melbourne University, Australia
"Trajectories of Positive Relationships"

Doç.Dr. / Assoc. Prof. Aliriza ARENLIU
Priştina Üniversitesi, Kosova / Pristina University, Kosovo
"Ruminations and Depression: Developing and Piloting Rumination-Focused Cognitive Behavioral Therapy Interventions for Ambulatory Public Mental Health Services in Kosovo"

Prof. Dr. Sırrı AKBABA
Üsküdar Üniversitesi, Türkiye / Üsküdar University, Türkiye
"Açılış Paneli-Moderatör" / "Opening Panel-Moderator"

Prof. Dr. Rahime Nükhet ÇIKRIKÇI
Üsküdar Üniversitesi, Türkiye/ Üsküdar University, Türkiye
"Psikolojik Testlerin Uyarlanmasında Temel İlkeler ve Standartlar"/ Basic Principles and Standards for the Adaptation of Psychological Tests"

Prof. Dr. Erdinç ÖZTÜRK
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Türkiye/ İstanbul University-Cerrahpaşa, Türkiye
"Modern Psikotravmatoloji ve Dissoanaliz Kuramı"/ "Modern Psychotraumatology and Dissoanalytic Theory"

Prof. Dr. Tayfun DOĞAN
Üsküdar Üniversitesi, Türkiye/ Üsküdar University, Türkiye
"Umut Yoluyla Psikolojik Sağlamlığın İnşası"/ "Building Psychological Resilience Theory Through Hope"

Prof. Dr. Müge YÜKSEL
Marmara Üniversitesi, Türkiye/ Marmara University, Türkiye
"İkili İlişkilerde Affetme"/ "Forgiveness in Bilateral Relations"

Prof. Dr. Azize Nilgün CANEL
Marmara Üniversitesi, Türkiye/ Marmara University, Türkiye
"Terapide Özşefkatin Bilgeliği"/ "The Wisdom of Self-Compassions in Therapy"

Prof. Dr. Gül ERYILMAZ
NP İstanbul Hastanesi, Üsküdar Üniversitesi, Türkiye/ NP İstanbul Hospital, Üsküdar University, Türkiye
"Aile İçi Pozitif İlişkiler"/ "Positive Relationships in the Family"

Doç. Dr. /Asssoc. Prof. Durmuş ÜMMET
Marmara Üniversitesi, Türkiye/ Marmara University, Türkiye
"İlişkilerde Psikolojik Sağlamlık"/ "Psychological Resilience in Relationships"

Doç. Dr./Assoc. Prof. Çiğdem YAVUZ GÜLER
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Türkiye/ Fatih Sultan Mehmet Vakıf University, Türkiye
"İlişkinin İyi Oluşu: Nasıl Batırır, Nasıl Çıkarırım?"/ "Well-being of the Relationship: How do I stand or fall by?"

Dr. Öğr. Üyesi/ Asst. Prof. Fatma TURAN
Üsküdar Üniversitesi, Kongre Genel Sekreteri/ Secretary General of the Congress/ Üsküdar University, Türkiye
"Sebatkârlık Kavramının İlişkilerdeki Önemi"/ "The Importence of the Concept of Persistence in Relationships"

Dr. Öğr. Üyesi /Asst. Prof. Abdurrahman KENDİRCİ
İstanbul Aydın Üniversitesi,Türkiye/ İsatnbul Aydın University, Türkiye
"Pozitif İlişkilerin İnşası"/ "Building Positive Relationships"

Dr. Öğr. Üyesi/ Asst. Prof. Aslı Zeynep BAŞABAK BHAIS
NP İstanbul Hastanesi, Üsküdar Üniversitesi, Türkiye/ NP İstanbul Hospital, Üsküdar University, Türkiye
"Pozitif Ebeveynlik ve Ailede Sağlıklı Sınırlar"/ "Positive Parenting and Healthy Boundaries in the Family"

Uzm. Klinik Psikolog/ Specialist Clinical Psychologist Çiğdem DEMİRSOY
NP İstanbul Hastanesi, Üsküdar Üniversitesi, Türkiye/ NP İstanbul Hospital, Üsküdar University, Türkiye
"Pozitif Psikoloji ve Psikoterapi Bağlamında Çift İlişkisi"/ "Couple Relationship in the Context of Positive Psychology and Psychotherapy"

Öğr. Gör. Dr. / Dr. Lecturer Kerem ÇETİNKAYA
Milli Savunma Üniversitesi, Türkiye/ National Defence University, Türkiye
"Doğal ve Rehber Ebevynlik Stili"/ "Natural and Guide Parenting Style"

Dr. Psikolog / Psych. Dr. Görkem DERİN
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Türkiye/ İstanbul University-Cerrahpaşa, Türkiye
"Travma Merkezli Alyans Model Terapi"/ "Trauma-Centered Wedding Ring Model Therapy"

Dr. Psikolog/ Psych. Dr. Barışhan ERDOĞAN
İstinye Üniversitesi, Türkiye/ İstinye University, Türkiye
"Gelişimsel Göç"/ "Developmental Migration"

ÇALIŞTAYLAR
WORKSHOPS

1.ÇALIŞTAY:
“Pozitif Psikoterapi Denge Modeli ile İlişkileri Yeniden Dizayn Etmek”/
“Redesigning Relationships with Positive Psychotherapy Balance Model"

Uzm. Klinik Psikolog/ Specialist Clinical Psychologist Ahmet YILMAZ

2.ÇALIŞTAY:
“Erişilebilir Ruh Sağlığı”/ “Accessible Mental Health”

Psikolog Berre ÇELEBİ/ Psychologist Berre ÇELEBİ

3.ÇALIŞTAY:
“Oyunla Duygulara ve Bedene Yolculuk”/
“Journey to Emotions and Body with Play”

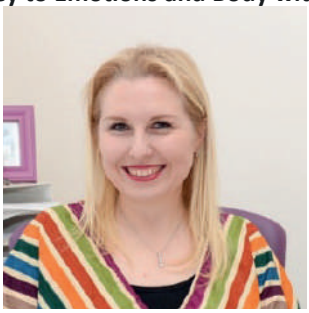

Uzm. Psikolog/ Specialist Psychologist Çağla Tuğba SELVEROĞLU

4.ÇALIŞTAY:
"Taş Masalları ile İlişkiler ve Sosyal Destek"/
"Relationships and Social Support with Stone Tales"

Öğr. Gör. / Lecturer Elif KONAR ÖZKAN
Üsküdar Üniversitesi, Türkiye/ Üsküdar University, Türkiye

5.ÇALIŞTAY:
"Travma Çağında Yaşayan Bir Pozitif Psikoterapistin Yaşamı: Fırsatlar, Zorluklar ve Psikolojik Sağlamlık İçin Stratejiler"/
"The Life of a Positive Psychotherapist in the Age of Trauma: Opportunities, Challenges, and Strategies for Psychological Resilience"

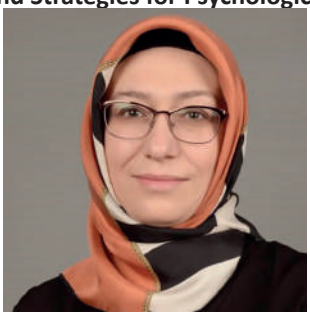

Klinik Psikolog/ Clinical Psychologist Kudret EREN YAVUZ

Klinik Psikolog/ Clinical Psychologist Belkıs EDİGE SERDENGEÇTİ

6.ÇALIŞTAY:
"Demans Hasta Yakınlarında Kişilerarası Psikoterapi Yaklaşımı: Çember Çalışması"/ "Interpersonal Psychotherapy Approach for Relatives of Dementia Patients: Circle Study"

Öğr. Gör./ Lecturer İdil ARASAN DOĞAN
Üsküdar Üniversitesi, Türkiye/ Üsküdar University, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi/ Asst. Prof. Remziye KESKİN
Üsküdar Üniversitesi, Türkiye/ Üsküdar University, Türkiye

7.ÇALIŞTAY:
"Çocuk ve Ergen Alanında Pozitif Psikoloji Uygulamaları"/"Positive Psychology Practices in the Field of Child and Adolescent"

Uzman Klinik Psikolog/ Specialist Clinical Psychologist Saadet Aybeniz YILDIRIM
NP İstanbul Beyin Hastanesi, Türkiye / NP İstanbul Brain Hospital, Türkiye

8.ÇALIŞTAY:
“İlişkide Pozitif Sınırlar”/ “Positive Limits in Relationships”

Uzman Psikolog/ Specialist Psychologist Melek Merve ERKILINÇ GÜL

BİLDİRİLER
PRESENTATIONS

B.01

ASSOCIATIONS OF SOCIAL SUPPORT, ACCULTURATIVE STRESS, DEPRESSION TO THE QUALITY OF LIFE AMONG INDONESIAN WOMEN IN TÜRKİYE*

ADE PUTRI YULIANTI, SALİH MOLLAHALİLOĞLU***, NİMETCAN MEHMET ORHUNA******

ABSTRACT

Aim: The number of Indonesian women migrating abroad is on the rise, particularly in Turkey (Turkstat, 2023). These women relocate for various reasons, including pursuing higher education, marrying foreign nationals, seeking employment, or accompanying their spouses who are working or studying abroad. Despite the opportunities, this population often encounters significant challenges while adjusting to life in a new country. These challenges can manifest as barriers that impact their overall well-being (Lorga et al., 2020; Yim et al., 2023; Fang et al., 2021; Ikonte et al., 2020). This study aims to explore the complex relationship between social support, acculturative stress, depression levels, and quality of life (QoL) among Indonesian women living in Turkey. To assess QoL, we utilized the World Health Organization Quality of Life (WHOQOL-BREF) questionnaire, which encompasses four key domains: physical health, psychological well-being, social relationships, and environmental conditions. Understanding these relationships is crucial for developing targeted interventions to support this growing demographic in their adaptation process and overall quality of life in a foreign environment.

Method: A total of 120 Indonesian women residing in Turkey participated in this comprehensive study. Each participant completed a detailed questionnaire that began with sections on informed consent and demographic information, followed by characteristic data. The main variables under investigation—social support, acculturative stress, depression levels, and QoL were measured using established scales. Specifically, social support was assessed using the Multidimensional Scale of Perceived Social Support (Zimet et al., 1988; Winahyu et al., 2015), acculturative stress was measured with the Acculturative Stress Scale (Sandhu & Asrabadi, 1994; Farah & Choi, 2019), depression levels were evaluated using the Patient Health Questionnaire-9 (Kroenke et al., 2001; Dian et al., 2022), and QoL was gauged with the WHOQOL-BREF questionnaire (WHO, 2004; Farah & Choi, 2019). After the data collection phase, the gathered information was subjected to rigorous statistical analysis to identify patterns and correlations among the variables. Path analysis models were employed to understand the direct and indirect effects of social support, acculturative stress, and depression on the quality of life of Indonesian women in Turkey. This approach allowed for a nuanced exploration of how these factors interact and influence each other, providing deeper insights into the well-being of this population.

Results: The study found that Indonesian women residing in Turkey generally experience high levels of social support, mild levels of depressive symptoms, and an overall good QoL. Despite these positive aspects, they encounter moderate acculturative stress during their adaptation process. The analysis revealed that social support positively impacts depression levels and enhances the psychological and social dimensions of QoL. Specifically, higher social support was associated with lower depression and better psychological and social well-being. On the other hand, acculturative stress was found to increase depression levels directly. Furthermore, depression, when functioning as a mediating variable, negatively affected all aspects of QoL, including physical, psychological, social, and environmental domains. These results suggest that while social support serves as a protective factor, acculturative stress poses a significant risk for depressive symptoms, which in turn detrimentally affects overall quality of life.

Keywords: Social Support, Acculturation Stress, Depression Level, Quality of Life (Qol), Indonesian Women, Türkiye

***Ankara Yıldırım Beyazıt University, Health Policy and Global Health Dept., Master's Student, adeputri93@gmail.com,**

*****Ankara Yıldırım Beyazıt University, Head of The Department of Medical Faculty, Prof., s.molahaliloglu@aybu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-7384-4106.**

******Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversity, Faculty of Medicine, Internal Medical Sciences, Public Health, nmyagma@aybu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-7854-7044.**

REFERENCES:

Dian, C. N., Effendy, E., & Amin, M. M. (2022). The Validation of Indonesian Version of Patient Health Questionnaire-9. *Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences*, *10*(T7), 193–198. https://doi.org/10.3889/oamjms.2022.9293

Fang, C. Y., Handorf, E. A., Rao, A. D., Siu, P. T., & Tseng, M. (2021). Acculturative stress and depressive symptoms among Chinese immigrants: the role of gender and social support. *Journal of Racial and Ethnic Health Disparities*, *8*, 1130–1138.

Farah, D. R., & Choi, H. (2019). Associations of acculturative stress, depression, and quality of life among Indonesian migrant workers in South Korea. *Journal of Korean Academy of Psychiatric and Mental Health Nursing*, *28*(2), 172–180. https://doi.org/10.12934/jkpmhn.2019.28.2.172

Ikonte, C. O., Prigmore, H. L., Dawson, A. Z., & Egede, L. E. (2020). Trends in prevalence of depression and serious psychological distress in United States immigrant and non-immigrant populations, 2010–2016. *Journal of Affective Disorders*, *274*, 719–725.

Iorga, M., Soponaru, C., Muraru, I.-D., Socolov, S., & Petrariu, F.-D. (2020). Factors associated with acculturative stress among international medical students. *BioMed Research International*, *2020*.

Kroenke, K., Spitzer, R. L., & Williams, J. B. (2001). The PHQ-9: validity of a brief depression severity measure. *Journal of General Internal Medicine*, *16*(9), 606–613.

https://doi.org/10.1046/j.1525-1497.2001.016009606.x

Sandhu, D. S., & Asrabadi, B. R. (1994). Development of an acculturative stress scale for international students: Preliminary findings. *Psychological Reports*, *75*(1), 435–448.

Turkstat. (2023a). *International Migration Statistics 2022*. TUIK Data. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=International-Migration-Statistics-2022-49457&dil=2

Winahyu, K. M., Hemchayat, M., & Charoensuk, S. (2015). Factors affecting quality of life among family caregivers of patients with schizophrenia in Indonesia. *Journal of Health Research*, *29*(Suppl. 1), S77–S82. https://doi.org/10.14456/jhr.2015.52

World Health Organization (WHO). (2004). *The World Health Organization Quality of Life (WHOQOL)-BREF*. WHO. https://www.who.int/substance_abuse/research_tools/en/indonesian_whoqol.pdf

Yim, H., Kim, A. C. H., Du, J., & James, J. D. (2023). Sport participation, acculturative stress, and depressive symptoms among international college students in the United States. *Frontiers in Psychiatry*, *14*, 1104325.

Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Personality Assessment*, *52*(1), 30–41

B.02

MODERN EDUCATIONAL MANAGEMENT: RATIONAL AND POSITIVE DECISION- MAKING

DARIA SUPRUN*

ABSTRACT

Aim: The dynamism of social processes determines new strategic directions for restructuring the educational management process in higher professional schools in context of future specialists' formation in the field of social knowledge. They need to have all the professional and personal leadership qualities required by this profession, be a person in the full sense of this concept and, moreover, an active person who provide their development continuously. Therefore, in modern conditions, certain leadership and managerial qualities have to be possessed by graduate and will allow realize creative potential in practical activities successfully. The variability of professionally important qualities (Suprun, 2023) of specialists in the social field is related to the complexity and diversity of the functions they perform in the conditions of interaction with different contingents in constantly changing social and professional conditions of activity. One of the main qualities is the ability to combine different aspects of activity to achieve overall success, based on the rational and positive decision-making (Lauren, 2022; Suprun, 2023). Scientists declare, that in order to bring the educational management systems of European countries closer, the following steps have to be taken: harmonize education level systems, adopt an education system based on educational levels, create a European system credit units, as well as to introduce such a concept as «European area of higher education» (Suprun, 2018). Higher education in Ukraine should ensure the training of specialists who could compete with graduates of prestigious foreign universities (Sheremet, 2019; Suprun, 2023). The purpose and tasks of the highlighted research are characterized by the manifestation of managerial competence as the basis of the professional activity of a social specialist which is determined by the peculiarities of awareness of the behavior and activity of people in the organization and is part of the sphere of work culture, the culture of professional management activity. Thus, the aim of research is the development of professional managerial skills and thinking, specially intuition as a component of rational and intuitive decision making in context of Educational Management (Suprun, 2023).

Method: For achievement the aim with tasks, the set of complementary methods was applied: theoretical methods: (analysis, synthesis, comparison, generalization) were used to find out the state of the problem; empirical (direct and indirect observation, standardized questionnaire survey, semi-standardized individual interviews), psychodiagnostic methods and research techniques; statistical analysis.

Results: It has been established (Sopivnyk, 2023) that effective leadership in student age is provided by such features as the ability to self-discovery, self-assertion, pronounced independence, the ability to self-determinetion, the desire for collectivity,

public activity etc. Thus, it's age for open ability for development of rational and positive Decision Making. Leadership and management skills reflect the degree of a professionalist's desire to dominate in situation. A professional person cannot think about success in his professional activity if he does not have self-confidence, that is, a well-founded belief in his ability to perform tasks. So, this person is characterized by self-control and a critical attitude towards own personality, an unbiased assessment of capabilities and behavior. He identifies his own mistakes, analyzes causes and takes measures to eliminate them (Sheremet, 2019). Based on the abovemention, we consider the nessesary of inclusion of the integrated special course "Social leadership and team building", aimed to: increase students' level of professional and pedagogical adaptability, managerial culture; assimilation by future specialists of the essence, regularities, principles, conditions of formation of the qualities of an active and socially competent subject of work culture; practical training of an individual to perform various functions and tasks, solving problems of professional and personal self-development. These target settings are aimed at the development of future specialists 1) a system of universal leadership and management-psychological abilities and skills that ensure the realization of a professional position; 2) methods of productive cooperation and communication, conflict resolution; 3) readiness for the optimal solution of managerial and professional tasks in the latest political and economic conditions. In conclusion, the development of professional managerial skills and thinking, as components of rational and positive decision-making in the context of Educational Management has great importance for providing abovementioned aspects. The specified standards are not implemented without the appropriate professional training. Thus, the actuality ant perspectives for future research of professional skills development in context of Modern Educational Management are obvious.

Keywords: Special Course, Positive Leadership, Educational Management

***National Pedagogical Dragomanov Ukrainian State University, Prof., darya7@ukr.net, ORCID ID:0000-0003-4725-094X.**

REFERENCES:

Launer, M. (2022): Conference Proceeding 6th international Conference on Contemporary Studies in Management (CoSiM) 2022, Suderburg Working Paper No. 16, November 2022https://www.ostfalia.de/cms/en/pws/launer/working-papers/

Sheremet, M., Suprun, D. (2019). The Future Psychologists' Motivation to Work in the System of Inclusive Education International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE) ISSN: 2277-3878, Volume-8 Issue-4S, November 2019 https://www.ijrte.org/wp-content/uploads/papers/v8i4S/D10081184S19.pdf

Sopivnyk, R., Suprun, D. (2023). Social leadership and team building. Kyiv, 2023 r. URL: https://dglib.nubip.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bc90a611-0bce-472e-8d46-017892b1f745/content

Suprun,D. (2018). Academic mobility perspective in the context of professional internationalization in the field of special education DOI 10.31392/NPU-nc.series 19.2020. 40.13 Kyiv.

http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34962/Sheremet_83-89.pdf?sequence=1

B.03

THE INTERSECTION OF DIGITAL COMMUNICATION AND ATTACHMENT THEORY IN MODERN RELATIONSHIPS

SELİN YAĞCI*, SELAMİ VAROL ÜLKER**

ABSTRACT

Aim: The advent of digital communication technologies has significantly transformed the landscape of romantic relationships, introducing new modalities of interaction such as texting, social media, and video calling. These changes have prompted a reevaluation of traditional interpersonal communication theories within the context of romantic attachments. Central to this discussion is attachment theory, which posits that early attachment experiences with caregivers form the basis for adult relationship dynamics. This literature review aims to explore the interplay between attachment styles—secure, anxious, and avoidant—and digital communication practices in romantic relationships. The objective is to synthesize findings from seminal and contemporary research to understand how different attachment styles influence and are influenced by digital communication.

Method: This review incorporates a comprehensive analysis of seminal works by Bowlby and Ainsworth, alongside contemporary research by scholars such as Jones, Drouin and Landgraff, and McDaniel and Coyne. The methodology involves a systematic literature review of peer-reviewed articles, books, and relevant publications that examine the relationship between attachment styles and digital communication practices in romantic relationships. The analysis focuses on how securely, anxiously, and avoidantly attached individuals utilize digital communication tools and the resulting impacts on relationship satisfaction, emotional intimacy, and relational stability.

Results: The findings highlight that securely attached individuals tend to leverage digital tools to enhance relationship satisfaction and deepen emotional intimacy. These individuals generally experience positive outcomes from digital communication. Conversely, those with anxious attachment may perceive digital interactions negatively, leading to increased relationship instability and emotional distress. Avoidant individuals often use digital communication to maintain emotional distance, managing intimacy levels within their comfort zones. The review identifies both the challenges and opportunities presented by digital communication technologies in fostering secure attachments in romantic relationships. Challenges include potential misunderstandings and the amplification of insecurities, particularly for those with preexisting anxious or avoidant attachment styles. Opportunities lie in the ability of digital communication to provide immediate reassurance and support, facilitating the development of secure attachment bonds. This exploration reveals the nuanced ways in which digital communication technologies intersect with attachment theory to shape contemporary

romantic relationships.

Keywords: Attachment Theory, Digital Communication, Romantic Relationships, Relationship Satisfaction, Emotional İntimacy

*** Üsküdar University Graduate School of Health Sciences Department of Neuroscience, Master's Student, selin.yagci@st.uskudar.edu.tr, ORCID ID: 0009-0008-9224-1923.**

**** Üsküdar University Faculty of Humanities and Social Sciences Department of Psychology, Asst. Prof. Dr., selamivarol.ulker@uskudar.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6385-6418.**

REFERENCES:

Andrews, E. E. E., & Hicks, R. E. (2017). Dealing with anxiety: Relationships among interpersonal attachment style, psychological wellbeing and trait anxiety. *International Journal of Psychological Studies, 9*(4), 53. https://doi.org/10.5539/ijps.v9n4p53

Lin, J. (2016). Need for relatedness: A self-determination approach to examining attachment styles, Facebook use, and psychological well-being. *Asian Journal of Communication, 26*(2), 153–173. https://doi.org/10.1080/01292986.2015.1126749

Love in the age of the internet. (n.d.). Google Books. https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=IfBaDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT6&dq=positive+psychology+in+interpersonal+relationships+and+attachment+styles+and+digital+communication+technologies+&ots=KTR8ecIAhC&sig=0_cttILUDawr2uIDf1s0xBLZ7uI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Mosley, M. A., & Lancaster, M. (2019). Affection and abuse: Technology use in adolescent romantic relationships. The American Journal of Family Therapy, 47(1), 52–66. https://doi.org/10.1080/01926187.2019.1586592

Toplu-Demirtaş, E., Akçabozan-Kayabol, N. B., Aracı-İyiaydın, A., & Fincham, F. D. (2020). Unraveling the roles of distrust, suspicion of infidelity, and jealousy in cyber dating abuse perpetration: An attachment theory perspective. Journal of Interpersonal Violence, 37(3–4), NP1432–NP1462. https://doi.org/10.1177/0886260520927505

B.04

BRIDGING THE GAP: EXPLORING THE INTEGRATION OF TECHNOLOGY WITHIN THE CLINICAL FRAMEWORK OF SOCIAL WORK PRACTICE

YASER SNOUBAR*

ABSTRACT

Aim: This paper explores technology integration in social work practice from a broad perspective, paying attention to its clinical implications. The goal is to determine the advantages and disadvantages of employing technology in social work. Consequently, it also explores ways digital toolkits can help improve the quality of interventions by enhancing the interaction process with clients, making management easier, and increasing access to service. Moreover, this research will offer practical tips on overcoming obstacles that hinder technological assimilation into their operations, highlight key ethical concerns, and provide guidelines for best practices among social workers in digital times.

Method: The methodology used in this study was a literature review where existing studies and cases related to using technology in social work were analyzed. This includes teletherapy (Berzin et al., 2025), mobile applications, data analytics, virtual reality, etc., as tools for providing support online or remotely. The key strengths of these tools are identified and discussed alongside their weaknesses (limitations) and ethical issues surrounding them. Additionally, this study looks at the organizational culture (Lewis, 2017), the attitudes of service providers towards e-social work platforms (Brown, 2019), and user preferences concerning these technologies to comprehend why practitioners hardly adopt them.

Results: Findings indicate that technology can transform social work practice, especially client engagement, administration efficiency, and service extension (Giesecke & Schartinger, 2024). Vivid real-life illustrations of the successful incorporation of technologies are given as 'best practices' that could guide future professionals while adopting such innovative strategies. Nevertheless, there needs to be an address on various challenges like resistance towards change, ethical dilemmas involved, and above all, the digital gap among individuals within society who are less privileged than others when accessing these services. In addition, suggestions made herein include establishing training programs where each social work organization develops an innovative culture.

Keywords: Social Work Practice, Social Workers And Technology, Client Acceptance Of Technology, Technology Integration Into Social Work Practice

***Qatar University, Associate Professor of Social Work, P.O. Box: 2713 Doha-Qatar, ysnoubar@qu.edu.qa, ORCID ID: 0000-0002-6193-3408.**

REFERENCES:

Berzin, S. C., Singer, J., & Chan, C. (2015). Practice innovation through technology in the digital age: A grand challenge for social work. *American Academy of Social Work & Social Welfare*, *12*, 3-21.

Brown, T. (2019). Practitioner attitudes towards technology in social work. Journal of Social Work Education, 55(3), 324-336.

Giesecke, S., & Schartinger, D. (2024). The transformative potential of social innovation for, in and by Education. *Journal of Social Entrepreneurship*, *15*(1), 140-160.

B.05

BİLİŞSEL ESNEKLİK VE YARATICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

MEHLİKA MERVE YOLCU*

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın ana amacı Bilişsel Esneklik ve Yaratıcı Düşünme Eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yöntem: İlişkisel tarama modeli kullanılan bu araştırma 193'ü (%61,9) kadın, 119'ü (%38,1) erkek toplam 312 yetişkinle yürütülmüştür. Araştırmada "Bilişsel Esneklik Ölçeği" ve "Marmara Yaratıcı Düşünme Eğilimi Ölçeği" kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıların demografik bilgilerini ortaya koymak amacıyla Demografik Bilgi Formu uygulanmıştır. Araştırmada iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni yani yaratıcı düşünme eğilimini yordama düzeyine ulaşmak amacıyla basit regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma bulgularına göre bilişsel esneklik düzeyi ve yaratıcı düşünme eğilimleri puanları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Erkeklerde bilişsel esneklik, yaratıcı düşünme eğilimi ve faktörlerinden olan cesaret, öz disiplin puanları kadınlara göre yüksek çıkmıştır. Yaratıcı düşünme eğilimi puanları 45 yaş ve üstü bireylerde 18-24 yaş kategorisinde olan bireylere oranla daha yüksek olarak bulunmuştur. Bilişsel esnekliğin yaratıcı düşünme eğilimlerine ait varyansın %41'ini yordadığı ortaya konmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma, bilişsel esnekliğin ruh sağlığı üzerindeki olumlu etkisinin altını çizmekte ve yaratıcı düşünme eğilimi ile ilişkisini açıklamaktadır. Ayrıca, yaratıcı düşünme eğiliminde yaşa bağlı değişim araştırılmıştır. Bu bulguların, bireylerin zihinsel refahını artırmaya yönelik müdahale ve çalışmaların geliştirilmesinde yol gösterici olması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilişsel Esneklik, Yaratıcı Düşünme Eğilimi

*** İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Öğrencisi, Uzm.Psk. Dan., mehlikamerveyolcu@gmail.com, ORCID ID: 0009-0002-9399-670X.**

KAYNAKÇA:

Fisher, R., (1995). Teaching Children to Think.Cheltenham, UK: Stanley Thorne's (Publishers) Ltd

Martin, M. M. ve Rubin, R. B. (1995). A new measure of cognitive flexibility. Psychological Reports, 76, 623-626.

Stevens, A. D. (2009). Social problem-solving and cognitive flexibility: Relations to social skills and problem behavior of at -risk young children (Order No. 3359050). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (305138555). Retrieved from https://www.proquest.com/dissertations-theses/social-problem-solving-cognitive-flexibility/docview/305138555/se-2

Torrance, E. P.(1968). Education and the CreativePotential. Minneapolis: The Univercity of Minnesota Press

Yüksel, E. (2006). Adaptation of creativity assessment scale to Turkish culture. Journal of Inonu University Faculty of Education, 7(12), 61-79.

B.06

ÖZ ŞEFKAT PROGRAMININ ERGENLERDE ÖZ ŞEFKAT, ÖZNEL İYİ OLUŞ VE YAŞAM ANLAMI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

RUFEYDE UTKAN*, FERHAT KARDAŞ**

ÖZET

Amaç: Ergenlik dönemi çocukluğun bitişi ve yetişkinliğin başlaması arasında kalan, ergenlerin hem sosyal hem de fiziksel anlamda birçok değişikliğe uğradığı ve bu değişikliklere uyum sağlamakta zorlandığı kritik bir dönemdir. Ergenler bu dönemi başarılı bir şekilde atlatabilirlerse yetişkinlik yaşamlarında daha üretken ve sağlıklı bireyler olabilirler (Karabekiroğlu, 2015). Ergenlik döneminde yaşanan sorunlardan biri de benlik saygısının düşük olmasıdır. Benlik saygısını yükseltmeye yönelik yapılan çalışmalara bakıldığında; bu çalışmalar düşük benlik saygısı olan ergenlerin yaşadığı sorunlar üzerinde etkili olurken (Kostanski ve Gullone, 1998), yüksek benlik saygısı olan ergenlerde ise başarısızlıkları önemsizleştirme ve sağlıksız ilişki örüntüleri gibi farklı sorunları ortaya çıkarttığı görülmüştür (Neff ve Vonk, 2009). Neff (2003a), bireyin olumlu ve övülmeye layık tarafların odaklanan benlik saygısı yerine bireyin tüm olumlu ve olumsuz özelliklerini bir bütün olarak algılayan öz şefkat kavramını önermiştir (Neff, 2003b). Öz şefkat, yaşamda karşılaşılan başarısızlık ve yetersizlik karşısında duyguların farkın olunması, kendisine yönelik yargılayıcı olmak yerine daha nezaketle yaklaşarak başarısızlığın ve yetersizliğin de insan olmanın bir parçası olduğunu kabul etmesidir (Neff, 2003a). Öz-şefkatin patolojiye karşı koruyucu bir işlevinin olduğu, bireylerde iyi oluşu arttırarak güçlü yanlarını fark edebilmeleri ve yaşamla daha uyumlu olabilmelerinde etkili olduğu yapılan çalışmalarda belirtilmiştir (Neff, Kirkpatrick ve Rude, 2007). Ergenlik döneminde olan bireylerin farkındalık temelli öz-şefkat programı ile öz-şefkatlerinin arttırılması onların öznel iyi oluşlarına, yaşamda anlam bulmalarına katkı sağlayarak yaşadıkları krizleri başarılı ve sağlıklı bir şekilde atlatmalarına yardımcı olmaktadır (Bluth ve Blanton, 2014; Booker ve Dunsmore, 2019; Neff, 2003a; Neff, 2003b). Bu çalışmada da, Farkındalık Temelli Öz-Şefkat Programı temel alınarak ergenlere yönelik hazırlanan öz-şefkat programının öz-şefkat, öznel iyi oluş ve yaşam anlamı üzerindeki etkisi deneysel olarak incelenmektedir.

Yöntem: Araştırma araştırmacı tarafından hazırlanan öz şefkat programının öz şefkat, öznel iyi oluş ve yaşam anlamı üzerindeki etkililiğini belirlemek için (deney grubu / kontrol grubu x ön-test / son-test / izleme testi) yarı deneysel desene göre belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, araştırmaya gönüllü olarak katılan 41 kişi arasından seçkisiz olarak seçilen 21 katılımcı kontrol grubunu, 20 katılımcı ise deney grubunu oluşturmuştur. Araştırmanın amacına uygun olarak deney grubuna ön test-son test-izleme testi, kontrol grubuna ön test-son test uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Öz Şefkat Ölçeği Kısa Formu, Ergen Öznel İyi Oluş Ölçeği, Yaşamda Anlam Ölçeği Lise Formu ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Ön test

deney grubu ve kontrol grubuna uygulama öncesinde verilerek doldurulmuştur. Deney grubuna 6 hafta boyunca öz-şefkat programı uygulanmış ve uygulama sonrasında son test uygulanmıştır. İzleme testi ise son test uygulamasından 4 hafta sonra deney grubuna tekrar uygulanmıştır.

Bulgular: Yapılan analizlerin sonucunda elde edilen verilere göre; deney ve kontrol grubundaki ergenlerin öz-şefkat ve öznel iyi oluş ön-test puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmazken, son-test puanları arasında deney grubunun lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Yaşam anlamı açısında bakıldığında ise deney ve kontrol grubundaki ergenlerin ön-test puanları ve son-test puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Deney grubuna yapılan öz şefkat ve öznel iyi oluş ölçeği puanlarında ön test- son test ve izleme testi arasında anlamlı bir fark bulunmuş ve bu farklılığın ön-test ve son-test ile ön-test ve izleme testi arasında olduğu, son test ve izleme testi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür. Deney grubunun yaşam anlamı ön-test, son-test ve izleme testi puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuş ve bu farklılığın ön-test ve son-test, ön-test ve izleme testi ve son test ve izleme testi puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Kontrol grubuna yapılan öz şefkat ölçeği puanlarında ön test ve son test açısından bir fark bulunmazken, öznel iyi oluş ve yaşamın anlamı puanları açısından anlamlı bir fark elde edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular alan yazında tartışılmış ve okullarda öz-şefkat geliştirmeye yönelik hem teorik hem pratik bilgilendirmelerin verilmesinin ve uygulanmasının öğrencilerin ergenlikte yaşadıkları sorunlarla daha kolay baş edebilecekleri düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öz Şefkat, Öznel İyi Oluş, Yaşamın Anlamı, Ergenler

***Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Araştırma ve Uygulama Merkez Müdürlüğü, Uzm. Psk.,** rsonmezsoy@gmail.com**, ORCID ID: 0009-0004-0736-6045.**

****VAN Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Doç. Dr.,** kardas-90@hotmail.com**, ORCID ID: 0000-0003-3386-3956.**

KAYNAKÇA:

Bluth, K. ve Blanton, P. W. (2014). Mindfulness and self-compassion: Exploring pathways to adolescent emotional well-being. J*ournal of Child and Family Studies*, *23*(7), 1298-1309. https://doi.org/10.1007/s10826-013-9830-2

Booker, J. A. ve Dunsmore, J. C. (2019). Testing direct and indirect ties of self-compassion with subjective well-being. *Journal of Happiness Studies*, *20*, 1563-1585. https://doi.org/10.1007/s10902-018-0011-2

Karabekiroğlu, K. (2015). *Anne-babalar için ergen ruh sağlığı rehberi.* Say Yayınları

Kostanski, M. ve Gullone, E. (1998). Adolescent body image dissatisfaction: reationships with self-esteem, anxiety and depression controlling for body mass. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 39*(2), 255-262. https://doi.org/10.1111/1469-7610.00319

Neff, K. D. (2003a). Self-compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and Identity*, *2*(2),85-102. https://doi.org/10.1080/15298860309032

Neff, K. D. (2003b). The development and validation of a scale to measure self-compassion. *Self and Identity, 2*(3), 223-250. https://doi.org/10.1080/15298860309027

Neff, K. D., Kirkpatrick, K. L. & Rude, S. S. (2007). Self-compassion and adaptive psychological functioning. *Journal of Research in Personality*, *41*(1), 139-154. https://doi.org/10.1016/j.jrp.2006.03.004

Neff, K. D. ve Vonk, R. (2009). Self-compassion versus global self-esteem: Two different ways of relating to oneself. *Journal Of Personality, 77*(1), 23-50. https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2008.00537.x

B.07

İÇİMİZDEKİ ENKAZ: PSİKOLOJİK ŞİDDET*

RUFEYDE UTKAN, GAYE ZEYNEP ÇENESİZ*****

ÖZET

Amaç: Günümüzde karşımıza çıkan önemli toplumsal sorunlardan biri de şiddettir. Karşılaşılan şiddet olaylarından hem bireyler hem de toplumlar etkilenmekte olup en büyük zararı ise kadınlar ve çocuklar almaktadır. Şiddet karşıdaki bireye sadece bilinçli bir şekilde zarar vermek demek değildir, sözel ve psikolojik içerikli de olabilmektedir (Ünal, 2005). En yaygın şiddet türünün psikolojik şiddet olduğu fiziksel ve cinsel şiddet olmadan dahi psikolojik şiddetin yaşanabileceği belirtilmektedir (Ayrancı, Günay ve Ünlüoğlu, 2002). Psikolojik şiddet, kadınla iletişimi kesmek, bağırmak, küfür etmek, tehdit etmek, eleştirmek, duygusal ihtiyaçlarını sömürmek, alay etmek, cezalandırmak, başka kadınlarla kıyaslamak, kişiyi eve kapatarak ailesiyle, akrabalarıyla, arkadaş ya da komşularıyla görüştürmeyerek çevresel bağlarını koparmak, kadının kendini, düşüncelerini ve görüşlerini ifade etmesini engellemek, kadının giyimine karışmak ve korkutmak olarak tanımlanmaktadır (Arslan, 1998; Dişçigil, 2003; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008a, 2008b; Ünal, 2005). Kadınlara yönelik olan psikolojik şiddetin, fiziksel şiddet ve diğer şiddet türleri gibi gözle görülememesi nedeniyle kadınların çevrelerinden aldıkları destek yetersiz kalabilmekte ve psikolojik şiddetin etkisi birikimli olarak ortaya çıkabilmektedir (Cankardaş-Nalbantçılar, 2018). Psikolojik şiddet kadınların yaşamlarında diğer şiddet türlerine oranla daha yıkıcı bir etkiye neden olabilmekte ve kadınların şiddetle baş edebilme öz yeterliliklerini olumsuz anlamda etkileyebilmektedir (Benight ve Bandura, 2004; Budak, 1999). Bu nedenle kadınların yakın ilişkilerinde maruz kaldıkları psikolojik şiddetle baş edebilmelerinde çevrelerinden algıladıkları sosyal desteğin ve öz yeterlik inançlarının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı; romantik ilişkide psikolojik şiddetin algılanan sosyal destek ve öz yeterlik inancıyla olan ilişkisini ve yakın ilişkide psikolojik şiddetin, algılana sosyal desteğin ve öz yeterliğin yaş, kadının eğitim düzeyi, kadının herhangi bir işte çalışma durumu, eşin/partnerin eğitim düzeyi, eşin/partnerin herhangi bir işte çalışma durumu, çocuk sahibi olma, ilişki durumu, ilişki süresi, aylık gelir düzeyi ailede fiziksel ve ekonomik şiddet görme ve eşinden fiziksel, cinsel ve ekonomik şiddet görme değişkenlerine göre anlamlı olup olmadığını araştırmaktır.

Yöntem: Araştırmaya Türkiye'nin farklı illerinde yaşayan 396 kadın katılmıştır. Araştırmada veri toplamak amacıyla "Demografik Bilgi Formu", "Yakın İlişkilerde Psikolojik Şiddet Ölçeği", "Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği" "Genel Öz Yeterlik İnanç Ölçeği" kullanılmıştır.

Bulgular: Elde edilen bulgular sonucunda; yakın ilişkide psikolojik şiddetin, algılanan sosyal destek ve öz yeterlik ile negatif ve anlamlı, algılanan sosyal desteğin, öz yeterlik ile pozitif ve anlamlı bir ilişkisi olduğu bulunmuştur. Yakın ilişkide psikolojik şiddet ve yaş arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu, algılanan sosyal destek ve

yaş arasında negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuşken, genel öz yeterlik ve yaş arasında ise herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Yakın ilişkide psikolojik şiddet ile yaş, kadının eğitim düzeyi, eşin/partnerin herhangi bir işte çalışma durumu, çocuk sahibi olma, ilişki durumu, ilişki süresi, aile tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma ve partneri tarafından fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma değişkenleri anlamlı bulunmuşken kadının herhangi bir işte çalışma durumu ve eşin/partnerin eğitim düzeyi, aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Algılanan sosyal destek ile yaş, kadının eğitim düzeyi, eşin/partnerin eğitim düzeyi, eşin/partnerin bir işte çalışması, çocuk sahibi olma, ilişki durumu, ilişki süresi, aile tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma ve partneri tarafından fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma değişkenleri anlamlı bulunmuştur. Öz yeterlik ile kadının bir işte çalışması, aile tarafından fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalma ve eşin/partnerin tarafından fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalma değişkenleri anlamlı bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular alan yazında tartışılmış, şiddetin önlenmesine ve kadınların rehabilitesine yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Psikolojik Şiddet, Algılanan Sosyal Destek, Öz Yeterlik

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

****Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Araştırma ve Uygulama Merkez Müdürlüğü, Uzm. Psk.,** rsonmezsoy@gmail.com**, ORCID ID: 0009-0004-0736-6045.**

*****Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi,** gayezeynep@gmail.com**, ORCID ID: 0000-0003-2835-9851.**

KAYNAKÇA:

Arslan, D. (1998). *Aile içinde kadına yönelen şiddet ve İstanbul kadın misafirhanesi.* (Tez No: 92458) [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Ayrancı, Ü., Günay, Y. ve Ünlüoğlu, İ. (2002). Hamilelikte aile içi eş şiddeti: Birinci basamak sağlık kurumuna başvuran kadınlar arasında bir araştırma. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 3* (2), 75-87.

Benight, C. C. & Bandura, A. (2004). Social cognitive theory of posttraumatic recovery: The role of perceived self-efficacy. *Behaviour Research and Therapy, 42*(10), 1129-1148. https://doi.org/10.1016/j.brat.2003.08.008

Budak, B. (1999). *Lise öğrencilerinde algılanan sosyal destek düzeyi ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki.* (Tez No: 92719) [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi-Samsun]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Cankardaş-Nalbantçılar, S. (2018). *Yakın ilişkide psikolojik şiddet deneyimi ile travmatik stres belirtileri arasında peritravmatik* sıkıntı ve kontrol kaybı ile posttravmatik *duygularınaracı rolü.* (Tez No: 504656) [Yayımlanmış Doktora Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Dian, C. N., Effendy, E., & Amin, M. M. (2022). The Validation of Indonesian Version of Patient Health Questionnaire-9. *Open Access Macedonian Journal of Medical Sciences*, *10*(T7), 193–198. https://doi.org/10.3889/oamjms.2022.9293.

Dişçigil, A. G. (2003). *Aile içi şiddet gören kadınlarda psikiyatrik bozukluklar.* (Tez No: 132067) [Yayımlanmamış Tıpta Uzmanlık Tezi, İstanbul Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. İstanbul Üniversitesi, Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı: Yayınlanmamış uzmanlık tezi.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2008a). *Aile içi şiddetle mücadele el kitabı.* Ankara. https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/aismelkitabi.pdf

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2008b). *Kadın sığınmaevleri kılavuzu.* Ankara. https://ktu.edu.tr/dosyalar/kadinarastirmalari_02401.pdf

Ünal, G. (2005). Aile İçi Şiddet. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 9* (2), 1-8. https://doi.org/10.21560/spcd.24524

B.08

YETİŞKİNLERDE MANEVİ İYİ OLUŞUN UMUT VE KAYGI İLE OLAN İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ*

FAHRİYE BEYZA TUNÇKILIÇ*, SEYDİ AHMET SATICI**

ÖZET

Amaç: Manevi iyi oluş, kişinin ruhsal refahını, anlamını ve amaçlarını anlamak için dini, manevi veya içsel kaynaklardan yararlanma yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Acar, 2014). Umut, istenen amaçlara ulaşabilmek için yeni yollar türetme ve bu yolları kullanmak için kendini motive etme kabiliyetidir (Snyder, 2002). Kaygı, kişinin bütünlüğüne veya kendisine yönelik kaynağı belli olmayan bir tehdit algıladığında hissettiği rahatsız edici duygudur (Tokuçcu, 2006). Tanımları verilmiş olan umut ve kaygı kavramlarının manevi iyi oluş ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışma ile yetişkin bireylerin manevi iyi oluşlarının umut ve kaygı ile olan ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Çalışma grubu, yaşları 18 yaş ve üzeri olan 247 kadın 178 erkek bireyden oluşmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında; Spiritüel İyi Oluş Ölçeği, Sürekli Umut Ölçeği, Beck Anksiyete Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmada; Bağımsız Örneklem t Testi, Tek Yönlü Anova, Pearson Korelasyon Katsayısı ve Çoklu Doğrusal Regresyon analiz teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular: Analiz sonucunda; medeni durum değişkenine göre yetişkinlerin manevi iyi oluş düzeylerinin evli bireyler lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Yaş değişkenine göre genç yetişkinlik (18-35 yaş) dönemindeki bireylerin manevi iyi oluş düzeylerinin, orta yetişkinlerin (36-59) ve ileri yetişkinlerin (60 yaş ve üzeri) manevi iyi oluş düzeylerinden istatistiksel olarak düşük olduğu görülmüştür. Manevi iyi oluş, bireylerin algılanan ekonomik düzeyine göre incelendiğinde algılanan ekonomik düzeyi düşük olan yetişkinlerin manevi iyi oluş düzeylerinin, algılanan ekonomik durumu orta ve yüksek olan yetişkinlerin manevi iyi oluş düzeylerinden istatistiksel olarak düşük olduğu görülmüştür. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan manevi iyi oluş, umut ile pozitif yönde ilişkiliyken kaygı ile negatif yönde ilişkilidir. Araştırmanın bağımsız değişkenleri olan umut ve kaygı arasında ise negatif yönde ilişki bulunmuştur. Umut ve kaygının birlikte manevi iyi oluşa ilişkin toplam varyansın %30'unu açıkladığı anlaşılmıştır. Araştırma sonucunda umudun manevi iyi oluşu kaygıya göre daha güçlü düzeyde yordadığı bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Araştırma sonucunda manevi iyi oluşun umut ile pozitif yönde kaygı ile negatif yönde anlamlı bir ilişkisi olduğu bulunmuştur. Umudun ve kaygının hem bir arada hem de ayrı bir şekilde manevi iyi oluşu yordadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlar konu ile ilgili literatürde yer alan birçok çalışmanın sonucu ile benzerlik göstermektedir. Bekar bireylerin manevi iyi oluş düzeylerinin evli bireylere

göre daha düşük olduğu görülmüştür. Algılanan ekonomik düzeyi düşük olan yetişkinlerin algılanan ekonomik durumu orta ve yüksek olan yetişkinlerden daha düşük manevi iyi oluş düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Genç yetişkinlik döneminde olan bireylerin manevi iyi oluş düzeyleri daha sonraki gelişim döneminde bulunan bireylerin manevi iyi oluş düzeylerinden düşük bulunmuştur. Bireyin yaşam süreci içerisinde olumlu ruh halinde bulunup hayata karşı daha umutlu ve iyimser bir bakış açısı kazanmasına destek olan manevi iyi oluşun yetişkin bireylerde kazandırılması ve manevi iyi oluş düzeylerinin arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Manevi İyi Oluş, Umut, Kaygı

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

****Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Uzm. Psk.Dan., beyzatunckilic.81@gmail.com, ORCID ID: 0009-0000-6680-0084.**

*****Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, ahmet.satici@yildiz.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-2871-8589.**

KAYNAKÇA:

Acar, H. (2014). Manevi iyi oluş ile dindarlık arasındaki ilişkisi üzerine bir değerlendirme. Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 18(2), 391-412. https://doi.org/10.18505/cuifd.254730.

Snyder, C. R., Shorey, H. S., Cheavens, J., Pulvers, K. M., Adams III, V. H., & Wiklund, C. (2002a). Hope and academic success in college. Journal of educational psychology, 94(4), 820-826.

Tokuçcu, T. (2006). Özel eğitim merkezleri ile çocuk yuvalarında çalışan çocuk eğiticilerinin anksiyete düzeyleri açısından karşılaştırılması ve anksiyete düzeylerini etkileyen faktörlerin tespiti (Yayın No. 215608) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

B.09

YEMEĞİN GİZLİ ROLÜ: YEMEĞİN İYİ OLUŞA KATKISI*

ZEYNEP ÇAKAR, FATMA TURAN*****

ÖZET

Amaç: Tüm insanların yaşam içerisinde arzu ettikleri ortak nokta '*iyi olmaktır'*. Bu noktadan hareketle, bireyin iyi oluşunu keşfetmek ve geliştirmesini sağlamak büyük önem taşımaktadır. İnsanın en temel gereksinimi, beslenmektir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine bakıldığında fizyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinimler karşılandığında birey kendini gerçekleştirebilmektedir. Bu çalışmada da temel bir gereksinim olan yemek ile iyi oluş arasındaki ilişki incelenmiştir. Kişinin ihtiyaçlarını giderebilmesi ve potansiyelini ortaya koyabilmesi için iyi bir halde bulunması gerekmektedir. Böylece birey kendini gerçekleştirebilmektedir. Buradan yola çıkarak yemek ve iyi olma hali arasında bir köprü kurulan bu çalışmada, bireyin kendini gerçekleştirebileceği, potansiyelini ortaya koyabileceği ve iyi oluşa ulaşabileceği düşünülmektedir. Yemeğin iyi oluşa olan katkısı incelenerek, yeme davranışını etkileyen biyopsikososyal bileşenler literatür kısmında ele alınmıştır.

Yöntem: Çalışmanın modeli için ilişkisel tarama metodu kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemi, Türkiye genelinde 18-65 yaş aralığında 406 sağlıklı ve gönüllü yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Çalışmaya yeme bozuklukları tanısı alan kişiler dahil edilmemiştir. Veri toplama aracı olarak, çevrim içi anket ve ölçek yoluyla katılımcılara ulaşılmıştır. Katılımcılara Sosyodemografik Bilgi Formu, Genel İyi Oluş Kısa Formu, Türkçe Duygusal Yeme Ölçeği ve Duygusal İştah Anketi kullanılmıştır. Verilerin analizi için IBM SPSS (Statistical Program For Social Sciences) 27 programından yararlanılmıştır. Çalışmaya ait verilerin değerlendirilmesinde, ölçeklerin güvenirlik, geçerlilik, normal dağılım ve faktör analizleri yapılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygun olduğu test edildikten sonra parametrik test uygulaması yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistiksel analizler için ortalama değer analiz testleri yapılmıştır. Verilerin betimleyici analizleri için t test, ANOVA ve Post Hoc testleri uygulanmıştır. Hipotez sınamaları için korelasyon ve regresyon analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmanın sonucunda, yeme davranışı ve iyi oluş arasında orta seviyede anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bireyin duygusal iştah ve duygusal yeme davranışında bulunması bireyin iyi oluşunu düşürdüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Literatür kısmında ifade edilen din, politika, ekonomi, sanat, kültür, psikoloji, fizyoloji ve bilişsel süreçler yemek olgusu üzerinden bireyin iyi oluşunu etkileyen faktörler olduğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle bireyin temel ihtiyaçları ile kurduğu ilişki o kişinin psikolojik iyi oluş durumu hakkında bilgi verme niteliği taşıdığı düşünülmektedir. Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgu farklı disiplinlere de katkı sağlayabileceği gibi bireylerin yeme davranışları incelenerek psikoterapi süreçlerinde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İyi Oluş, Mutluluk ve Haz, Yeme Davranışı, Yemek, Duygular

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

****Üsküdar Üniversitesi, Uzm. Psk. Dnş., zynpckr32@gmail.com, ORCİD ID: 0009-0006-4682-7339.**

*****Üsküdar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, fatma.turan@uskudar.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-9982-4792.**

KAYNAKÇA:

Ağan, C. ve Doğan, M. (2022). Lezzet ve Lezzetin Bilimi: Mutfak Şeflerinin Lezzet Algıları Üzerine Bir Araştırma. Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi, 5(2), 199-219.

Aldo, A., Nolen-Hoeksema, S. and Schweizer, S. (2010). Emotion Regulation Strategies Across Psychopathology: A Meta-Analytic Review. Clin Psychol Review, 30(2), 217-237.

Ay, F.N. (2020). Algılanan Ebeveynlik Biçimleri İle Duygusal Yeme Davranışı Arasındaki Başa Çıkma Biçimlerinin Aracı Rolü [Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.

Bilgen, S. (2018). Türkçe Duygusal Yeme Ölçeği Geliştirilmesi, Geçerlilik ve Güvenirliği Çalışması [Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Üsküdar Üniversitesi

Carr, A. (2016). Pozitif Psikoloji: Mutluluğun ve İnsanın Güçlü Yönlerinin Bilimi. (Çev. Şendilek, Ü). Kaknüs Yayınları.

Demir, P. (2021). Algılanan Stres Ve Duygusal Yeme Arasındaki İlişki: Duygusal Zeka Ve Psikolojik Sağlamlık Değişkenlerinin Aracı Rolü [Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.

Kırtı, T. (2021). Duygusal Yeme, Duygusal Zorlanmaya Toleranssızlık Ve Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Karşılaştırmalı Bir Çalışma Etkisi [Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

Macht, M. (2008). How Emotions Affect Eating: A Five-Way Model. Appetite, 50(1), 1-11.

Rençber, G. (2023). Duygu Düzenleme Stratejilerinin Duygusal Yeme Davranışı Üzerindeki Etkisi ve Çalışan Bellek Kapasitesinin Bu Etki Üzerindeki Aracı Rolü [Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Topkapı Üniversitesi.

B.10

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET BAĞIMLILIĞI, MANEVİYAT VE İYİ OLUŞ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ*

AHMET KASIM SEZGİN, ALİ KUŞAT*****

ÖZET

Amaç: Bu araştırmada temel olarak; lise öğrencilerinin internet, akıllı telefon ve sosyal medya bağımlılıkları ile maneviyat ve iyi oluş düzeyleri ve bunlar arasındaki ilişkinin ortaya konması amaçlanmıştır. Teknolojinin insan yaşamının her yönüyle sardığı günümüzde bir taraftan hayatımızı kolaylaştıran araçların bir taraftan bizi bağımlılığa sürüklemesi araştırma kapsamında ele alınmıştır. İnsanın sadece maddeden ibaret olmayan manevi yönleri ve özellikleri ortaya konmuştur. İnsanın bu iki özelliğinin yaşam sürecindeki iyi oluş hali ile ilişkisi incelenmiştir.

Yöntem: Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunu Diyarbakır ilinde farklı lise türlerinde öğrenim gören 1387 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla internet bağımlılığını ölçen "Young İnternet Bağımlılığı Testi-Kısa Formu (YİBT-KF)", sosyal medya bağımlılığını ölçen "Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği", "Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği Kısa Formu", "Maneviyat Ölçeği" ve "Beş Boyutlu İyi Oluş (EPOCH) Ölçeği" kullanılmıştır.

Bulgular: Yapılan analizler sonucunda; lise öğrencilerinin internet, sosyal medya ve akıllı telefon bağımlılığı ortalamalarının düşük olduğu tespit edilmişken, maneviyat ve iyi oluş ortalamalarının yüksek olduğu görülmüştür. Kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin internet, sosyal medya ve akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken; maneviyatın doğa ile uyum, bağlantı ve aşkınlık boyutlarında kız öğrencilerin; iyi oluş düzeylerinde ise erkek öğrencilerin yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin günlük internet kullanım süreleri arttıkça bağımlılık düzeyleri artmakta maneviyat ve iyi oluş düzeyleri azalmaktadır. Sosyal medya hesabına ve akıllı telefona sahip olan öğrencilerin bağımlılık ortalamaları anlamlı derecede yüksek, maneviyat ve iyi oluş düzeyleri ise daha düşüktür.

Tartışma ve Sonuç: Anne-babasını dindar olarak algılayan gençlerin ve bağımlılık düzeylerinin daha düşük olduğu, anne-baba dindarlık düzeyi yükseldikçe maneviyat ve iyi oluş düzeylerinin de yükseldiği görülmüştür. Öğrencilerinin internet, sosyal medya ve akıllı telefon bağımlılığı düzeyleri ile maneviyat düzeyleri arasında negatif yönde düşük düzeyde, iyi oluş düzeyleri arasında negatif yönde orta düzeyde korelasyon tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin maneviyat düzeyleri arttıkça iyi oluş düzeylerinin de arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İnternet Bağımlılığı, Maneviyat, İyi Oluş, Sosyal Medya, Akıllı Telefon

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

****Dicle Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Arş. Gör. Dr., kasimsezgin@hotmail.com, ORCİD ID: 0000-0003-2365-2784.**

*****Erciyes Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Din Psikolojisi Ana Bilim Dalı, Doç.Dr., kusat@erciyes.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4922-7751.**

KAYNAKÇA:

Acar,F., & Han, B.(2022).Covid-19 salgını döneminde liseli öğrencilerin psikolojik sağlamlık ve maneviyat düzeyleri arasındaki ilişki. *Siirt Eğitim Fakültesi Dergisi*, *2*(2),92-114.

Acat,B.(2019). *Ergenlerde dindarlık, değerler, internet bağımlılığı ve hayat memnuniyeti ilişkisi.* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akbolat, A. (2022). *Kronik hastalarda iyi oluş ve maneviyat: Nitel bir araştırma.* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akman, A. E. (2020). *Maneviyat düzeylerine göre stres bilgece farkındalık ve ayrışma bütünleşme farklılıkları.* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alexander, B. K. (2008). *The globalisation of addiction: A study in poverty of the spirit.* Oxford University Press.

Alıcı,M. (2018). Dindar değilmaneviyatçıyım: Postmodern din bilimlerinde maneviyat-dindarlık tartışmaları. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, *6*(16), Article 16. https://doi.org/10.31126/akrajournal.454620

Almenayes, J. J. (2015). Empiricalanalysis of religiosity as predictor of social media addiction. *Journal Of Arts and Humanities*, *4*(10), 44-52.https://doi.org/10.18533/journal.v4i10.826

Altuntaş, Ş. (2018). *Ergenlerdeİyi Oluşun Yordayıcısı Olarak Yaşamda Anlam, Minnettarlık ve Affedicilik* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Altuntaş,T.(2022). *Engelli bireylerin maneviyat algıları üzerine nitel bir araştırma.* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Anlayışlı, C., & Bulut Serin, N.(2019). Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ve depresyonun cinsiyet, akademik başarı ve internete giriş süreleri açısından incelenmesi. *UluslararasiKibris Universitesi Fen-Edebiyat Fakultesi*, 97-1.https://doi.org/10.22559/folklor.977

Anuştekin, M. N., & Anuştekin, M.(2023). İmam-Hatip Lisesi Öğrencilerinde Hayatın Anlamı ve Psikolojik İyi Oluş(Ergani Örneği). İçinde O. Bozan, A. Ertekin, A. Cengiz, & A. Kaçmaz (Ed.),

Cumhuriyetin 100. Yılında Ergani Din-Eğitim-Kültür. Ekin Basım Yayın Dağıtım.

APA. (t.y.). Internet Gaming. Geliş tarihi 02 Temmuz 2023,gönderen https://www.psychiatry.org:443/patients-families/internet-gaming

Arıcak, O. T. (2015). *Siber alemin avatar çocukları internet ve gençlik ilişkisinin bugünü ve geleceği.* Remzi Kitabevi.

Arıcak, O. T. (2019). Dijital oyunbağımlılığı. İçinde M. Öztürk, K. Ögel, C. Evren, & R. Bilici (Ed.), *Bağımlılık Tanı, Tedavi, Önleme*. Yeşilay Yayınları.

Arıduru Ayazoğlu, B., Aksu, M., Ünübol, H., & Hızlı Sayar, G. (2019). Alışveriş bağımlılığı. *Etkileşim*, *2*(4), 44-64. https://doi.org/10.32739/etkilesim.2019.4.63.

B.11

YETİŞKİNLERDE MANEVİYATIN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ*

AYSUN KURT, FATMA TURAN*****

ÖZET

Amaç: Bu araştırma yetişkinlerde maneviyatın psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada aynı zamanda maneviyatın psikolojik iyi oluşun yanında, psikolojik dayanıklılık, mutluluk değişkenleri arasındaki ilişkisine de bakılmıştır.

Yöntem: Bu çalışma, nicel bir araştırma olup, araştırma yöntemi olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenine google forms üzerinden ulaşılmış olup, araştırmanın örneklemi; 18-65 yaş aralığındaki gönüllü 290 kadın ve 124 erkek olmak üzere toplam 414 katılımcıdan oluşmaktadır. Bu araştırmada Perma Beş Boyutlu İyi Oluş Ölçeği, Maneviyat Ölçeği, Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Mutluluk Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada veri analizi için SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır. Çalışmanın katılımcı sayısının 200'ün üzerinde olmasından dolayı, parametrik testler kullanılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2001). Bundan dolayı ölçek ve alt ölçek puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek için parametrik testlerden pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Bununla birlikte katılımcıların sosyodemografik verileri ile ölçek ve alt ölçekler arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek üzere parametrik testlerden Independent t testi ve ANOVA testi uygulanmıştır. Gruplar arasında anlamlı fark çıkması durumunda, anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Bonferroni post-Hoc testi yapılmıştır ve $p<0.05$ istatistikçe anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Araştırmada uygulanan ölçeklerin bulgu sonuçlarına göre; yetişkinlerin maneviyatı ile psikolojik iyi oluşları arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Maneviyatın, psikolojik dayanıklılık ve mutluluk arasındaki ilişkiye bakıldığında da pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Veri analizindeki korelasyon sonuçları çoğunlukla $p<0,001$ olmak üzere $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tartışma ve Sonuç: Kişilerin maneviyatı arttıkça psikolojik iyi oluş, psikolojik dayanıklılık ve mutluluklarının artacağı söylenebilir. Elde edilen bulgular ve bulguları destekleyen benzer ve dolaylı çalışmalar, maneviyatın insanların psikolojik iyi oluşlarını, psikolojik dayanıklılıklarını ve mutluluklarını artırmada etkili olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Pozitif Psikoloji, Pozitif İyi Oluş, Maneviyat, Psikolojik Dayanıklılık, Mutluluk

***Bu çalışma birinci yazarın, ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

**Üsküdar Üniversitesi, Uzm. Psk. Dan., kurtaysun@yahoo.com, ORCID ID: 0009-0004-6932-1520.

***Üsküdar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, fatma.turan@uskudar.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-9982-4792.

KAYNAKÇA:

Aydın, C. ve Kaya, M. (2021). Maneviyat ve Öznel İyi Oluş Değişkenlerinin Hayatın Anlamını Yordaması. Amasya İlahiyat Dergisi, (17), 41-77.

Bozkurt, C. (2021). Metaforik hikayelerle yapılandırılmış maneviyat temelli psiko-eğitim çalışmasının lise öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarına etkisinin incelenmesi .Master's thesis, İbn Haldun Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Calicchia, J. A. ve Graham, L. B.(2006) "Assessing the Relationship between Spirituality, Life Stressors, and Social Resources: Buffers of Stress in Graduate Students". North American Journal of Psychology 8/2, 307-320.

Deikman, A. J. (2008) "Tasavvuf Ve Psikiyatri", Sufi Psikolojisi Bilgeliğin Ruhu, Ruhun Bilgeliği içinde, (yayına hazırlayan, Kemal Sayar) 151-176. Timaş Yayınları

Dein, S. ve Kimter, N. (2014). Din, Maneviyat ve Depresyon; Tetkik ve Tedavi İçin Öneriler. EKEV Akademi Dergisi, 18(58), 456

Demirci, İ. ve Ekşi, H. (2018). Sakin ol ve mutlu ol: Karakter güçlerinden iyi oluşa kadar karma yöntemli bir çalışma. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri/Eğitim Bilimleri: Teori ve Uygulama, 18 (2), 279–330. Https://doi.org/10.12738/estp.2018.2.0799

Frankl, Viktor E.(2009) İnsanın Anlam Arayışı.(Çev.Selçuk Budak) Okuyan Us Yayınları

Gencer, N. (2018). Din psikolojisi alanında Türkiye'de yapılan lisansüstü tezler (2012-2018) üzerine bir değerlendirme. Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 17(34), 731-762.

İnam ve diğerleri,(2012), Bağlanma olarak İman. Felsefe Dünyası Dergisi

Kaya, M., & Küçük, N. (2017). İbadetler ile hayatın anlamı ve psikolojik iyi olma arasındaki ilişkinin incelenmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (42), 17-43.

Maslow, A. (2011). İnsan Olmanın Psikolojisi (çev. O. Gündüz). Kuraldışı Yayıncılık. (Eserin orijinali 1968'de yayımlandı).

Solmaz, A. (2019). Psikolojik iyi oluş ve manevi yönelimin üniversite öğrencilerinin İnternet bağımlılığı düzeyi üzerindeki etkisinin incelenmesi (Master's thesis, Hasan Kalyoncu Üniversitesi).

Ulu, M. (2018). İlahiyat fakültesi öğrencilerinin psikolojik iyi oluşları ile değer yönelimleri

Waaijman, Kees. "Spırıtualıty – A Multıfaceted Phenomenon Interdisciplinary Explorations". Studies in Spirituality 17 (2007), 1-113.

B.12

ERGEN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞININ YORDAYICILARI OLARAK ÖZ DENETİM VE PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR: BİR KARMA MODEL ARAŞTIRMASI *

KUDRET EREN YAVUZ, HÜSEYİN ÜNÜBOL*****

ÖZET

Amaç: Çocukların ve gençlerin geleceği, küresel olarak artan şiddet içeren olaylar, teknolojik gelişmeler, doğal afetler, iklim değişiklikleri ve toplumların yaşamlarını önemli ölçüde bozan salgınlar tarafından tehdit edilmektedir (Walsh, 2020). Zorlayıcı yaşam olayları, çocuklar ve gençlerde zihinsel ve fiziksel sağlık sorunlarının görülme sıklığının artması ve esenliğin azalmasıyla ilişkilendirilmekte (Zolkoski ve Bullock, 2012), olumlu çocukluk deneyimlerinin yetişkinlikte algılanan mutluluğu ve psikolojik sağlamlığı arttırdığı öne sürülmektedir (Doğan ve Yavuz, 2020). Dikkat çekici şekilde toksik strese veya sıkıntıya maruz kalan ergenlerden bazıları olumsuz deneyimlerine rağmen uyum mekanizmalarını daha etkili kullanarak, sorun geliştirmemektedir (Malhi, Das, Bell, Mattingly ve Mannie, 2019). Psikolojik sağlamlık, dinamik bir sistemin istikrarını yaşayabilirliğini veya gelişimini tehdit eden önemli değişikliklere başarıyla uyum sağlama kapasitesidir (Masten, 2015). Ergenlik, psikolojik sağlamlığın nasıl ortaya çıktığını ve geliştiğini anlamada optimal gelişimin olduğu (Malhi vd., 2019), bilişsel işlevlerin kazanıldığı olduğu bir dönemdir (Masten ve Barnes, 2018). Ergenlik, psikolojik sağlamlığın nasıl ortaya çıktığını ve geliştiğini anlamada optimal gelişimin olduğu (Malhi vd., 2019), bilişsel işlevlerin kazanıldığı olduğu bir dönemdir (Masten ve Barnes, 2018)

Yöntem: Araştırma karma model araştırma tasarımlarından açıklayıcı ardışık desen üzerine yapılandırılmıştır. Araştırmanın nicel verileri Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği, Connor-Davidson Ölçeği Kısa Formu, Kısa Öz-Kontrol Ölçeği, Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeği ile toplanmıştır. Üç aşamada gerçekleştirilen araştırmanın ilk adımında araştırmada kullanılacak olan ölçeklerin ergen örnekleminde psikometri özellikleri N= 250 kişilik bir örneklemde test edilmiş, geçerlilik (dogrulayıcı faktor analizi) ve güvenirlik sonuçları ortaya koyulmuştur. Ikinci aşamada öz-denetim, temel psikolojik ihtiyaçlar ve psikolojik sağlamlık değişkenleri arasından hipotetik bir model kurularak test edilmiştir. Araştırmaya 14-18 yaş arası (Ortalama=15.70, Ss=1.02), 752 ergen lise öğrencisi katılmıştır. Değişkenler arası ilişkilerin değerlendirilmesinde ise Pearson Korelasyon Katsayısı ve Yapısal Eşitlik Modellemesi uygulanmıştır. Yapısal model analizi sonucuna göre, öz-denetim ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkide Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği sonuçlarına göre psikolojik ihtiyaçların tam aracılık etkisinin olduğu, Connor-Davidson Ölçeğine göre kısmi aracılık etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın

üçüncü aşamasında nitel araştırma bölümüne katılmak üzere psikolojik sağlamlığı yüksek sahip 10 ergen ve psikolojik sağlamlığı düşük 10 ergen ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, içerik analizi ve betimsel istatistik yöntemi ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Elde edilen verilerle yapılan analizlerde psikolojik sağlamlığın ne olduğu, psikolojik sağlamlığı sağlama yolları başlıklı temalar ve alt kategoriler ortaya çıkmıştır. Araştırmada öz-denetim, temel psikolojik ihtiyaçlar ve psikolojik sağlamlık değişkenleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Araştırma sonucuna göre, öz denetim, temel psikolojik ihtiyaçların tatminini yordamakta, temel psikolojik ihtiyaçların tatmini de ergen psikolojik sağlamlığını yordamaktadır. Bir başka ifade ile ergenlerin öz-denetim düzeylerinin artması, temel psikolojik ihtiyaçlarının tatminine yol açmakta, temel psikolojik ihtiyaçlarının tatmini de psikolojik sağlamlığa ulaşmalarını sağlamaktadır. Öz-denetim düzeyi yüksek olan ergenlerin psikolojik sağlamlığı da yüksek olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Sağlamlık, Kendini Toparlama Gücü, Öz-denetim, Temel Psikolojik İhtiyaçlar, Ergenlik

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

****Üsküdar Üniversitesi, Dr. Psikolog, kudreterenyavuz@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-4387-0589.**

*****Üsküdar Üniversitesi, SOBE, Doç. Dr., huseyin.unubol@uskudar.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4404-6062.**

KAYNAKÇA:

Doğan T., Yavuz K. (2020).Yetişkinlerde Psikolojik Sağlamlık, Olumlu Çocukluk Deneyimleri ve Algılanan Mutluluk. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 12: 312-330.

Malhi GS, Das P, Bell E, Mattingly G, Mannie Z. (2019). Modelling resilience in adolescence and adversity: a novel framework to inform research and practice. *Transl Psychiatry, 9*(1):316. https://doi.org/10.1038/s41398-019-0651-y.

Masten, A.S. (2015). Ordinary Magic: Resilience In Development; Guilford Publications: New York, NY, USA.

Masten, A.S., Barnes, A.J. (2018). Resilience in Children: *Developmental Perspectives. Children* (Basel). (2018) 5(7):98. doi: 10.3390/children5070098.

Walsh F.(2020). Loss and Resilience in the Time of COVID-19: Meaning Making, Hope, and Transcendence. *Fam Process. 59*(3):898-911. https://doi.org/10.1111/famp.12588

Zolkoski, S. M., & Bullock, L. M. (2012). Resilience in children and youth: A review. *Children and Youth Services Review, 34*(12), 2295–2303. https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2012.08.009

B.13

TÜRK YETİŞKİNLERDE YALNIZLIK VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIĞIN YORDAYISICI OLARAK YAŞAMA İSTEĞİ

ZAFER GÜNEY ÇAĞIŞ*

ÖZET

Amaç: Varoluş için çabalamak, tüm canlıların temel içgüdüsü ve doğal itici gücüdür. İnsanlar için bu varoluşsal güdünün, sosyal ve fiziksel çevreden etkilenen bilişsel ve duygusal yönleri vardır. Bu varoluşsal güdü psikoloji alanyazınında yaşama isteği olarak adlandırılır (Carmel ve ark., 2013). Diğer bir ifadeyle yaşama isteği hem rasyonel hem de içgüdüsel temelleri içeren yaşama çabasının psikolojik ifadesi olarak tanımlanmaktadır (Carmel, 2011; Shrira ve ark., 2019; Bornet ve ark., 2020). Bilişsel düzeyde kişinin yaşamının anlamına yönelik düşünme sürecinden kaynaklanırken içgüdüsel olarak ölümcül tehditlere karşı doğal bir fizyolojik tepkiyi ifade eder (Carmel, 2011). Sınırlı olsa da önceki bazı çalışmalar yaşama isteğinin yaşam doyumu, mutluluk ve öz saygı ile anlamlı ve pozitif; depresyon, anksiyete, psikosomatik semptomlar ve yalnızlık ile anlamlı ve negatif yönde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Carmel, 2011; Carmel ve ark., 2013; Shrira ve ark., 2019). Ancak alanyazın incelendiğinde Türk kültüründe yaşama isteğinin psikolojik faktörlerle ilişkisinin incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır. Bu nedenle mevcut çalışmanın temel amacı Türk yetişkinlerde yaşama isteğinin yalnızlık ve psikolojik dayanıklık ile ilişkisini incelemektir.

Yöntem: Mevcut çalışma ilişkisel tarama modeliyle yürütülen kesitsel bir çalışmadır. Çalışmanın katılımcı grubunu Türkiye'de yaşayan 306 genç ve orta yaşlı yetişkinler oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 19 ile 63 arasında değişmektedir (*Ort*. = 33,65, *SS* = 7,74) ve yarısından biraz fazlası kadındır (%55,2). Çalışmanın verileri demografik form, Yaşama İsteği Ölçeği, Kısa Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve UCLA Yalnızlık Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla her biri iki adımdan oluşan iki farklı hiyerarşik regresyon analizi yürütülmüştür. Yürütülen ilk hiyerarşik regresyon analizi beklenildiği gibi yaş, cinsiyet, medeni durum, öğrenim düzeyi ve gelir düzeyi kontrol edildiğinde yaşama isteğinin yalnızlığı istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönde yordadığını göstermiştir. Benzer şekilde yürütülen ikinci hiyerarşik regresyon analizi de yaş, cinsiyet, medeni durum, öğrenim düzeyi ve gelir düzeyi kontrol edildiğinde yaşama isteğinin psikolojik dayanıklılığı istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde yordadığını göstermiştir.

Tartışma ve Sonuç: Mevcut çalışmanın bulguları farklı kültürlerde yürütülen önceki çalışma bulgularıyla tutarlı olup yaşama isteğinin dikkate değer sonuçları olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmanın bulguları ilişkili alanyazın ışığında tartışılmış olup sınırlılıklar ve sonraki çalışmalara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yaşama isteği, Yalnızlık, Psikolojik Dayanıklılık

***İnönü Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üye-**

si, zaferguney.cagis@inonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8795-9000.

KAYNAKÇA:

Bornet, M. A., Bernard, M., Jaques, C., Truchard, E. R., Borasio, G. D., & Jox, R. J. (2021). Assessing the will to live: A scoping review. *Journal of Pain and Symptom Management*, *61*(4), 845-857. https://doi.org/10.1016/j.jpainsymman.2020.09.012.

Carmel, S. (2001). The will to live: Gender differences among elderly persons. *Social Science & Medicine, 52*(6), 949-958. https://doi.org/10.1016/S0277-9536(00)00198-2.

Carmel, S. (2011). The will to live as an indicator of well-being and predictor of survival in old age. In L. W. Poon & J. Cohen-Mansfield (Eds.), *Understanding well-being in the oldest old* (pp. 281-289). Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511920974.017.

Carmel, S., Shrira, A., & Shmotkin, D. (2013). The will to live and death-related decline in life satisfaction. *Psychology and Aging, 28*(4), 1115-1123. https://doi.org/10.1037/a0034649.

Shrira, A., Carmel, S., Tovel, H., & Raveis, V. H. (2019). Reciprocal relationships between the will-to-live and successful aging. *Aging & Mental Health*, *23*(10), 1350-1357. https://doi.org/10.1080/13607863.2018.1499011.

B.14

ÖZ-ŞEFKATLİ FARKINDALIĞIN PSİKOLOJİK ESNEKLİKTEKİ ROLÜ

ŞEYDA BETÜL KILIÇ*

ÖZET

Amaç: Özşefkatli farkındalığın psikolojik esneklikle olan ilişkisinin incelendiği çalışmada özşefkatin psikolojik esnekliği destekleyici rolü üzerinden taramalar yapılmıştır. Acı veren tecrübeler ya da olumsuz tutumlar karşısında kişinin kendine olan sevgisini kaybetmeden olayları daha sağlıklı bir biçimde görebilmesi ve hayatın akışında olumsuz duyguları kontrol edebilmeyi öğrenmesi özşefkatin ve psikolojik esnekliğin kesişim kümesi olarak tanımlanmıştır. Kişinin benliğiyle temas halinde olmasını kolaylaştıran bu yaklaşımlar aynı zamanda kişinin bütünün bir parçası olduğu hissini de beraberinde getirir. Tüm bu bilgiler ışığında iki yaklaşımı birleştiren temel değerler ele alınıp özşefkatin psikolojik esneklik üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Yöntem: Sicence Direct, Web of Science, PubMed, Dergipark ve Google Scholar veri tabanlarından "psikolojik esneklik", "özşefkat", "özşefkatli farkındalık" ve "ACT" anahtar kelimeleri kullanılarak literatür taraması yapılmıştır. Taramalar sonucu özşefkat ve psikolojik esnekliğe dair bağlantılar üzerinde durulmuş, ortaklıklar belirtilmeye çalışılmıştır.

Bulgular: Literatürdeki çalışmalar karşılaştırıldığında psikolojik esneklik için etkili olabilecek faktörleri; mindfulness (dikkatli olma), öz şefkat (self-compassion), olumlu düşünme, sosyal destek ve fiziksel aktivite gibi faktörlerin psikolojik esneklik üzerinde pozitif bir etkisi olduğu ortaya konulmuştur. Araştırmalar, özşefkatin kültürel farklılıklar arasında da önemli bir rol oynadığını göstermiştir. Örneğin, Çinli bireylerde öz şefkat daha yüksek oranlarda bulunurken, Batılı bireylerde daha düşüktür.

Tartışma ve Sonuç: Son zamanlarda uygulanan özşefkat eğitimi programlarının kişilerin duygusal sağlıklarını, kişilik sağlıklarını ve sosyal ilişkilerini geliştirmelerine yardımcı olduğu görülmektedir. Özşefkatle yaşam doyumu, psikolojik iyi oluş, mutluluk gibi olumlu duygular arasında anlamlı düzeyde pozitif ilişki olduğu sonuçlarına ulaşılmaktadır. Psikolojik esnekliğe sahip olmak sağlıklı bir ruh sağlığı anlamına gelir. ACT bağlamında bu esnekliğe ulaşabilmek için kaynak noktası ve sürdürücü olan özşefkattir. Bu bağlamda özşefkat ACT temelli psikolojik esnekliğin kalbi sayılabilir. İki yaklaşım da kişinin geçmiş pişmanlıkları ya da gelecek kaygıları ile yol almaktansa ana odaklanmalarını hedefler. Kişinin benliğiyle bir bütün halinde olması iki yaklaşımın da en temel beklentisidir. Ayrıca mükemmeliyet duygusunun bireye zarar veren ve eksik hissettiren bir yanı olduğunu kabul edip hatalara karşı daha anlayışlı olmayı hedefler.

Anahtar Kelimeler: Özşefkat, Özşefkatli Farkındalık, Psikolojik Esneklik, ACT

*Uzm. Psk. Dan., psk.seydabetul@gmail.com, ORCID ID: 0009-0000-5691-9233.

KAYNAKÇA:

Acar, H. (2014). Manevi iyi oluş ile dindarlık arasındaki ilişkisi üzerine bir değerlendirme. Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 18(2), 391-412. https://doi.org/10.18505/cuifd.254730.

Aslan, Ş., Türk, F. (2022). Bilişsel Esneklik ve Psikolojik Esneklik Kavramlarının Karşılaştırılması. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 14(1):119-130.

Bilgin, M. (2009). Developing a cognitive flexibility scale: Validity and reliability studies. Social Behavior and Personality: An International Journal, 37(3), 343-353.

Bond, F. B., Hayes S. C., Holmes, D. (2006). Psychological Flexibility, ACT, and Organizational Behavior. Acceptance and Mindfulness at Work. London: Routledge.

Conway, C., & MacLeod, A. (2002). Well-being: Its importance in clinical practice and research. Clinical Psychology, 16, 26-29.

Deniz, M. E., Kesici, Ş., Sümer, A. S. (2008). The Valıdıty And Relıabılıty Of The Turkısh Versıon Of The Self-Compassıon Scale. Social Behavior and Personality: an international journal, 36 (9): 1151-1160. doi:10.2224/sbp.2008.36.9.1151.

Doorley,J. D., Goodman, F. R., Kelso, K. C., Kashdan, T. B. (2020) Psychological flexibility: What we know, what we do not know, and what we think we know. Social and Personality Psychology Compass, https://doi.org/10.1111/spc3.12566

Hayes, S. C., Luoma, J. B., Bond, F. W., Masuda, A., and Lillis, J. (2006). Acceptance and commitment therapy: model, processes and outcomes. Behav. Res. Ther. 44, 1–25. doi: 10.1016/j.brat.2005.06.006

Hayes, S. C., Hofmann S.G. , Stanton C.E., Carpenter J.K., Sanford B.T., Curtiss J.E. et al. (2019) The role of the individual in the coming era of pro- cess-based therapy. Behav Res Ther, 117:40-53

Hofman, K. J. (2016). Self-compassion and psychological well-being in older adults. Journal of Adult Development, 23(2), 111-119.

Kashdan, T. B., Rottenberg J. (2010) Psychological flexibility as a fundamental aspect of health. Clinical Psychology Review. 30 (7), 865-878.

Küçük, M. (2020). Yetişkinlerin Öz Şefkat, Bağlanma Stilleri ve Psikolojik İyi Oluş Özelliklerinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul).

Neff, K. (2003). Self-compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. Self and identity, 2(2), 85-101.

Özpeynirci, R., Kırmızı, C. (2020). Öz Şefkat Kavramı Ve Örgütsel Yansımaları. BMIJ, 8(3): 2924-2952, doi http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v8i3.1559.

Sarı, T., Çakır, G. (2016). Mutluluk korkusu ile öznel ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 5(25), 222-229.

Seyrek, Ö. D., Ersanlı K. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Yaşamın Anlamı İle Psikolojik Esneklik Arasındaki İlişki. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 12/4, p. 143-162 DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.10053.

Tirch, Schoendorff ve Silbertstein (2014). The ACT Practitioner's Guide to the Science of Compassion: Tools for Fostering Psychological Flexibility. Canada: New Harbinger Publications.

Topkaya, N., Köksal, Z., Bayram S. (2022). Ergenlerde İyi Oluşun Yordanmasında Bilişsel

Esneklik ve Öz-Şefkatin Rolü. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 13(1), 646-662.

Türkçapar, M. H. (2014). Bilişsel terapi. Ankara: HYB Yayıncılık.

Yavuz, F. (2018). Kabul ve Kararlılık Terapisi (ACT) Genel Bir Bakış. Türkiye Klinikleri J Psychiatry Special Topics 2015;8 (2).

Yıldırım, M. & Sarı, T. (2018). Öz-Şefkat Ölçeği Kısa Formu'nun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(4), 2502-2517.

Wei, M., Liao, K. Y. H., Ku, T. Y., & Shaffer, P. A. (2011). Attachment, self-compassion, empathy, and subjective well-being among college students and community adults. Journal of Personality, 79(1), 191-221.

Whiting DL, Deane FP, Simpson GK, McLeod HJ, Ciarrochi J (2017) Cognitive and psychological flexibility after a traumatic brain injury and the implications for treatment in acceptance-based therapies: A conceptual review. Neuropsychol Rehabil, 27:263-299.

B.15

DEPRESYON TANILI İNTİHAR GİRİŞİMİNDE BULUNAN HASTALARIN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIKLARININ İNCELENMESİ*

MEHMET SABRİ BOZDAŞ, MUSTAFA BATUHAN KURTOĞLU***, İDRİS KAYA******

ÖZET

Amaç: Depresyon dünya genelinde önemli bir sağlık sorunudur. Depresif bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ve depresyonun şiddeti, bireylerin intihar girişiminde bulunmasına neden olabilmektedir. Bu araştırma, depresyon tanısı alan intihar girişiminde bulunan bireylerde psikolojik dayanıklılık düzeyinin belirlenmesini amaçlamaktadır.

Yöntem: Araştırma, 18-65 yaş arası, intihar girişiminde bulunmuş depresyon tanılı hastalar üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 95 gönüllü katılmıştır. Katılımcılara Kişisel Bilgi Formu ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma verilerinin analizi için SPSS 26.0 programı kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların psikolojik dayanıklılık ölçeği toplam puan ortalaması 60.91±16.35 olup, tüm hastaların her bir madde puan ortalaması 2.92'dir. Toplam madde ortalama puanı ve madde puan ortalaması aynı ölçeğin kullanıldığı diğer çalışmalardan daha düşük olduğu görülmektedir. İlişkisel kaynaklar alt boyutu puan ortalaması16,1170± 5,87, bireysel kaynaklar alt boyutu puan ortalaması 16,41± 4,62, kültürel ve bağlamsal kaynaklar alt boyutu puan ortalaması 15,26±5,48 ve ailesel kaynaklar alt boyutu puan ortalaması 13,13±5,14'tür. Araştırma sonuçlarına göre; yaş Aralığı 18-45 olan katılımcıların, yaş ortalaması 25.47'dir. Araştırmaya 17 erkek ve 78 kadın katılmıştır. 34'ü evli, 61'i bekâr olan katılımcıların, 27'si çalışırken, 19'u öğrenci ve 49 kişi herhangi bir işte çalışmamaktadır. İntihar girişimi nedeni olarak ise; 76 kişi aile sorunları belirtirken, 19 kişi ölüm, yas ve kayıp nedeniyle girişimde bulunduğunu belirtmiştir. Araştırmada öne çıkan bir diğer önemli veri ise 53 kişinin daha önce de intihar girişiminde bulunurken, 42 kişinin ilk defa intihar girişiminde bulunduğu görülmektedir. Son olarak intihar girişiminde bulunan kişilerin 25'inin aile bireylerinde intihar öyküsü görülürken, 70 kişinin herhangi bir aile bireyinde intihar girişimi olmadığı görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç: Araştırma, depresyon tanılı intihar girişimi olan hastalarda psikolojik dayanıklılığın önemini vurgulamaktadır. Bu nedenle, depresyon tedavisi sürecinde psikolojik dayanıklılığı artırmaya yönelik müdahalelerin önemi üzerinde durulmalıdır. Son olarak, intihar araçlarına erişimin engellenmesi ve aile içi sorunların azaltılması intihar girişimini engellemede etkili olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Depresyon, İntihar, Psikolojik Sağlamlık

***Bu makale Gaziantep Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Anabilim Dalı'ında yapılan tez çalışmasından türetilmiştir.**

**** Sağlık Bakanlığı, Uzm. Psk., msabri.bozdas@std.hku.edu.tr , ORCID ID: 0000-0002-6785-1884.**

***** Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, mustafa.kurtoglu@hku.edu.tr, ORCID ID: 0000-000206975-2070.**

****** Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri, Doç. Dr., idriskaya@gantep.edu.tr ,ORCID ID: 0000–0001–9562–3347.**

KAYNAKÇA:

Edward, K. L. (2005). Resilience: A protector from depression. Journal of the American psychiatric nurses association, 11(4), 241-243.

Ferrari, A. J., Norman, R. E., Freedman, G., Baxter,A. J., Pirkis, J. E., Harris, M. G., ... & Whiteford, H. A. (2014). The burden attributable to mental and substance use disorders as risk factors for suicide: findings from the Global Burden of Disease Study 2010. PloSone, 9(4), e91936.

Handley, T., Rich, J., Davies, K., Lewin, T., & Kelly, B. (2018). The challenges of predicting suicidal thoughts and behaviours in a sample of rural Australians with depression. International Journal of Environmental Research and Public Health, 15(5), 928.

Nock, M. K., Borges, G., Bromet, E. J., Alonso, J.,Angermeyer, M., Beautrais, A., ... & Williams, D. (2008). Cross-national prevalence and risk factors for suicidal ideation, plans and attempts. The British journal of psychiatry, 192(2), 98-105.

Southwick, S. M., Vythilingam, M., & Charney, D.S. (2005). The psychobiology of depression and resilience to stress:implications for prevention and treatment. Annu. Rev. Clin. Psychol., 1, 255-291.

B.16

EBEVEYN TUTUMLARI İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK İLİŞKİSİ KONUSUNDA TÜRKİYE'DE YAPILMIŞ TÜRKÇE LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

OKAN TİRİNG*, BÜŞRA AĞLAMAZ TİRİNG**

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, ebeveyn tutumları ile psikolojik sağlamlık ilişkisi konusunda Türkiye'de yapılmış Türkçe lisansüstü tezleri incelemektir.

Yöntem: Araştırmanın evrenini ebeveyn tutumlarıyla psikolojik sağlamlığın ilişkisi konusunda Türkiye'de yapılmış Türkçe lisansüstü tezleri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma evreninde belirtilen tüm lisansüstü tezlerine ulaşmak amaçlanmış ve bu sebeple örnekleme yoluna gidilmemiştir. Araştırmanın evrenini YÖKTEZ'de yer almakta olan 17 yüksek lisans tezi oluşturmaktadır.

Bulgular: Lise öğrencileri, farklı iletişim şekli gösteren ailelerde büyüyen kişiler, ergenler, üniversite öğrencileri, üniversite sınavına hazırlanan çocuklar, hapishanedeki erkekler, ortaokul öğrencileri, BİLSEM'de okuyan ortaokul düzeyindeki öğrenciler, özel yetenekli öğrenciler, 18-65 yaşlarında olan bireyler ve sosyoekonomik olarak avantajsız durumda olan 5 yaşındaki çocuklar gibi birçok farklı grup üzerine yapılmış 17 ayrı yüksek lisans tezinin bulgularına yer verilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Literatür incelendiğinde; Lise öğrencilerinde, psikolojik sağlamlık düzeylerinde ebeveyn tutumlarının etkisinin bulunduğu ve en yüksek düzeyde olumlu etkiyi demokratik ebeveyn tutumunun sağladığı görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinde; ebeveyn tutumları ile yılmazlıklarının ilişki olduğu saptanmıştır. En yüksek düzeyde yılmazlık düzeyi ortalamalarına ebeveynlerinin tutumunu demokratik olarak algılamakta olan öğrencilerin, en düşük yılmazlık ortalamalarına ebeveynlerinin tutumunu otoriter ve baskıcı olarak algılamakta olan öğrencilerinin sahip olduğu saptanmıştır. Demokratik ebeveyn tutumunun yılmazlıkları ve benlik algısını olumlu olarak yordadığı ortaya konulmuştur. Ebeveyn tutumlarını ilgisiz olarak algılamakta olanların yılmazlıklarının diğer ebeveyn tutumlarını algılamakta olan öğrencilerden düşük olduğu; ebeveyn tutumlarını demokratik ve destekleyici şekilde algılamakta olan öğrencilerin psikolojik sağlamlık puanlarının diğer ebeveyn tutumlarını algılamakta olan öğrencilerden yüksek olduğu ortaya konmuştur.

Üniversite öğrencilerinde; algıladıkları demokratik ebeveyn tutumu düzeyinin, öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeyini arttırdığı ortaya konulmuştur. Bazı araştırmalarda otoriter ebeveyn tutumunun psikolojik sağlamlığı arttırdığı, bazı araştırmalarda ise otoriter ebeveyn tutumunun psikolojik sağlamlığı azalttığı görülmektedir. Algılanan ebeveyn tutumlarından reddedici ve aşırı koruyucu tutumların psikolojik

sağlamlık ile anlamlı düzeyde negatif yönde ilişkili olduğunu saptamıştır. Algılanan ebeveyn duygusal sıcaklığının psikolojik sağlamlık ile anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Ebeveynlerin tutumlarında kabul/ilgi ile yılmazlık arasında pozitif yönlü ilişkinin bulunduğu saptanmıştır. Anaokulu öğrencilerinde annelerin tutumları ile çocukların yılmazlıkları arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı saptanmıştır. Erkek hükümlülerde koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumu ile yılmazlık arasında negatif, demokratik ebeveyn tutumu ile yılmazlık arasında pozitif ilişki olduğu saptanmıştır. 20 – 40 yaş arası bireylerde ebeveynlerinden tepkisel davranış gören ve özerkliği desteklenen kişilerin psikolojik sağlamlık düzeyleri yüksek bulunmuştur. 18 – 65 yaş arası bireylerde psikolojik sağlamlığın duygusal sıcaklık ebeveyn tutumu ile pozitif, reddedici ebeveyn tutumu ile negatif ilişkili olduğu ve aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ile anlamlı bir ilişkisinin olmadığı saptanmıştır. 18 – 61 yaş arası bireylerde yılmazlığın reddeden tutum ile anlamlı ve negatif, algılanmakta olan duygusal sıcaklık ile pozitif ilişkisi olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Tutumları, Psikolojik Sağlamlık, Yılmazlık

*** Uzm. Psk. Dan., okantiring4@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9253-8403.**

**** Uzm. Klnk. Psk., busraaglamaz@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-3683-9161.**

KAYNAKÇA:

Akça, Z. K. (2012). *Genç Yetişkinlikte Algılanan Anne – Baba Tutumlarının, Kendini Toparlama Gücü ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Akkuş, Z. (2015). *Ergenlerde Psikolojik Dayanıklılığın Özgüven ve Anne Baba Tutumları İle İlişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilimdalı, İzmir.

Aydın, B. (2005). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*, İstanbul: Atlas Yayın Dağıtım.

Bakırcıoğlu, R. (2006). *Ansiklopedik Psikoloji Sözlüğü*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic psychology monographs*. *64,* 162-173.

Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental psychology*, *4*(1p2), 1.

Benard, B. (1991). *Fostering Resiliency in Kids: Protective Factors in the Family, School, and Community.* Portland, OR: Western Center for Drug-Free Schools and Communities.

Çalışkan, Ü. (2020). *Üniversite Öğrencilerinde Anne Baba Tutumu ile Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Çağdaş, A. ve Seçer, Z. (2010). *Anne-baba eğitimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.

Csikszentmihalyi, M. (2009). The promise of positive psychology. *Psychological Topics*, *18* (2), 203-211.

Darling, N. ve Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological bulletin*, *113*(3), 487.

Delioğlu, G. (2019). *Açık Ceza İnfaz Kurumlarındaki Erkek Hükümlülerin Algıladıkları Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik Dayanıklılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Demirsu, Ö. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Tutumları İle Sürekli Kaygı Düzeyi Arasındaki *İlişkide Anksiyete Duyarlılığının ve Psikolojik Dayanıklılığın Aracı Rolleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Erdoğan, K. N. (2021). *Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılıkları ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Flaherty, M. (1992). Risk and Resilience in Young Adolescents. *Journal of Youth and Adolescence. 21*(5), 529-550.

Fraser, M. W., Richman, J. M. ve Galinsky, M. J. (1999). Risk, protection and resilience: toward a conceptual framework for social work practice. *Social Work Research, 23,* 129-208.

Garmezy, N. (1973). *Competence And Adaptation In Adult Schizophrenic Patients And Children At Risk.* Schizophrenia: The First Ten Dean Award Lectures (Ed. Stanley S. Dean), NY: MSS Information Corporation.

Gizir, C. A. (2004). *Akademik sağlamlık: Yoksulluk içindeki 8. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına katkıda bulunan koruyucu faktörlerin incelenmesi.* (Yayınlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Gündüz Algünerhan, R. (2017). *12-14 Yaşındaki Ergenlerde Algılanan Anne Baba Tutumları Benlik Algısı ve Psikolojik Sağlamlık* (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gürgan, U. (2006). *Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeylerine Etkisi.* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Işık, Ş. (2016). Türkiye'de kendini toparlama gücü konusunda yapılmış araştırmaların incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *6*(45), 65-76.

İnceoğlu, M. (2004). *Tutum-Algı İletişim*, Ankara: Kesit Tanıtım Ltd. Şti.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar*, 10. Basım, İstanbul: Evrim Yayınevi.

Karakoç, Ö. (2022). *Yetişkinlerdeki Psikolojik Dayanıklılık ile Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Koçyiğit, F. (2018). *Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek, Anne Baba Tutumları ve Yılmazlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefkoşa.

Krovetz, M. L. (1999). *Fostering Resiliency: Expecting All Students to Use Their Mindsand Hearts Well.* California: Corwin Press, Inc.

Lamborn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L. ve Dornbusch, S. M. (1991). Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child development*, *62*(5), 1049-1065.

Luthar, S. ve Zigler, E. (1992). Intelligence and Social Competence Among High-Risk Adolescents. *Development and Psychopathology. 4*(2), 287-299.

Maccoby, E. E. ve Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. *Handbook of child psychology: formerly Carmichael's Manual of child psychology/Paul H. Mussen, editor.*

Masten, A. S. ve Coastworth, J. D. (1998). The development of competence in favorable and unfavorable environments: Lessons from research on successful children. *American Psychologist, 53*(2), 205-220.

Masten, A. S., & Reed, M.-G. J. (2002). Resilience in development. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 74–88). Oxford University Press.

Masten, A. S., & Gewirtz, A. H. (2006). Resilience in development: The importance of early childhood. Tremblay, R. E., Barr, R. G., Peters, R. DeV. (Eds) içinde, *Encyclopedia on Early Childhood Development (online)*. Montreal, Quebec: Centre of Excellence for Early Childhood Development; 2006: 1-6. Availableat: http://www.childencyclopedia.com/Pages/PDF/MastenGewirtzANGxp.pdf

Masten, A. S., & Obradović, J. (2006). Competence and resilience in development. *Annals of the New York Academy of Sciences, 1094*(1), 13-27.

Masten, A. S. (2007). Resilience in developing systems: Progress and promise as the fourth wave rises. *Development and Psychopathology, 19*(3), 921-930. Doi: 10.1017/S0954579407000442

Moore, J.(2013). Resilience and at-risk children and youth. National Center for Homeless Education. https://nche.ed.gov/wp-content/uploads/2018/11/resilience.pdf sayfasından erişilmiştir.

Onat, G. (2010*). Demokratik ve Otoriter Olarak Algılanan Ana Baba Tutumlarının Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeyine Etkilerinin Araştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Öğülmüş, S., (2001). *Bir kişilik özelliği olarak yılmazlık.*1. Ulusal Çocuk ve Suç sempozyumu*:* Nedenler ve Önleme Çalışmaları, Ankara.

Özdemir, S. M. (2018). *Üniversiteye Giriş Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Psikolojik Dayanıklılıklarının Anksiyete Düzeyleri ve Aile Tutumlarıyla İlişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özen, D. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Psikolojik Sağlamlık Üzerine Etkisi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, 6*(3), 1428-1449.

Özen, D. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Psikolojik Sağlamlık Üzerine Etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Özer, E. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin Duygusal Zekâ ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Pamuk, S. (2016). *Farklı Anne Baba Tutumlarının Üniversite Öğrencilerinin Kendini Toparlama Gücüne, Problem Çözme Becerilerine ve Karar Verme Davranışlarına Etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Resnick, M. D., & Taliaferro, L. A. (2011). Resilience. B. B. Brown, & M. J. Prinstein (Eds.), *Encyclopedia of adolescence* (pp. 299-306). Amsterdam.

Rutter, M. (1987). Psychosocial Resilience and Protective Mechanisms. *American Journal of*

*Orthopsychiatry, 57(*3), 316.

Safalı, S. (2021). *Sosyoekonomik Açıdan Dezavantajlı Olan Beş Yaş Çocuklarının Yılmazlık Düzeyleri, Problem Çözme Becerileri ve Annelerinin Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

Saka, A. ve Ceylan, Ş. (2018). Ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin aile yapılarına göre incelenmesi.*Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, *5*(1), 68-86.

Terzi, Ş. (2006). Kendini Toparlama Gücü Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *3*(26), 77-86.

Terzi, Ş. (2016). Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *3*(29), 1-11.

Tiring, O. ve Güloğlu, B. (2023). E-spor oynayanların psikolojik tepkilerinin yordayıcısı olarak benlik kurgusu, mükemmeliyetçilik ve olumlu gelecek beklentisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 28*(2), 102-112.

Varıcıer, Ş. E. (2019). *Yetişkin Psikolojik Sağlamlığı Üzerine Bir İnceleme: Algılanan Ebeveyn Tutumu, Kontrol Odağı, Algılanan Sosyal Destek ve Stresle Başa Çıkma Stilleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İbn Haldun Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İstanbul.

Yavuzer, H., 2005. Çocuk psikolojisi. 28. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Gözden geçirilmiş 2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, Ö. (2019). *Bilim ve Sanat Merkezlerine Devam Eden Öğrencilerin Psikolojik Sağlamlık, Öz-Yeterlik ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Yörük, İ. (2019). *Özel Yetenekli Öğrencilerin Psikolojik Sağlamlik Düzeylerinin Benlik Saygisi, Akran İlişkileri ve Ebeveyn Tutumları Açısından İncelenmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

B.17

ERGENLERDE ANNE BABA TUTUMLARI, SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLER VE SUÇ EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ*

HAVAGÜL ASLAN, ASİL ALİ ÖZDOĞRU*****

ÖZET

Amaç: Ergenlik dönemi, yaşanan hızlı fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal değişimlerle çocukluktan yetişkinliğe geçişin gerçekleştiği önemli bir gelişim dönemidir. Bu dönemde anne babaların çocuklarıyla olan ilişkileri gelişimin seyri açısından büyük önem taşımaktadır. Yapılan araştırmalarda pozitif ebeveynlik davranışlarının ergenlerin beyin gelişimi (Whittle vd., 2014), yaşam doyumu (Li vd., 2023) ve ruh sağlığı (Tabak ve Zawadzka, 2017) gibi birçok gelişimsel çıktıyla ve evlilik istikrarı (Kang ve Jaswal, 2009) ve sosyoekonomik statü (Azad vd., 2014) gibi bazı sosyodemografik özelliklerle ilişkili olduğu görülmüştür. Bu araştırma çalışmasında ergenlerin anne baba tutumlarının sosyodemografik özellikleri ve suç eğilimleriyle olan ilişkisi incelenmiştir.

Yöntem: İlişkisel tarama modelinde tasarlanan bu araştırma kapsamında Zonguldak ilinin merkez ve çevre ilçelerinde öğrenim gören 235 lise öğrencisinden veri toplanmıştır. Yaş ortalaması 16,18 (SS=0,9) olan katılımcıların %69'u kız öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcılar kişisel bilgi formu, Ana Baba Tutum Ölçeği (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 1999) ve Ergenlerde Suça Yönelik Davranım Sorunları Ölçeği'nden (Gürsel, 1997) oluşan bir anketi tamamlamıştır. Elde edilen verilerin normal dağılım özelliği sergilediği görülmüş ve veri analizinde parametrik denence testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmanın bulgularına göre anne baba tutumu, sosyodemografik özellikler ve suç eğilimi arasında istatistiksel olarak anlamlı seviyede ilişkiler tespit edilmiştir. Anne baba tutumu, ergenlerin cinsiyet, okul türü, gelir düzeyi, anne eğitim durumu ve spor yapma özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Koruyucu-istekçi anne baba tutumu ile suça eğilim arasında anlamlı bir negatif korelasyon bulunurken otoriter anne baba tutumu ve demokratik anne baba tutumu ile suça eğilim arasında anlamlı bir pozitif korelasyon bulunmuştur. Erkek, anne babası ayrı yaşayan, sigara ve uyuşturucu kullanan ergenlerin suça eğilim düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı seviyede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Çalışmanın bulguları alanyazındaki bulgularla benzerlik ve farklılıklar göstermektedir. Anne baba tutumu ve suç eğiliminin sosyodemografik özellikler ile olan ilişkileri alanyazındaki bulgularla büyük oranda örtüşmekle beraber anne baba tutumu ve suç eğilimi arasındaki ilişkilerde bazı farklılıklar gözlenmiştir. Bu durum çalışmada kuramsal ve yöntemsel açılardan tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik dönemi, Anne baba tutumu, Sosyodemografik özellikler, Suç eğilimi

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

****Psk. Dan., havagulaslan@windowslive.com, ORCID ID: 0000-0003-1760-2641.**

*****Marmara Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Doç. Dr., asil.ozdogru@marmara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4273-9394.**

KAYNAKÇA:

Azad, G., Blacher, J. ve Marcoulides, G. (2014). Longitudinal models of socio-economic status: Impact on positive parenting behaviors. *International Journal of Behavioral Development*, *38*(6), 509-517. https://doi.org/10.1177/0165025414532172

Gürsel, C. (1997). *13-19 Yaş grubunda suça eğilimin araştırılması* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kang, T. ve Jaswal, S. (2009). Marital stability as a correlate of parenting. *Studies on Home and Community Science*, *3*(1), 39–49. https://doi.org/10.1080/09737189.2009.11885274

Kuzgun, Y. ve Eldeleklioğlu, J. (1999). Ana baba tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 63-68. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/265767

Li, M., Lan, R., Ma, P. ve Gong, H. (2023). The effect of positive parenting on adolescent life satisfaction: The mediating role of parent-adolescent attachment. *Frontiers in Psychology*, *14*, 1183546. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1183546

Tabak, I. ve Zawadzka, D. (2017). The importance of positive parenting in predicting adolescent mental health. *Journal of Family Studies*, *23*(1), 1–18. https://doi.org/10.1080/13229400.2016.1240098

Whittle, S., Simmons, J. G., Dennison, M., Vijayakumar, N., Schwartz, O., Yap, M. B., Sheeber, L. ve Allen, N. B. (2014). Positive parenting predicts the development of adolescent brain structure: A longitudinal study. *Developmental Cognitive Neuroscience*, 8, 7-17. https://doi.org/10.1016/j.dcn.2013.10.006

B.18

DUYGUSAL ZEKÂ, UMUT, ÖZ SAYGI VE YAŞAM DOYUMUNUN ÇEŞİTLİ SOSYO-DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

MERVE AKDENİZ ÖKSÜZ, LEVENT YAYCI*****

ÖZET

Amaç: İnsanlar hayatta birçok sorunla ve olumsuz durumla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu tür yaşantılar insan psikolojisini yıpratsa da pozitif psikoloji, yaşamdaki problemlere takılı kalmak yerine bu problemleri çözmeyi ve onarmayı bununla birlikte hayatın içerisindeki iyi ve olumlu durumlara odaklanıp bunları çoğaltmayı amaçlamaktadır. İnsanın hayata daha pozitif yaklaşmasını sağlayan ve pozitif psikoloji kapsamında ele alınan kavramlar olan duygusal zekâ, umut, öz saygı ve yaşam doyumunun çeşitli sosyo-demografik değişkenlere (Cinsiyet, Sınıf Düzeyi, Anne Eğitim Düzeyi, Baba Eğitim Düzeyi, Aile Sosyo-Ekonomik Düzeyi) göre farklılaştığı düşünülmektedir. Bu kapsamda bu çalışmanın temel amacı duygusal zekâ, umut, öz saygı ve yaşam doyumunun çeşitli sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesidir.

Yöntem: Bu çalışma nicel bir araştırma olup ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmanın araştırma grubunu 819 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında "Kişisel Bilgi Formu", "Asıl Form Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği-33-Tr", "Yaşam Doyumu Ölçeği", "Sürekli Umut Ölçeği" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır.

Bulgular: Verilerin analizinde t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Çalışmada duygusal zekâ ve öz saygının araştırmanın sosyo-demografik değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Yaşam doyumunun cinsiyete, anne eğitim düzeyine ve aile sosyo-ekonomik düzeyine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı; sınıf düzeyi ve baba eğitim düzeyine göre ise anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı bulunmuştur. Ayrıca umudun cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı; sınıf düzeyine, anne eğitim düzeyine, baba eğitim düzeyine ve aile sosyo-ekonomik düzeyine göre ise farklılaşmadığı belirlenmiştir. Araştırmanın bulguları literatür ışığında tartışılmış olup, çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zekâ, Umut, Öz Saygı, Yaşam Doyumu

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

***Artvin Çoruh Üniversitesi, Uzm. Psk. Dan., merveakdenizoksuz@gmail.com, ORCID ID:0000-0001-6494-0964.**

****Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehber-**

lik ve Psikolojik Danışmanlık ABD, Doç. Dr., levent.yayci@giresun.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-8997-8918.

KAYNAKÇA:

Aydın, B. (2010). Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ve umut düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Çuhadaroğlu, F. (1986). Adolesanlarda benlik saygısı. Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.

Dağlı, A. & Baysal, N. (2016). Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15(59).

Goleman, D. (2020). Duygusal zekâ neden IQ'dan daha önemlidir? (çev. Yüksel, B. S.). İstanbul: Varlık Yayınları.

Özkan, L. (2019). Lise öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Sarıca, F. (2019). Narsisizm tipleri ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide duygusal zekânın aracı rolü. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Seligman, M. E. P. (1999). Positive social science. Journal of Positive Behavior Interventions, 1(3), 181.

Tarhan, S., & Bacanlı, H. (2015). Sürekli umut ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. The Journal of Happiness & WellBeing, 3(1), 1-14.

Ünal, A. Ö., & Şahin, M. (2013). Lise öğrencilerinin yaşam doyumlarının bazı değişkenlere göre yordanması. Cumhuriyet International Journal of Education. 2(3), 46-63.

Yaycı, L. (2020). The relationship between revenge behavior and life satisfaction of students at a state university in Turkey. International Journal of Curriculum and Instruction, 12(2), 374-387.

B.19

GRİDEN YEŞİLE DÖNEBİLMEK: TRAVMA SONRASI BÜYÜME & GELİŞİM

HAYDAR ALPER ESER*

ÖZET

Amaç ve Yöntem: Bu çalışma, artan travmaların ardından travmayı doğru yönlendirebilmeye dair fikir sunabilmek üzerine yapılmış uyarıcı, hatırlatıcı ve güncel bir literatür derlemesidir. Bu amaçla alanyazın taranmış, Travma Sonrası Büyüme & Gelişim olgusu değerlendirilmeye çalışılmış, Travma Sonrası Büyüme & Gelişim alanlarının neler oldukları sıralanmış, bu alanda çok kıymetli çalışmaları olan Tedeschi ve Calhoun'un geliştirdiği Travma Sonra Büyüme Envanteri güncel travmatik deneyimler üzerinden yorumlanmaya çalışılmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Travma Sonrası Büyüme & Gelişim (TSB&G); bireyin yaşamında büyük yer kaplayan problemli olayların, yaşamındaki krizlerin ardından başlayan karşı koyma gücü, baş edebilme becerisi ve süreci olarak bilinmektedir. Yaşadığı olayın ardından öleceğini, artık yaşamda var olamayacağını düşünen birey, hayatta kalmaya devam ettiği anlarda birçok farklı husus ile kendi varlığını idame ettirmeye çalışır. Bu sürdürme hali olumlu yönde bir değişimdir ve kişilerarası ilişkilerini, öz-güven ve öz-şefkat becerilerini, ruhsal yaşamını ve manevi yönden inanışlarını güdümleyebilmektedir. Travma Sonrası Büyüme & Gelişim konusu yeni çalışma sahalarından biri olmasına karşın ortaya çıkan bir meziyetin; hemen öncesinde yaşanan eziyet kaynaklı olduğu, sıkışma anlarının bireye yaratıcılık, erdem ve daha üst bilişsel değerler kazandırdığı fikri tarihsel ve teolojik süreçlerde hayli geriye uzanmaktadır. Alanyazın incelendiğinde Travma Sonrası Büyüme & Gelişim kavramına dair çalışmaların kısıtlı olduğu, yapılanların ise genellikle sistematik çalışmalardan ibaret olduğu görülmüştür. Özellikle kitlesel ve ulusal çapta travmatik yaşantıların sayısının arttığı son dönemlerde bu alanda yapılacak çalışmalara ihtiyaç oluşmuş ve artan ihtiyaç ile TSB&G alanının önemi pekişmiştir. Dünya üzerinde yaşanan; Koronavirüs Salgını, Avusturya Yangınları, ABD merkezli ortaya çıkan ırkçılık karşıtı çatışmalar, Beyrut Limanı Patlaması, Azerbaycan-Karadağ hattındaki gerilim, Ukrayna-Rusya Savaşı ve Suriye'den tüm dünyaya yayılmaya devam eden göç hareketliliği ile Türkiye'de yaşanan Elazığ Depremi, Van Çığ Faciası, Güneydoğu merkezli terör operasyonları, çeşitli orman yangınları, İliç maden faciası ve son olarak 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler yaşanan travmatik deneyimlerin sıklığını özetlemektedir.

Anahtar Kelimeler: Travma, Büyüme, Gelişim, Travma Sonrası Büyüme

***Godot Psikoloji, Psk. Dan., Aile Dan., haydaralpereser@gmail.com, ORCID ID:0000-0003-4993-3322.**

KAYNAKÇA:

Çolak, B., Kokurcan, A., & Hüseyin, H. Ö. (2010). DSM'ler Boyunca Travma Kavramının Seyri. Kriz dergisi, 18(3), 19-26.

Duman, N. (2019). Travma sonrasi büyüme ve gelişim. Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi, 4(7), 178-184.

Ezerbolat, M. ve Yılmaz Özpolat, A. G. (2016). Travma sonrası büyüme: travmaya iyi yanından bakmak. Kriz Dergisi, 24:20-8.

Graf, N. M. (2015). War and post traumatic growth. C. R. Martin, V. R. Preedy, V. B. Patel (E.Editör). Comprehensive Guide to Post-Traumatic Stress Disorder içinde. DOI 10.1007/978-3-319-08613-2_59-1

İnci, F. ve Boztepe, H. (2013). Travma sonrası büyüme: öldürmeyen acı güçlendirir mi? Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 4(2):80-4.

Kurt, E., & Gülbahçe, A. (2019). Van Depremini Yaşayan Öğrencilerin Travma Sonrası Stres Bozukluğu Düzeylerinin İncelenmesi. Journal of Graduate School of Social Sciences, 23(3).

Özten, E., & Sayar, G. H. (2015). Eşik altı travma sonrası stres bozukluğu. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 7(4), 348-355.

Ramos, C. ve Leal, I. (2013). Posttraumatic growth in the aftermath of trauma: a literature review about related factors and application contexts. Psychology, Community & Health, 2(1):43–54, doi:10.5964/pch.v2i1.39.

Tedeschi, R. G. Ve Calhoun, L. G. (2004). Posttraumatic Growth: Conceptual Foundations and Empirical Evidence. Psychological Inquiry, 15(1), 1–18. doi:10.1207/s15327965pli1501_01.

Wilson, J. P. Ve Lindy, J. D. (2013). Trauma, culture, and metaphor: pathways of transformation and integration. UK:Routledge.

Yılmaz, B. (2006). Arama kurtarma çalışanlarında travma sonrası stres belirtileri ve travma sonrası büyüme ile ilişkili değişkenler. Doktora Tezi: Ankara Üniversitesi, Ankara.

B.20

KENDİNİ AFFETME ÜZERİNE KAVRAMSAL BİR İNCELEME

DEMET BUYURGAN*

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, kendini affetmenin kavramsal analizini yapmak, kişiler arası affetme ve sahte kendini affetmeden farklılıklarını açıklayarak kendini affetmenin anlaşılmasına katkıda bulunmaktır. Affetme son yirmi yıldır pozitif psikoloji alanyazının dikkat çeken konularından biri olarak ampirik araştırmaların ilgi alanında olmuştur. 1985'ten önce affetme üzerine sadece beş araştırma yayınlanmışken (Worthington,1998) sonraki yıllarda araştırmalar hızla artmıştır. Affetme araştırmalarının odağında kişiler arası affetmenin olduğu, kendini affetme konusundaysa kavramsal ve ampirik araştırmalara fazla yoğunlaşılmadığı görülmektedir (Hall ve Fincham, 2005). Affetme bireysel ve kişilerarası boyutları içeren, bireyin kendine dair görüşlerini bilişsel yeniden çerçevelenmesini gerektiren (Hsu, 2021) karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu nedenle sadece kişiler arası boyutta affetmeyi ele almak kavramı açıklamakta ve anlamakta yetersizdir. Kendini affetme kabahatten dolayı bireyin kendisine karşı kin beslemekten vazgeçerek (Wohl ve ark., 2008) olumsuz duyguların olumluya dönmesi olarak tanımlanmaktadır. Bireyin başarısızlığından ve başkasına yapmış olduğu ihlalden dolayı kendini affetmesi, kendisine yönelik yardımsever düşüncelerinin artmasını sağlayan bir motivasyon değişikliği olarak ifade edilmektedir. Bu motivasyon değişikliği; suçla ilişkili uyaranlardan kaçınma, kendini cezalandırma, kendine zarar davranışlarına teşebbüs etme konularını kapsar. Kendini affetme başkasına yapılan hatadan dolayı kendini affetmeyi beraberinde kendine verdiği zarardan dolayı kendini affetmeyi gerektirmektedir (Hall ve Fincham, 2005).

Tartışma ve Sonuç: Kendini affetme kişiler arası affetmeden ve sahte affetmeden farklıdır. Kişilerarası affetmede kabahatliyle uzlaşma gerekmezken kendini affetmede birey kendiyle uzlaşmalıdır (Enright, 1996). Uzlaşmacı davranışlarla kendini affetme arasında olumlu ilişki olsa da suçluluk duygusuyla beslenen diğeri odaklı empati kendini affetmeyi engelleyebilir (Hall ve Fincham, 2005). Zechmeister ve Romero (2002), kendini suçtan dolayı affetmeyen bireylerin, kendilerini affetmiş olanlara oranla suçluluk duygularını ifade etme olasılığının ve diğeri odaklı empati yeteneklerinin azaldığını belirtmiştir. Öte yandan empati, kişiler arası ilişkilerde affetmeyi açıklayan modellerin çoğunda kolaylaştırıcı faktör olarak ifade edilmektedir. Kendini affetme ve kişiler arası ilişkilerde affetme arasındaki diğer farklılık, affetmenin gerçekleşmediği kişilerarası ilişkide ihlaller, olumsuz düşünceler, duygular ve davranışlar, mağdurun kabahatliyle temas halinde olmadığı sürece etkinleşmez. Ancak, bireyin kendine veya başkasına zarar verdiği durumlarda kabahatli, benliği ve eylemleriyle yüzleşmeye devam eder. Enright'ın (1996) ifade ettiği gibi, benlikten uzak kalmak ya da kaçmak mümkün olmadığından kendini affetme kişiler arası affetmeden daha olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir (Hall ve Fincham, 2005). Kendini affet-

mek için, bireyin davranışının yanlış olduğunu açıkça ya da örtülü olarak kabul etmesi ve davranışın sorumluluğunu üstlenmesi gerekmektedir (Dillon, 2001; Holmgren, 1998). Bu unsurlar olmadan, kendini affetme çabası geçersiz ve sahte hale gelebilir. Sahte kendini affetme, suçlunun yanlışını kabul etmeme ve sorumluluğu üstlenmeme durumunda ortaya çıkar. Bu durumda, kişi gerçekte affetmemesine rağmen kendini affettiğini ileri sürebilir (Hall ve Fincham, 2005). Kendini affetmenin çeşitli ruh sağlığı problemlerine karşı koruyucu olduğu bilinmektedir; depresyon, anksiyete ve travma sonrası stres bozukluğu gibi (Wohl ve ark., 2008; Bryan ve ark., 2015;). Yanı sıra farklı kültürlerde yapılan araştırmalar kendini affetmenin psikolojik iyi oluş için güçlü bir yordayıcı olduğu yönündedir (McConnell, 2015).

Kendini affetme bireyin kendine odaklandığı içsel süreçlerin ötesine geçerek kişilerarası ilişkilere kadar uzanır. Kendini affetme kişiler arası affetmeyi kolaylaştırmaktadır (Snow, 1993). Bu nedenle kendini affetmenin derinlemesine anlaşılmasının toplumsal ve bireysel boyutta olumlu sonuçları olduğu, konuyla ilgili farklı kültürlerde araştırmaların gerekliliğinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pozitif Psikoloji, Affetme, Kendini Affetme

***Toros Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Psikoloji, Öğretim Görevlisi, demet.buyurgan@toros.edu.tr ORCID ID: 0000-0003-0030-2124.**

KAYNAKÇA:

Bryan A, Theriault J, Bryan C. (2015). Self-forgiveness, posttraumatic stress, and suicide attempts among military personnel and veterans. Traumatol;21(1):40–46.

Dillon, R. S. (2001). Self-forgiveness and self-respect. Ethics, 112(1), 53-83

Enright, R.D. (1996). Counseling within the forgiveness triad: On forgiving, receiving forgiveness,and self–forgiveness. Counseling & Values, 40(2), 107–127.

Hall, J. H., & Fincham, F. D. (2005). Self-forgiveness: The stepchild of forgiveness research. Journal of Social and Clinical Psychology, 24, 621–637.

Holmgren, M.R. (1998). Self–forgiveness and responsible moral agency. The Journal of Value Inquiry, 32, 75–91.

Hsu HP. (2021). The Psychological Meaning of Self-Forgiveness in a Collectivist Context and the Measure Development. Psychol Res Behav Manag.14:2059-2069.

Wohl M, DeShea L, Wahkinney R. (2008). Looking within: measuring state self-forgiveness and its relationship to psychological well-being. Can J Behav Sci.40(1):1–10.

McConnell J. A conceptual-theoretical-empirical framework for self-forgiveness: implications for research and practice. Basic Appl Soc Psychol. 2015;37(3):143–164.

Snow, Nancy E. (1993). Self-forgiveness. *Journal of Value Inquiry* 27 (1):75-80.

Wohl M, DeShea L, Wahkinney R. Looking within: measuring state self-forgiveness and its relationship to psychological well-being. *Can J Behav Sci*. 2008;40(1):1–10

Worthington, E. L. (1998). An empathy-humility-commitment model of forgiveness applied within family dyads. *Journal of Family Therapy*, 20(1), 59–76.

Zechmeister, J.S.,&Romero, C. (2002). Victim and offender accounts of interpersonal conflict: Autobiographical narratives of forgiveness and unforgiveness. *Journal of Personality and Social Psychology,* 82(4), 675–686.

B.21

ANNELERİN ÇOCUKLARIN OLUMSUZ DUYGULARINA VERDİKLERİ DUYGU SOSYALLEŞTİRME TEPKİLERİNİN ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

DEMET BUYURGAN*

ÖZET

Amaç: Alan yazınında birçok araştırmacı ebeveynlerin çocuklarının olumsuz davranışlarına verdikleri tepkilerle ilgilenirken, çocukların olumsuz duygularına verdikleri duygu sosyalleştirme tepkilerine (DST) daha az odaklanmıştır (Fabes ve ark., 2001). Ebeveynler çocukların duygularını destekleyici olan ve destekleyici olmayan DST'leriyle sosyalleştirirler (Denham, 1998; Eisenberg ve ark., 1998). Çalışmanın amacı, annelerin çocukların olumsuz duygularına verdikleri DST'rinin çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmada şu soruya cevap aranmıştır; çocuğun yaşı, cinsiyeti, annenin yaşı, eğitimi, mesleği, aile gelirine göre annelerin çocukların olumsuz duygularına verdikleri DST'rinde farklılık var mıdır?

Yöntem: Araştırma üniversite etik kurul izniyle Adana ilinde ve okul öncesi dönemde (3-5 yaş arasında) çocuğu olan 124 anneyle yürütülmüştür. Annelerin yaşı 25-48 aralığındadır (Ort = 35.27. SS= 5.09). Annelerin çocukların olumsuz duygularına verdikleri DST'rinin değerlendirilmesinde Çocukların Olumsuz Duygularıyla Baş Etme Ölçeği kullanılmıştır. Bu araştırmada, destekleyici olan tepkiler ve destekleyici olmayan tepkilerde ölçek alt boyutlarının Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı sırasıyla .83 ve.79'dur.

Bulgular: Annelerin çocukların olumsuz duygularıyla baş etme becerilerinin (destekleyici olan/destekleyici olmayan) demografik değişkenler açısından istatistiki olarak anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığının test edilmesinde t-testi ve tek yönlü varyans analizi yürütülmüştür. Destekleyici olmayan DST'rinin çocukların cinsiyetine göre anlamlı şekilde farklılaştığı [$t(122) = 2.332$, $p<.05$] destekleyici olan DST'rininse cinsiyete göre istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>.05$). Yapılan tek yönlü varyans analizi neticesinde çocukların olumsuz duygularına yönelik destekleyici olan [$f(6,123) = 3.693$, p= 004] ve destekleyici olmayan [$f(6,123) = 3.938$, p= 002] DST'ri anne eğitim düzeyine göre istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Anne eğitim durumunda ortaya çıkan anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığının test edilmesinde post-hoc analiz yürütülmüştür. Analizlerde destekleyici olan DST için İlkokul / Ortaokul mezunları grubunun (Ort. = 122.00; SS= 19.07) lise mezunu grubundan (Ort. = 146.51; SS = 20.49), lisans mezunlarınınsa (Ort. = 148.34; SS= 16.53) İlkokul / Ortaokul mezunları grubundan istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Destekleyici olmayan DST içinse İlkokul

/ Ortaokul mezunlarının (Ort. = 85.33; SS= 25.24) yüksek lisans grubundan (Ort. = 58.56; SS= 13.37) istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk yaşı, anne yaşı, mesleği ve aile gelirinin çocukların olumsuz duygularına yönelik destekleyici olan ve destekleyici olmayan DST üzerinde istatistiki olarak anlamlı farklılığa neden olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>.05$).

Tartışma ve Sonuç: Bu araştırmada annelerin destekleyici olmayan DST'rinin çocukların cinsiyetine göre anlamlı şekilde farklılaştığı, destekleyici olan DST'rininse cinsiyete göre istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazınında çocuğun cinsiyetinin ebeveynin DST'rinde etkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Birnbaum ve Croll, 1984). Bornstein ve ark. (2003), ebeveyn davranışını ve çocuktaki davranışsal sonuçların güçlü yordayıcısı olarak ebeveyn eğitim düzeyi olduğunu belirtmektedir. Bu araştırmada çocukların olumsuz duygularına yönelik destekleyici olan ve destekleyici olmayan DST'rinin anne eğitim düzeyine göre istatistiki olarak anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Fabes ve ark.'nın (2001) araştırmalarına paralel olarak bu araştırmada annenin yaşı, eğitim düzeyi ve aile gelirinin annenin çocuğun olumsuz duygularına verdiği DST üzerinde etkili değildir. Duygu sosyalleştirme çalışmaları genellikle bireyci kültürlerde özellikle orta sınıf ailelerde gerçekleştirilmektedir (Kılıç, 2020). Ebeveynlerin çocukların olumsuz duygularına nasıl DST verdiği, hangi değişkenlerin etkili olduğu hakkında yeterli ampirik bulgu bulunmamaktadır. Bu bağlamda araştırma bulgularının duygu sosyalleştirme literatürüne katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Duygu Sosyalleştirme, Okul Öncesi Dönem, Demografik Özellikler

***Toros Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Psikoloji, Öğretim Görevlisi, demet.buyurgan@toros.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0030-2124.**

KAYNAKÇA:

Birnbaum, D. W., & Croll, W. L. (1984). The etiology of children's stereotypes about sex differences in emotionality. *Sex Roles, 10,* 677–691.

Bornstein, M. H., Hahn, C., Suwalsky, J. T. D. ve Haynes O.M. (2003). *The Hollingshead Four-Factor Index of SocialStatus and the Socioeconomic Index of Occupations.* M.H. Bornstein ve R. H. Bradley, (Ed.), Socioeconomicstatus, parenting, and child development. Routle

Denham, S. A., Mitchell-Copeland, J., Strandberg, K., Auerbach, S., & Blair, K. (1997). Parental contributions to preschoolers' emotional competence: Direct and indirect effects. *Motivation and Emotion, 21*(1), 65-86.

Eisenberg, N., Cumberland, A., & Spinrad, T. L. (1998). Parental socialization of emotion. *Psychological Inquiry, 9*, 241-273.

Fabes, R. A., Leonard, S. A., Kupanoff, K., & Martin, C. L. (2001). Parental coping with children's negative emotions: Relations with children's emotional and social responding. *Child Development, 72*(3), 907–920.

Kılıç, Ş. (2020). *Duygu Sosyalleştirme Kuramdan Uygulamaya*. Pegem Yayıncılık.

B.22

BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI ÜZERİNE DERLEME

ZEHRA ESRA ERBİL*, FERZAN CURUN**

ÖZET

Amaç: Bowen Teorisi'nin önemli bir bileşeni olan benliğin ayrımlaşması bireyin hem kendi içinde hem de kişiler arası düzeyde ayrımlaşmasını, duygular ve bilişsel süreçler arasında ayrım yapabilmesini ifade eder (Kerr ve Bowen, 1988). Kişinin kendisiyle ilişkisinde ayrımlaşma, düşünceleri duygulardan ayırabilmeye ve kişinin duyguları ya da zihinsel faaliyetleri tarafından yönlendirilmesine işaret eder. Benliğin ayrımlaşması kişilerarası düzeyde ise başkalarıyla yakınlık kurarken aynı zamanda bağımsız olabilmeyi sağlar (Skowron ve Friedlander, 1998). Benliğin ayrımlaşmasının yeme bozuklukları, stres gibi psikolojik sağlık değişkenleri ile (Krycak vd., 2012; Doba vd., 2018; Peleg vd., 2022) ve çift uyumu, evlilik doyumu gibi kişiler arası ilişkiler konusunda (Glad, 1999; Kalkan ve Aydoğan, 2019; Işık vd., 2020) olumlu ve olumsuz mental sağlık değişkenleri ile ilişkisi çeşitli araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur. Bu derlemenin amacı bireysel ve kişiler arası iyi oluş alanındaki çalışmaları aktarmak ve kültürümüz temelinde kavramı yeniden değerlendirmektir.

Yöntem: Çalışmanın amacı doğrultusunda Mart 2024 tarihine kadar benliğin ayrımlaşmasını konu alan yurtiçi ve yurtdışı bilimsel yayınlarda yer alan İngilizce ve Türkçe 158 makale incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda bu çalışmada öncelikle benlik ayrımlaşması kavramı tanıtılacak ardından benlik ayrımlaşması ve psikolojik sağlık ve kişiler arası ilişkileri ele alan çalışmalar ele alınacak, son olarak söz konusu çalışmalar Türk kültüründeki ilgili alanyazın temelinde değerlendirilecektir.

Bulgular: Çalışmanın bulgularına göre benliğin ayrımlaşması üzerine yapılan araştırmalar psikolojik sağlık, kişiler arası ilişkiler ve kültürün etkisini vurgulayan çalışmalar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu temalar içinde psikolojik sağlık ile ilgili olarak benliğin ayrımlaşması, yeme bozuklukları (Doba vd., 2018; Peleg vd., 2022), stres (Krycak vd., 2012; Murdock ve Gore, 2004), kaygı bozuklukları (Xue vd., 2016), rüminasyon (Güler ve Karaca, 2021), depresyon (Choi ve Murdock, 2016; Elieson ve Rubin, 2001) gibi kavramlarla ilişkili bulunmuştur. Benliğin ayrımlaşmasının genel anlamda psikolojik sağlık için olumlu etkileri saptanmıştır.

Çalışmaların yoğunlaştığı bir diğer tema olan kişiler arası ilişkiler konusunda ise, benliğin ayrımlaşmasının yakınlık korkusu (Finzi-Dottan, 2023), çift uyumu (Lampis vd., 2017; Rodriguez-Gonzalez vd., 2019), evlilik doyumu (Mohammadi vd., 2019), ilişkisel özgünlük (Kalkan ve Aydoğan., 2019) gibi kavramlarla birlikte çalışıldığı görülmüştür. Bu çalışmaların bulgularına göre benliğin ayrımlaşması ve alt boyutları evlilik ve romantik ilişkiler ve kişiler arası ilişkiler bağlamında pozitif katkı sağlamaktadır. Bu çalışmalara ek olarak farklı ülkelerde yapılan kültürler arası çalışmalar konunun evrenselliğini tartışmaktadır. Bowen kavramın evrenselliği üzerinde dur-

muştur. Ancak bazı çalışmacılar toplulukçu kültürlerde kavramın farklılaşabileceğini önermişlerdir. Araplar ve Yahudiler (Peleg ve Rahal, 2012), Koreliler ve Amerikalılarla (Chung ve Gale, 2009) yapılan çalışmalarda benliğin ayrımlaşmasının kültürlere göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Bu bağlamda hem bireyci hem toplulukçu örüntülerin (Hofstede, 1980) görüldüğü Türk kültüründe kavramın tartışılması katkı sağlayıcı olabilir. Kültürün etkisi kapsamında alanyazında yer alan ülkemize özgü bulgular da konunun kültürlere göre farklılık gösterebileceğini işaret etmektedir. Örneğin Olcay İmamoğlu'nun (1998) Dengeli Bütünleşme Ayrışma modeliyle uyumlu olarak bireycilik ve ilişkili olma negatif ilişkili değildir, sağlıklı bir psikolojik işlevsellik için hem ilişkili hem de kendi olmak birlikte önemli bulunmuştur (İmamoğlu, 2003).

Tartışma ve Sonuç: Benliğin ayrımlaşması kavramının alanyazında psikolojik sağlık, kişiler arası ilişkiler ve kültür bağlamlarında yoğunlukla incelendiği görülmüştür. Bireyin hem kendi içinde hem de başkalarıyla ilişkisinde önemli olan bu kavram hakkında farklı temalarla ve farklı kültürlerde yapılacak yeni çalışmalar katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Benliğin Ayrımlaşması, Psikolojik Sağlık, Evlilik ve Romantik İlişkiler, Kişiler Arası İlişkiler

[*]**Maltepe Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Doktora Öğrencisi, esraerbilc@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1210-9612.**

[**]**Maltepe Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü (İngilizce), Prof. Dr., ferzancurun@maltepe.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-9221-2822.**

KAYNAKÇA:

Choi, S. ve Murdock, N. (2017). Differentiation of Self, Interpersonal Conflict, and Depression: The Mediating Role of Anger Expression. *Contemporary Family Therapy*, 39. 10.1007/s10591-016-9397-3.

Chung, H., ve Gale, J. (2009). Family functioning and self-differentiation: A cross-cultural examination. *Contemporary Family Therapy: An International Journal, 31*(1), 19–33. https://doi.org/10.1007/s10591-008-9080-4

Doba, K., Berna, G., Constant, E. ve Nandrino, J. L. (2018). Self-differentiation and eating disorders in early and middle adolescence: A cross-sectional path analysis. *Eating behaviors*, 29, 75-82.

Elieson, M. V., ve Rubin, L. J. (2001). Differentiation of self and major depressive disorders: A test of Bowen theory among clinical, traditional, and Internet groups. *Family Therapy, 28*(3), 125–142.

Finzi-Dottan, R. (2023). The Role of Fear of Intimacy as Mediator between Self-Differentiation and Marital Relationship Satisfaction: A Dyadic Model. *The Family Journal*, 31(3), 392-398. https://doi.org/10.1177/10664807231163254

Glad, G. E. (1999) The Effect of Self-Differentiation on Marital Conflict. *American*

Journal of Pastoral Counseling, 2 (4), 65-76, DOI: 10.1300/J062v02n04_05

Güler, Ç. Y., ve Karaca, T. (2021). The role of differentiation of self in predicting rumination and emotion regulation difficulties. *Contemporary Family Therapy*, 43(2), 113-123.

Hofstede, G. (1980). Culture's Consequences: International Differences in Work-Related Values. Beverly Hills, CA. Sage Publications.

Işık, E., Özbiler, Ş., Schweer-Collins, M. L. ve Rodríguez-González, M. (2020) Differentiation of Self Predicts Life Satisfaction through Marital Adjustment. *The American Journal of Family Therapy*, 48 (3), 235-249, DOI: 10.1080/01926187.2020.1732248

İmamoğlu, E. O. (1998). Individualism and collectivism in a model and scale of balanced differentiation and integration. *Journal of Psychology*, 132, 95-105.

İmamoglu E. O. (2003). Individuation and relatedness: not opposing but distinct and complementary. *Genetic, social, and general psychology monographs*, 129(4), 367–402.

Kalkan, E., ve Aydoğan, D. (2019). Evlilik İlişki Kalitesini Benlik Açısından Değerlendirme: Benliğin Farklılaşması ve İlişkisel Özgünlük. *Ondokuz Mayis University Journal of Education Faculty*, 38(1), 174-189. https://doi.org/10.7822/omuefd.494918

Kerr, M. E., ve Bowen, M. (1988). *Family evaluation: An approach based on Bowen theory.* W W Norton & Co.

Krycak, R. C., Murdock, N. L., ve Marszalek, J. M. (2012). Differentiation of self, stress, and emotional support as predictors of psychological distress. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 34(4), 495–515. https://doi.org/10.1007/s10591-012-9207-5

Lampis, J., Cataudella, S., Busonera, A. veSkowron, E. A. (2017). The role of differentiation of self and dyadic adjustment in predicting codependency. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 39(1), 62–72. https://doi.org/10.1007/s10591-017-9403-4

Mohammadi, M., Alibakhshi, Z. ve Sedighi, M. (2019). The effect of Self-differentiation Training Based on Bowen Theory on Women's Self-differentiation and Marital Satisfaction. *Journal of Midwifery and Reproductive Health*, *7*(4), 1914-1921. doi: 10.22038/jmrh.2019.36432.1398

Murdock, N. L., ve Gore, P. A. (2004). Stress, coping, and differentiation of self: A test of Bowen theory. *Contemporary Family Therapy*, 26(3), 319-335.

Peleg, O., ve Rahal, A. (2012). Physiological symptoms and differentiation of self: A cross-cultural examination. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(5), 719-727.

Peleg, O., ve Messerschmidt-Grandi, C. (2019). Differentiation of self and trait anxiety: A cross-cultural perspective. *International journal of psychology*, 54(6), 816–827. https://doi.org/10.1002/ijop.12535

Peleg O, Boniel-Nissim M ve Tzischinsky O. (2022). Adolescents at risk of eating disorders: The mediating role of emotional distress in the relationship

between differentiation of self and eating disorders. Front Psychol. 11; 13:1015405. Doi: 10.3389/fpsyg.2022.1015405. PMID: 36710825; PMCID: PMC9874111.

Peleg, O., ve Rahal, A. (2012). Physiological symptoms and differentiation of self: A cross-cultural examination. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(5), 719-727.

Rodríguez-González, M., Martins, M. V., Bell, C. A., Lafontaine, M.-F. ve Costa, M. E. (2019). Differentiation of self, psychological distress, and dyadic adjustment: Exploring an integrative model through an actor–partner analysis. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 41(3), 293–303. https://doi.org/10.1007/s10591-019-09493-x

Skowron, E. A. ve Friedlander, M. L. (1998). The Differentiation of Self Inventory: Development and Initial Validation. *Journal of Counseling Psychology*, 45 (3), 235-246.

Xue, Y., Xu, Z. Y., Zaroff, C., Chi, P., Du, H., Ungvari, G. S., Chiu, H. F. K., Yang, Y. P. ve Xiang, Y. T. (2018). Associations of Differentiation of Self and Adult Attachment in Individuals With Anxiety-Related Disorders. *Perspectives in psychiatric care*, 54(1), 54–63. https://doi.org/10.1111/ppc.12200.

B.23

ÇOCUĞUN ZOR OLARAK ALGILANMASININ AİLE UYUMU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: EBEVEYN TÜKENMİŞLİĞİNİN ARACI EBEVEYN GÖREV PAYLAŞIMININ VE EBEVEYN PSİKOLOJİK ESNEKLİĞİNİN DÜZENLEYİCİ ROLÜ

FATMANUR ÇİMEN*, İSMAİL SEÇER**

ÖZET

Amaç: Problem davranışlar sergileyen veya ebeveynleri tarafından zor olarak algılanan çocuklar aile uyumunu olumsuz yönde etkilemektedir. Ebeveyn faktörleri aile uyumunun bozulmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ebeveynlerin, çocuklarının zor davranışları karşısında tükenmişlik deneyimlerine yol açan yetersiz başa çıkma kaynakları, bu ilişkiyi açıklayan önemli bir aracı değişken oluşturmaktadır. Ebeveynlerin psikolojik esneklik düzeyi, ebeveyn tükenmişliğine karşı önemli bir koruyucu faktör iken, tükenmişlik yaşayan ebeveynler arasındaki ebeveyn görev paylaşımı, aile uyumu üzerindeki etkisini önemli ölçüde etkilemektedir. Dolayısıyla, bu değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi, aile uyumunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada, ebeveynlerin çocuklarını zor olarak algılamalarının aile uyumu üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Bu çerçevede, kurulan modelde ebeveyn psikolojik esnekliğinin zor çocuk davranışları ile ebeveyn tükenmişliği arasındaki ilişkide ve ebeveyn görev paylaşımının ebeveyn tükenmişliği ile aile uyumu arasındaki ilişkide düzenleyici etkileri incelenmiştir.

Yöntem: Araştırma örneklemi Türkiye genelinden 304 kadın (%74,9) ve 102 erkek (%25,1) olmak üzere toplam 406 ebeveynden oluşmaktadır. Oluşturulan modeli test etmek için Hayes tarafından geliştirilen Model 4 ve Model 21 (Hayes, 2013) kullanılarak SPSS 21 ve PROCESS Macro yazılımı ile analizler gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Yapılan analizler sonucunda, ebeveynlerin çocuklarını zor olarak algılamalarının psikolojik esneklik düzeylerini, bunun da tükenmişlik düzeylerini önemli ölçüde etkilediği bulunmuştur. Ayrıca, ebeveyn tükenmişliğinin, ebeveyn görev paylaşımı düzeyi aracılığıyla aile uyumunu önemli ölçüde etkilediği bulunmuştur. Dolayısıyla, bu çalışmada oluşturulan model, algılanan zor çocuk davranışları ile aile uyumu arasındaki ilişkide ebeveyn tükenmişliğinin düzenleyicili aracılık etkisini doğrulamıştır.

Tartışma ve Sonuç: Sonuç olarak, ebeveyn tarafından çocuğun zor olarak algılanması, aile uyumu üzerindeki etkide önemli bir rol oynamakta ve ebeveyn tükenmişliği kilit bir belirleyici olarak hizmet etmektedir. Ebeveynin zor çocuk davranışları karşısında sahip olduğu psikolojik esneklik düzeyi ebeveyn tükenmişliğini etkilemektedir. Buna karşılık, ebeveynler arasında görev paylaşımının varlığı, tükenmişliğin aile uyumu üzerindeki etkisini etkilemektedir. Zor çocuk davranışlarının aile uyumu

üzerindeki etkisini daha iyi anlamak için gelecekteki çalışmaların farklı aile türlerini ve klinik örneklemleri dikkate alması önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Zor Çocuk, Ebeveyn Tükenmişliği, Aile Uyumu

***Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri** Öğr. Gör.**, f.cimen@atauni.edu.tr, ORCID ID: ORCID:0000-0001-6068-430X.**

****Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Prof. Dr., ismail.secer@atauni.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0932-1903.**

KAYNAKÇA:

Hayes, A. F. (2013). Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach. New York, NY: Guilford.

B.24

EBEVEYN KABUL ANKETİ' NİN TÜRKÇE GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

FATMANUR ÇİMEN*, İSMAİL SEÇER**

ÖZET

Amaç: Psikolojik esneklik anla temas, değerler, kabul, bilişsel ayrışma, farkındalık ve kararlı eylem olmak üzere altı temel bileşen üzerinde konumlanarak bireyin anlık düşünce ve duygularını yargılamadan, değiştirmeye çalışmadan, kişisel değer ve hedefleri doğrultusunda tamamen yaşanılan anla bilinçli temas halinde olma yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Ebeveynlik bağlamında ise ebeveynlerin çocukları ile iletişimde bulunurken onların zor davranışlarını, dürtülerini, olumsuz düşüncelerini tamamen kabul edebilmelerini ve çocukları ile olan iletişimlerini sürdürmek için ebeveynliklerini tutarlı bir şekilde devam ettirme ve yönetebilme becerisini ifade etmektedir. Bu bağlamda ebeveynlerin psikolojik esnekliklerinin bir ölçüsü olarak Ebeveyn Kabul Anketi (EKA) Greene vd. (2015) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek kabul, defüzyon, anda olmak, bağlam olarak benlik, değerler, taahhüt edilen eylem olmak üzere altı alt boyut içermektedir. Yapılan geçerlilik ve güvenirlik analizleri sonucunda ölçeğin ortalama .73 ile .84'lük bir genel iç tutarlılık güvenirlik katsayısına sahip olduğu ve ölçüm yapısının doğrularak iyi uyum gösterdiği (CFI=0.97, TLI=0.96, RMSEA=0.06) raporlanmıştır (Greene vd., 2015). Bu kapsamda araştırmanın amacı EKA' nın Türk kültürüne uyarlanmasıdır.

Yöntem: Bu amaç doğrultusunda EKA Türkiye genelinde 304 kadın (%74.9) ve 102 erkek (%25.1) olmak üzere toplamda 406 ebeveyne uygulanmıştır. Verilerin analizi R program 4.3.3 versiyonu kullanılarak gerçekleştirilmiş ve analizler "lavaan" ve "psych" paket programlarında yürütülmüştür.

Bulgular: Gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen bulgulara göre 18 maddelik ölçeğin [$\chi 2$ (266,027/120) = 2.217; CFI =.94; IFI = .94; SRMR: .05, RMSEA: .05)] iyi uyum gösterdiği görülmüştür ($p<0.001$) (Byrne ve Campbell, 1999; Kline, 2011). Ölçeğin güvenilirliğin saptanmasında gerçekleştirilen iç tutarlılık (Cronbach alpha) analizlerinde EPEÖ ölçeği kabul (α=.71), defüzyon (α=.71), anda olmak (α=.70), bağlam olarak benlik (α=.73), değerler (α=.73) ve taahhüt edilen eylem (α=.75) olmak üzere ölçeğin alt boyutlarına ve tamamına ait (α=.83) güvenirlilik değerlerinin yeterli olduğu; McDonald's değerleri incelendiğinde ise ölçeğin tamamına ait değerin .86 olduğu, alt boyut değerlerinin ise (.72- .75) arasında değiştiği görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç: Dolayısıyla ölçeğin güvenirlik değerlerinin yüksek olduğu (ω ve $\alpha \geq .70$) görülmüştür (Karagöz, 2017, s.445). Sonuç olarak ölçek Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Esneklik, Ebeveyn, Ölçek Uyarlama

***Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri, Öğr. Gör., f.cimen@atauni.edu.tr, ORCID ID: ORCID:0000-0001-6068-430X.**

****Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Prof. Dr., ismail.secer@atauni.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0932-1903.**

KAYNAKÇA:

Byrne, B. M. &Campbell, T. L. (1999). Cross-cultural comparisons and the presumption of equivalent measurement and theoretical structure: A look beneath the surface. Journal of Cross-Cultural Psychology, 30, 557 - 576. DOI: https://doi.org/10.1177/0022022199030005001

Greene, R. L., Field, C. E., Fargo, J. D., & Twohig, M. P. (2015). Development and validation of the parental acceptance questionnaire (6-PAQ). Journal of Contextual Behavioral Science, 4, 170-175. http://dx.doi.org/10.1016/j.jcbs.2015.05.003

Karagöz, Y. (2017). SPSS ve AMOS uygulamalı nitel-nicel-karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kline, R.B. (2011). Principles and practice of structural equation modeling. New York: The Guilford Press.

B.25

EBEVEYN GÖREV PAYLAŞIMI ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇE GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

FATMANUR ÇİMEN*, İSMAİL SEÇER**

ÖZET

Amaç: Ailenin ihtiyaçlarının karşılanmasında ebeveynler arasındaki işbirliği ebeveyn görev paylaşımı olarak ifade edilmektedir. Ebeveyn görev paylaşımının varlığı ailede daha destekleyici ve dengeli bir ortamın oluşmasında ve aile ortamının daha istikrarlı hale gelmesinde önemli bir rol oynar. Ebeveynler arasında işbirliği ve görev paylaşımı varlığının bir ölçüsü olarak geliştirilen Ebeveyn Görev Paylaşımı Ölçeği (EGPÖ) Uluslararası Ebeveyn Tükenmişliği Araştırması kapsamında LeVine'in evrensel ebeveyn işlevi kavramsal çerçevesine dayalı olmak üzere Roskam ve arkadaşları (2023) tarafından özel olarak oluşturulmuştur. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlanarak geçerlilik ve güvenirliğinin değerlendirilmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Yöntem: Bu amaç doğrultusunda EGPÖ Türkiye genelinde 304 kadın (%74.9) ve 102 erkek (%25.1) olmak üzere toplamda 406 ebeveyne uygulanmıştır. Verilerin analizi R program 4.3.3 versiyonu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda analizler "lavaan" ve "psych" paket programlarında yürütülmüştür.

Bulgular: Gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen bulgulara göre 21 maddelik ölçeğin [$\chi2$ (290,245/119) = 4.26, CFI=0.90, IFI=0.90, SRMR=0.09] kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu görülmüştür ($p< .001$). Ölçeğin güvenilirliğin saptanmasında gerçekleştirilen iç tutarlılık (Cronbach alpha) analizlerinde EGPÖ' nin temel ihtiyaçlara ilişkin görev paylaşımı (α=.92), maddi geçim ile ilgili görev paylaşımı (α=.75), çocuk bakımı ile ilgili görev paylaşımı (α=.92) olmak üzere ölçeğin alt boyutlarına ve tamamına ait (α=.86) güvenirlilik değerlerinin yüksek olduğu; McDonald's ω değerleri incelendiğinde ise ölçeğin tamamına ait değerin ω= .70 olduğu, alt boyut değerlerinin ise (ω= .84- .92) arasında değiştiği ve güvenirlik değerlerinin yüksek olduğu görülmüştür (ω ve $\alpha \geq .70$) (Kline, 2011; Karagöz, 2017; Dunn vd., 2014). AVE değerleri incelendiğinde maddi geçim ile ilgili görev paylaşımı .72, temel ihtiyaçlara ilişkin görev paylaşımı .59 ve son olarak çocuk bakımı ile ilgili görev paylaşımı alt boyutunun .54 olduğu ve dolayısıyla ölçeğin yakınsak geçerliliğe sahip olduğu (AVE> .50) görülmüştür (Fornell ve Larcker, 1981).

Tartışma ve Sonuç: Araştırmadan elde edilen bulgular Ebeveyn Görev Paylaşımı Ölçeği' nin psikometrik özelliklerinin geçerlik ve güvenirlik için yeterli olduğu ve bu yönde yapılacak olan değerlendirme ve araştırmalarda kullanılabileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Görev Paylaşımı, Ebeveyn, Ölçek Uyarlama

***Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri,** Öğr. Gör.**, f.cimen@atauni.edu.tr, ORCID ID: ORCID:0000-0001-6068-430X.**

****Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Prof. Dr., ismail.secer@atauni.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0932-1903.**

KAYNAKÇA:

Dunn T. J., Baguley T., Brunsden V. (2014). From alpha to omega: A practical solution to the pervasive problem of internal consistency estimation. British Journal of Psychology, 105, 399-412. https://doi.org/10.1111/bjop.12046

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. Journal of Marketing Research, 18(1), 39–50. https://doi.org/10.1177/002224378101800104

Karagöz, Y. (2017). SPSS ve AMOS uygulamalı nitel-nicel-karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Kline, R.B. (2011). Principles and practice of structural equation modeling. New York: The Guilford Press.

Roskam, I., Aguiar, J., Akgun, E., Arena, A. F., Arikan, G., Aunola, K., Besson, E., Beyers, W., Boujut, E., Brianda, M. E., Brytek-Matera, A., Budak, A. M., Carbonneau, N., César, F., Chen, B. B., Dorard, G., Dos Santos Elias, L. C., Dunsmuir, S., Egorova, N., Favez, N., … Mikolajczak, M. (2023). Three reasons why parental burnout is more prevalent in individualistic countries: a mediation study in 36 countries. Social psychiatry and psychiatric epidemiology, 10.1007/s00127-023-02487-z.

B.26

Z KUŞAĞINDA OTANTİKLİK VE ÖZ-ANLAYIŞIN BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞI YORDAYICI ROLÜ

HATİCE DENİZ ÖZDEMİR*

ÖZET

Amaç: Kişinin kendisini olduğu gibi ve özgür bir şekilde ortaya koyması olarak ifade edilen (Kernis, 2003) otantik davranış, kişinin gerçek benliğiyle uyumlu bir şekilde yaşama ve davranma yetisidir. Kişinin değerlerine, inançlarına, duygularına ve kendi kimliğine sahip çıkması anlamına gelmektedir (Kernis & Goldman, 2006). Otantiklik, bireylerin duygusal deneyimlerini derinlemesine anlamasına ve ifade etmesine olanak tanır. Kendi değerlerine uygun yaşayan bireyler, duygu durumlarını daha net anlamlandırabilir ve ifade edebilirler (Harter, 2002). Boyun eğici davranış, başkalarını kırmamak için özen gösteren, «hayır» demeyi bilmeyen, herkesi memnun etmeye çalışan, düşüncesini ve haklarını savunamayan, sürekli onaylanma ihtiyacı hisseden kişilik özelliği olarak tanımlanır (Gilbert & Allan, 1994). Öz-anlayış ise zor zamanlarda kendine nezaket ve anlayışla davranabilme yeteneğidir (Neff, 2003). Öz-anlayışın doğuştan gelen bir özellik olmasının yanı sıra öğrenilebilen, uygulanabilen ve geliştirilebilen bir beceri olduğu ileri sürülmektedir (Gilbert & Procter, 2006; Neff & Germer, 2013). Öz-anlayış, bireyin duygusal dünyasını anlaması ve ifade etmesi açısından kritik öneme sahiptir. Kişinin değerleri, duyguları ve eylemleri arasında gerçek bir uyumla karakterize edilen otantiklik, öz-anlayışı geliştirmede anahtar bir faktör olarak öne sürülmektedir (Neff, 2003). Bu çalışmada öz-anlayışın ve otantikliğin boyun eğici davranış üzerindeki etkisini araştırmak ve bu yapılar arasındaki dinamikleri ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Z kuşağında otantiklik, boyun eğici davranış ve öz-anlayış arasındaki karmaşık ilişkinin araştırılması, bireylerin duygusal deneyimlerine ilişkin anlayışımızı ilerletme konusunda umut vaat etmektedir.

Yöntem: Çalışmanın örneklemi 219 kadın ve 61 erkekten oluşmaktadır. 280 kişinin yaş ortalaması 21.11 ± 1.35'tir. Çalışma verilerinin normal dağılıma uygunluğuna bakılmış ve veriler normal dağılıma uygun bulunduğu için regresyon analizi ile incelenmiştir. Veriler SPSS 22.0 programı aracığıyla değerlendirilmiştir. Çalışmanın amacı doğrultusunda Otantiklik, Öz-anlayış ve Boyun Eğici Davranış Ölçekleri kullanılmıştır.

Bulgular: Ölçeklerin Cronbach's **α değerleri; otantiklik için** Cronbach's α= .65, boyun eğici davranış için Cronbach's α= .76, öz-anlayış için Cronbach's α=.81. olarak bulunmuştur. Öz- anlayış ve boyun eğici davranış arasında orta düzeyde negatif korelasyon olduğu görülmüştür (r=-.34). Buna göre öz-anlayışın boyun eğici davranışı negatif yönde anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (R^2= .114, F= 35,67; p<.001). Öz-anlayış, boyun eğici davranışa ilişkin toplam varyansın yaklaşık olarak %11'ini açıklamaktadır. Analiz sonuçlarına göre bağımsız değişken olan öz-anlayış değişkenindeki bir birimlik artışın, bağımlı değişken olan boyun eğici davranış puanında yaklaşık olarak 37'lik bir azalmaya neden olduğu görülmektedir. Araştırmanın

diğer bir kavramı olan otantiklik ile boyun eğici davranış arasında düşük düzeyde negatif korelasyon bulunmuştur (r=-,26). Buna göre otantikliğin boyun eğici davranışı negatif yönde anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (R^2 = .07, F = 20.33, p<.001). Otantiklik, boyun eğici davranışın toplam varyansının yaklaşık olarak %7'sini açıklamaktadır. **Tartışma ve Sonuç:** Analiz sonuçlarına göre bağımsız değişken olan otantiklik değişkenindeki bir birimlik artışın, bağımlı değişken olan boyun eğici davranış puanında yaklaşık olarak 20'lik bir azalmaya neden olduğu görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda öz-anlayışın boyun eğici davranışı orta düzeyde negatif yönde yordadığı; otantikliğin de boyun eğici davranışı **düşük düzeyde** negatif yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma sonuçları insan davranışını şekillendirmede öz-anlayış ve otantikliğin önemine ilişkin bulgular sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öz-Anlayış, Otantiklik, Z Kuşağı, Boyun Eğici Davranış

[*]İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, deniz.dozdemir@gmail.com, haticedenizozdemir@esenyurt.edu.tr, ORCID ID: 0000 0003 3468 2065.

KAYNAKÇA:

Gilbert, P., & Allan, S. (1994). Assertiveness, submissive behaviour and social comparison. *British Journal of Clinical Psychology, 33*(3), 295-306. https://doi.org/10.1111/j.2044-8260.1994.tb01125.x

Gilbert, P., & Procter, S. (2006). Compassionate mind training for people with high shame and self-criticism: Overview and pilot study of a group therapy approach. *Clinical Psychology & Psychotherapy, 13*(6), 353-379. https://doi.org/10.1002/cpp.507

Harter, S. (2002). Authenticity. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 382–394). Oxford University Press.

Kernis, M. H. (2003). Toward a conceptualization of optimal self-esteem. *Psychological Inquiry, 14*(1), 1-26. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1401_01

Kernis, M. H., & Goldman, B. M. (2006). A multicomponent conceptualization of authenticity: Theory and research. *Advances in Experimental Social Psychology, 38*, 283-357. https://doi.org/10.1016/S0065-2601(06)38006-9

Neff, K. (2003). Self-compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and Identity, 2*(2), 85-101. https://doi.org/10.1080/15298860309032

Neff, K. D., & Germer, C. K. (2013). A pilot study and randomized controlled trial of the mindful self-compassion program. *Journal of Clinical Psychology, 69*(1), 28-44. https://doi.org/10.1002/jclp.21923

B.27

ÖZEL GEREKSİNİMLİ KARDEŞE SAHİP OLAN BİREYLERDE DUYGUSAL YÜK ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

HATİCE DENİZ ÖZDEMİR*, BÜŞRANUR İNANÇ**

ÖZET

Amaç: Toplumun en küçük birimi olan ailede, bireyler arasında doğrudan veya dolaylı olarak etkileme ve etkilenme yapısına sahip birçok alt sistem bulunur (Doğan, 2015; Kızılalp, 2018; Kıvrak, 2019; Yaman, 2019; Arıcı, 2021; Akdoğan, 2021). Bu alt sistemlerden birisi de kardeşlik alt sistemidir. Kardeşler, oyun arkadaşı, öğretmen, rakip, model gibi rollerle birbirlerini etkiyebilmektedir (Türkahmetoğlu ve Ceyhun, 2023). Bir bireyin özel gereksinimli kardeşe sahip olması, günlük hayatında sorumluluk ve zorlukların artmasına aynı zamanda psikolojik ve sosyal problemler yaşamasına sebep olur (Kızılalp, 2018; Yaman, 2019; Akdoğan, 2021). Bu kişiler genel olarak; üzüntü, endişe, suçluluk, kızgınlık, düşmanlık, kıskançlık, korku, utanma, reddetme gibi olumsuz duygular yaşayabilmektedir (Karakuş ve Kırlıoğlu, 2019). Alan yazında özel gereksinimli bireylere sahip kardeşlerin duygusal durumlarını ölçmeye yönelik herhangi bir ölçeğin bulunmaması literatürde bir eksiklik oluşturmaktadır. Bu nedenle çalışmada, özel gereksinimli kardeşe sahip bireylerin, suçluluk, utanç ve öfke duygularını ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel olarak tasarlanan ölçek geliştirme çalışması için, Google form üzerinden veriler toplanmadan önce 2023/85-53 nolu karar ile Biruni Üniversitesi Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır. Elde edilen veriler SSPS 22.0 ile LİSREL 8.80 programları kullanılarak analiz edilmiştir. Değerlendirmede tanımlayıcı analizlerden faydalanırken var olan ilişkiler korelasyon analizi kullanılarak incelenmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan bireylerin yaşları incelendiğinde, yaş ortalamaları 19,19±4,33 ve 178 (%61,4) `i kadın, 112 (%38,6)'si erkektir. Ölçeğin yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda, 19 madde ve 3 alt faktörden oluştuğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ölçek için yapılan doğrulayıcı faktör analizinde $\chi 2$/ DF (295.72/ 147) oran: 2.01; Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA): .059, Standardized RMR (SRMR): .071, Normed Fit Index (NFI): .91; Non-Normed Fit Index (NNFI): .94, Comparative Fit Index (CFI): .95, Incremental Fit Index (IFI): .95, Relative Fit Index (RFI): .90 ve Goodness of Fit Index (GFI): .90 olarak bulunmuştur. Bu bulguların ışığında elde edilen faktör yapısının geçerli olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin bütün uyum değerlerinin iyi uyum ve kabul edilebilir uyum içerisinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca ölçeğin Cronbach alfa katsayısı, α= .78 olarak bulgulanmıştır. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerlilik çalışması için Kısa Beck Depresyon Ölçeği kullanılmış (Özdemir ve Dağdeviren, 2024), özel gereksinimli kardeşe sahip bireylerde duygusal

yük ile depresyon puanları arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir (r= .34; p<.001).

Tartışma ve Sonuç: Özel gereksinimli kardeşe sahip olan bireylerin duygusal yüklerini tespit etmek amacıyla kullanılabilecek geçerlilik ve güvenirlik düzeyi yüksek bir ölçek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel Gereksinimli Birey, Duygusal Yük, Ölçek Geliştirme, Geçerlilik, Güvenirlik

***İstanbul Esenyurt Üniversitesi, Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, deniz.dozdemir@gmail.com, haticedenizozdemir@esenyurt.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3468-2065.**

[**]**Biruni Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Özel Eğitim Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi,** busranurinanc2006@gmail.com**, ORCID ID: 0009-0003-8948-8355.**

KAYNAKÇA:

Akdoğan, M.S. (2021). *Otizm Spektrum Bozukluğu Tanısı Almış Bireylerin Sağlıklı Kardeşlerinin Benlik Saygısı ve Suçluluk-Utanç Düzeylerinin Kardeşi Kabullenme Üzerindeki Etkinin İncelenmesi.* Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kıbrıs.

Arıcı, S. (2021). *Özel Gereksinimi Olan Kardeşe Sahip Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Kardeş İlişkileri ve Sosyal Uyum Becerileri.* Lefke Avrupa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kıbrıs.

Doğan, M. (2015). Yetersizliği olan çocuklar, aile ve aile eğitimi: Kavramsal ve uygulamaya dönük gelişmeler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*(Özel Sayı), 111-127. doi:10.17240/aibuefd.2015.15.0-5000128646

Karakuş, Ö. ve Kırlıoğlu, M. (2019). Engelli bir çocuğa sahip olmanın getirdiği yaşam deneyimleri: Anneler üzerinden nitel araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* (41), 96-112.

Kıvrak, D. (2019*). Otizmli Kardeşe Sahip Olan Bireylerin Kardeşleriyle İlişkilerinde Yaşanan Sorunların ve Geleceğe Yönelik Beklentilerinin İncelenmesi.* Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Kızılalp, C. (2018*). Kardeşi Otizmli Olan ve Olmayan Çocukların Kardeş İlişkileri, Benlik Saygıları ve Stresle Başa Çıkma Yolları.* Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Özdemir, H. D. & Dağdeviren, H. N. (2024). Construct validity study of the Turkish form of the short beck depression inventory. *Euras J Fam Med, 13*(2), 61-67. https://doi.org/10.33880/ejfm.2024130203

Türkahmetoğlu, K. ve Ceyhun, A. T. (2023). Özel gereksinimli çocuklar için kardeş beceri destek eğitimi programı (*Kabep)* (1. baskı). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.

Yaman, C. (2019), Özel gereksinimli kardeşe sahip olan ve özel gereksinimli kardeşe sahip olmayan bireylerde yaşam memnuniyeti ve benlik saygısının incelenmesi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

B.28

TÜRK TOPLUMUNDA YÜZ İFADELERİNDEN OLUŞAN DUYGULARI TANIMLAMA TESTİNE (TTDTT) YOĞUNLUK ALT BOYUTUNUN EKLENMESİ VE KISA FORMUNUN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

FATMA TURAN*, GÜLŞAH BALABAN, FATMA ŞENEL*****

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada Turan (2016) tarafından geliştirilmiş olan "Türk Toplumunda Yüz İfadelerinden Oluşan Duyguları Tanımlama Testi"ne duygu yoğunluğu boyutunun eklenmesi ve kısa formunun geçerlik ve güvenirlik çalışmasının yapılması hedeflenmiştir.

Yöntem: İlk olarak pilot bir çalışma yapılmış ve pilot çalışmaya ait açımlayıcı faktör analizinde öncelikle faktör yükü 0.30'un altında veya negatif olan resimler elenmiştir. Sonraki aşamada her duygu boyutu için 3 kadın ve 3 erkek resmi olmak üzere en yüksek faktör yüküne sahip 6 resim seçilmiştir. Geçerlik çalışması kapsamında yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yakınsak geçerlik için Gözlerden Zihin Okuma Testi, Toronto Empati Ölçeği ve Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği kullanılarak Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik analizi için test-tekrar test çalışması yapılmıştır, iki yarıya bölme (split half) yöntemi kullanılmıştır, ayrıca ölçeğe ve alt boyutlara ait iç tutarlılık Cronbach's Alfa katsayıları hesaplanmıştır.

Bulgular: Çalışmaya 18-71 yaş aralığında (ort. = 35.94, ss = 12.96) 436'sı kadın (%54) ve 371'i erkek (%46) olmak üzere toplam 807 kişi katılmıştır. Duygu tanıma alt boyutunda yanıtlar 0-1 olarak kodlandığı için açımlayıcı faktör analizi R Studio 4.1.3 programında yer alan psych paketinde yer alan tetrakorik korelasyon matrisi kullanılarak yapılmıştır. Duygu tanıma alt boyutları (mutluluk, üzüntü, korku, öfke, tiksinme, nötr) için yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0.96, Bartlett testi sonucu χ^2 (861) = 13164.15, $p<0.001$ olarak bulunmuştur. Yoğunluk alt boyutunda ise 1-7 arası derecelendirme ölçeği kullanılmıştır, bu nedenle açımlayıcı faktör analizinde tetrakorik korelasyon matrisi yerine ordinal veriler arasındaki gizli sürekli değişkenlerin korelasyonlarını tahmin etmek için daha uygun olan poliklorik korelasyon matrisi kullanılmıştır. Analiz sonucunda Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı 0.97, Bartlett testi sonucu χ^2 (861) = 25685.77, $p<0.001$ olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ölçek yapısının ve veri setinin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak duygu alt boyutunda toplam varyansın %69'unun; yoğunluk boyutunda ise toplam varyansın %62'sinin açıklandığı tespit edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde, duygu tanıma alt boyutu için R Studio 4.1.3 programında lavaan paketi kullanılarak tetrakorik korelasyon matrisi ve Köşegen De-

ğerleri Ağırlıklandırılmış En Küçük Kareler- KDAEKK (Diagonal Weighted Least Squares- DWLS) yöntemi kullanılmıştır ve analiz sonucunda χ^2 (798) = 1218.569, p <0.001, CFI=0.97, RMSEA=0.027, 90% CI [0.024, 0.030], SRMR= 0.041, TLI=0,97 olarak bulunmuştur. Yoğunluk alt boyutunda ise 1-7 arası derecelendirme olduğu için doğrulayıcı faktör analizi Maksimum Olabilirlik (MLR) tahmin yöntemi ile gerçekleştirilmiştir ve analiz sonucunda χ^2 (798) = 2136.702, p <0.001, CFI=0.91, RMSEA=0.046, 90% CI [0.044, 0.048], SRMR= 0.052, TLI=0,90 olarak bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin belirlenen faktör yapısına uygun olduğunu ve iyi bir model uyumu gösterdiğini ortaya koymaktadır. Test-tekrar test analizi sonucunda korelasyon katsayılarının duygu tanıma boyutu için 0.22 ila 0,71 arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır (p<0.05). Yoğunluk boyutu için test-tekrar test korelasyon değerlerinin 0.48 ile 0,75 arasında değiştiği ve anlamlı düzeyde olduğu görülmüştür (p<0.01). İki yarıya bölme tekniğinin kullanıldığı güvenirlik analizi sonucunda ise Spearman-Brown katsayısı 0,87 olarak bulunmuştur. Cronbach's Alfa değerleri duygu tanıma boyutu toplam puanı için 0.90, Mutluluk için 0.90, Üzüntü için 0.65, Korku için 0.66, Öfke için 0.69, Tiksinme için 0.60, Şaşkınlık için 0.82, Nötr için 0.79 bulunmuştur. Yoğunluk boyutunda ise Cronbach's Alfa değerleri yoğunluk toplam puanı için 0.95, Mutluluk için 0.90, Üzüntü için 0.78, Korku için 0.85, Öfke için 0.74, Tiksinme için 0.77, Nötr için 0,92 olarak saptanmıştır. Yakınsak geçerlik analizi sonucunda korelasyon katsayıları duygu tanıma boyutu toplam puanı ile Gözlerden Zihin Okuma Testi arasında 0.60, Toronto Empati Ölçeği ile 0.43, Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği toplam puanı ile 0.30 olarak bulunmuştur (p<0.01). Yoğunluk boyutu toplam puanı ile Gözlerden Zihin Okuma Testi arasında 0.24, Toronto Empati Ölçeği ile 0.20, Tromso Sosyal Zekâ Ölçeği toplam puanı ile 0.17 korelasyon tespit edilmiştir (p<0.01).

Tartışma ve Sonuç: Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucunda "Türk Toplumunda Sağlıklı Bireylerin Yüz İfadelerinden Oluşan Duyguları Tanımlama Testi- Kısa Formu"nun Türk toplumu için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Duygu Tanıma, Yüz İfadesi, Geçerlik, Güvenirlik

***Üsküdar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, fatma.turan@uskudar.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-9982-4792.**

****İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü (İngilizce), Dr. Öğr. Üyesi, gulsah.balaban@izu.edu.tr, ORCID ID:0000-0002-2412-4249.**

*****İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi, senel.fatma@std.izu.edu.tr, ORCID ID: 0009-0009-2401-5622.**

KAYNAKÇA:

Khosdelazad, S., Jorna, L. S., McDonald, S., Rakers, S. E., Huitema, R. B., Buunk, A. M. ve

Spikman, J. M. (2020). Comparing static and dynamic emotion recognition tests: Performance of healthy participants. *PLOS ONE*, 15(10), e0241297. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0241297.

Lawrence, K., Campbell, R., & Skuse, D. (2015). Age, gender, and puberty influence the development of facial emotion recognition. Frontiers in Psychology, 6. https://doi.org/10.3389/FPSYG.2015.00761.

Lee, S. C., Lin, G. H., Shih, C. L., Chen, K. W., Liu, C. C., Kuo, C. J. ve Hsieh, C. L. (2022). Error patterns of facial emotion recognition in patients with schizophrenia. *Journal of Affective Disorders*, 300, 441–448. https://doi.org/10.1016/J.JAD.2021.12.130.

Matsumoto, D., Frank, M., & Hwang, H. (2013). Nonverbal Communication: Science and Applications. SAGE Publications, Inc. https://doi.org/10.4135/9781452244037.

Matsumoto, D. ve Hwang, H. C. (2014). Judgments of subtle facial expressions of emotion. Emotion, 14(2), 349–357. https://doi.org/10.1037/a0035237

Turan F., Sütçübaşı B., Taş C. (2020), "Türk Toplumunda Sağlıklı Bireylerin Yüz İfadelerinden Oluşan Duyguları Tanımlama Testinin Geliştirilmesi, Geçerlilik ve Güvenilirliği", *The Journal of Neurobehavioral Sciences Nörodavranış Bilimleri Dergisi*, 7(1): 1-8.

Turan, F. (2022). Genç Erişkinlerde Yüz İfadelerinden Duygu Tanıma Testinin Geliştirilmesi, 4. Uluslararası Pozitif Psikoloji Kongresi (Mart 2022) Bildiri Özet Kitabı, İstanbul.

B.29

YETİŞKİN ERKEK BİREYLERDE KUŞAKLARARASI TRAVMA GEÇİŞİ: ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI VE DİSSOSİYATİF YAŞANTILARIN İNCELENMESİ*

HAKAN KARAMAN, ERDİNÇ ÖZTÜRK*****

ÖZET

Amaç: Travmalar yalnızca kişiye özgü zorlayıcı bir yaşam deneyimi olarak kalmamakta, kuşaklararası travma geçişi yoluyla gelecek nesiller üzerinde de negatif ruhsal etkiler oluşturmaktadır. Öztürk (2022a)'ün modern psikotravmatoloji çalışmaları ekseninde geliştirdiği *"Dissoanaliz Kuramı"*na göre kuşaklararası travma geçişi, şiddet odaklı ve empati kesintili yanlış çocuk yetiştirme stilleri aracılığıyla gerçekleşmektedir. İnsan kaynaklı travma döngülerinin son bulması için yapılması gereken en önemli eylem çocukluk çağı travmalarının önlenmesidir (Öztürk, 2023). Bu bağlamda çalışmamızın amacı, iki nesil yetişkin erkek (baba-oğul) bireylerde çocukluk çağı travmaları ve dissosiyatif yaşantıların kuşaklararası travma geçişi açısından incelenmesidir. Ülkemizde kuşaklararası travma geçişi araştırmalarının kadın örneklem üzerinde gerçekleştirildiği görülmektedir (Derin, 2018; Cohen, 2019; Turgut, 2021; Çiydem ve ark., 2023). Bu çalışma ise erkek örneklem üzerinde yapılmasından dolayı özgün ve öncül bir öneme sahiptir.

Yöntem: Çalışma genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir (Karasar, 2016). Amaçlı örnekleme yöntemi (Büyüköztürk ve ark., 2020) kullanılarak; *İstanbul'da yaşayan ve Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği'ne* (CTQ) göre en az bir travma bildiren 100 baba ve bu babaların 100 yetişkin oğlu örneklem olarak belirlenmiştir. Etik kurul izni alındıktan sonra dâhil olma kriterlerine uygun olan kişilere 2020/Kasım–2021/Kasım aralığında ulaşılarak; Sosyodemografik Bilgi Formu, CTQ ve Dissosiyatif Yaşantılar Ölçeği (DES) yüz yüze uygulanmıştır.

Bulgular: Sosyodemografik verilerin analizine göre babaların %67.01'i, oğulların ise %53'ü kendi babasından fiziksel ve/veya sözel şiddet gördüğünü ve babaların %67.01'i kendi babasından öğrendiği çocuk yetiştirme stillerini kısmen veya tamamen oğluna uyguladığını belirtmişlerdir. Babaların %100'ü oğulların ise %94'ü, CTQ'da yer alan çocuk ihmal ve istismarı yaşantılarına en az bir kez maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Her iki kuşakta da en sık görülen çocukluk çağı travması duygusal ihmal ve istismardır. Babaların %93'ü oğulların %88'i duygusal ihmal bildirmişken, babaların %92'si ve oğulların %85'i duygusal istismar bildirmişlerdir. Babaların CTQ toplam puanları ile oğulların CTQ toplam puanları arasında ($r=.307$; $p<.01$), babaların duygusal istismar puanları ile oğulların duygusal istismar puanları arasında ($r=.343$; $p<.01$), babaların cinsel istismar puanları ile oğulların cinsel istismar puanları arasında ($r=.408$; $p<.01$) ve babaların duygusal ihmal puanları ile oğulların duygusal ihmal puanları arasında ($r=.312$; $p<.01$) pozitif yönde, orta düzeyde ve istatistiksel

açıdan anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Babaların DES puanları ile oğulların DES puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r=.271; p<.01).

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmada; iki nesil yetişkin erkek bireylerde çocukluk çağı travmalarının benzer oranlarda deneyimlendiği ve babalarda çocukluk çağı travmaları ile dissosiyatif yaşantılar arttıkça oğullarda da çocukluk çağı travmaları ve dissosiyatif yaşantıların arttığı belirlenmiştir. Bu bağlamda Öztürk (2021)'e göre, şiddet odaklı yanlış çocuk yetiştirme stillerini benimseyen ardışık kuşaklarda birbirine yakın oranlarda çocukluk çağı travmaları görülmekte ve böylelikle kuşaklararası travma geçişi yaşanmaktadır. Kuşaklararası travma geçişi sonucunda ise ebeveyni ile benzer psikopatolojilere sahip travmatize ve dissosiye olmuş disfonksiyonel nesiller meydana gelmektedir (Öztürk, 2022b).

Anahtar Kelimeler: Psikotravmatoloji, Dissosiyasyon, Kuşaklararası Travma Geçişi

***Bu bildiri, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü doktora tezi çalışmasından üretilmiştir.**

****Beyoğlu Rehberlik ve Araştırma Merkezi, İstanbul, Dr., Psk. Dan., hakankaraman89@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7207-2527.**

*****İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, Prof. Dr., erdinc.ozturk@iuc.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1553-2619.**

KAYNAKÇA:

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020) *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (29. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Cohen, Z. P. (2019). *Üç kuşak kadın yetişkinin çocukluk çağı travmaları, dissosiyasyon ve şiddete yönelik tutumları bakımından incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı.

Ciydem, E., Bilgin, H., & Ozturk, E. (2023). Investigation of the effect of childhood traumas on mental health and family functionality in context of intergeneration line. *Child & Adolescent Social Work Journal.* Advance online publication. https://doi.org/10.1007/s10560-023-00936-x

Derin, G. (2018). *Kuşaklararası eksende psikotarih temelli çocuk yetiştirme stillerinin travma, bağlanma ve dissosiyasyon açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı.

Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar Teknikler ve İlkeler* (37. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Öztürk, E. (2021). Disfonksiyonel aile modellerinden fonksiyonel aile modeline: "Doğal ve rehber ebeveynlik stili". E. Öztürk (Ed.), *Aile psikopatolojisi* (s. 1-39) içinde. Türkiye Klinikleri.

Öztürk, E. (2022a). Dissoanalysis as a modern psychotraumatology theory: Denial trauma and mass dissociation versus dissociative revolution and psychocommunal therapy. *Medicine Science, 11*(3), 1359-85.

Öztürk, E. (2022b). Dysfunctional generations versus natural and guiding parenting style: Intergenerational transmission of trauma and intergenerational transfer of psychopathology as dissociogenic agents. *Medicine Science, 11*(2), 886-904.

Öztürk, E. (2023). Dissoanalytic psychohistory: Dissoanalysis of the traumatic history of humanity and the construction of a new societal reality. *Medicine Science*, *12*(1), 303-18.

Turgut, R. (2021). *Görünürde normal aile dinamikleri ekseninde travma, dissosiyasyon ve depresyon: Erzurum örneklemi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı.

B.30

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU'NDA AİLE DİNAMİKLERİNİN İNCELENMESİ*

KEREM ÇETİNKAYA, ERDİNÇ ÖZTÜRK*****

ÖZET

Amaç: Bu araştırmanın temel amacı, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) tanısı olan çocukların aile dinamiklerini incelemektir.

Yöntem: Çalışma nitel araştırma olarak tasarlanmıştır. İstanbul Anadolu yakasında yaşayan, 5-11 yaş aralığında DEHB tanılı çocuğa sahip olan 15 ebeveyn çiftin (tanılı grup) ve herhangi bir psikiyatrik tanısı olmayan çocuğa sahip 15 ebeveyn çiftin (tanısız grup) bulunduğu toplam 60 katılımcı araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Çalışmada Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılarak her ebeveynle bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerin metinleri içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir.

Bulgular: Analiz sonucunda "ebeveynlerin zorlayıcı/travmatik deneyimleri", "ebeveynlerin olumlu çocukluk deneyimleri", "disfonksiyonel aile özellikleri", "fonksiyonel aile özellikleri", "ebeveynlerin çocuklarına yönelik hissettikleri olumsuz duygular", "çocuk büyütme süreci" ve "hamilelik süreci" temaları oluşturulmuştur. Ebeveynlerin zorlayıcı/travmatik deneyimleri teması, "ebeveynlerin çocukluk çağı travmaları", "ebeveynlerin yetişkinlikteki zorlayıcı/travmatik deneyimleri", "üst kuşağın travmaları" ve "diğer zorlayıcı/travmatik deneyimler" şeklinde kategorilere ayrılmıştır. Bu temadaki kodlamaların %77'sinin tanılı grubun, %23'ünün ise tanısız grubun ebeveynlerine ait olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin olumlu çocukluk deneyimleri teması, "babanın olumlu çocukluk deneyimleri" ve "annenin olumlu çocukluk deneyimleri"şeklinde kategorilendirilmiştir. Bu temadaki kodlamaların %71'inin tanısız grubun, %29'unun ise tanılı grubun ebeveynlerine aittir. Disfonksiyonel aile özellikleri temasında "disfonksiyonel çocuk yetiştirme stilleri", "ebeveynlik çatışmaları ve rol karmaşaları", "eş çatışmaları ve iletişim problemleri", "diğer aile üyelerine karşı olumsuz tutumlar", "ebeveynlerin yaşadığı ruhsal sorunlar" ve "çocuk büyütme sürecinde eşlerin birbirini desteklememesi" kategorilerindeki kodlamalar yer almıştır. Disfonksiyonel aile özellikleri temasındaki kodlamaların %92'sinin tanılı grubun, %8'inin ise tanısız grubun ebeveynlerine ait olduğu bulunmuştur. Fonksiyonel aile özellikleri temasında "olumlu ebeveynlik becerileri", "ailenin sorun çözebilme becerileri", "diğer aile üyelerine karşı olumlu tutumlar", "aile üyelerinin birbirlerine destek olması" ve "mutlu/huzurlu aile ortamı" kategorilerine ait kodlamalar yer almıştır. Fonksiyonel aile özellikleri temasında yapılan kodlamaların %69'unun tanısız grubun ebeveynlerine, %21'inin ise tanılı grubun ebeveynlerine ait olduğu tespit edilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarına yönelik hissettikleri olumsuz duygular teması altında "ebeveynin yetersiz hissetmesi", "ebeveynin kaygılı hissetmesi", "ebeveynin

suçlu hissetmesi", "ebeveynin üzgün hissetmesi" ve "ebeveynin öfkelenmesi" kodları oluşturulmuştur. Bu tema altındaki kodlamaların %89'unun tanılı grubun ebeveynlerine, %11'inin ise tanısız grubun ebeveynlerine ait olduğu görülmüştür. Çocuk büyütme süreci teması altında "çocuk büyütürken zorlanma", "annenin doğum sonrası psikolojik durumu", "bebekle ilk karşılaşma deneyimi", "ebeveynlik deneyim durumu" ve "evdeki diğer çocuklarla ilişkili sorunlar" kategorileri oluşturulmuştur. Bu tema altındaki kodlamaların %69'unun tanılı grubun ebeveynlerine, %31'inin tanısız grubun ebeveynlerine ait olduğu tespit edilmiştir. Hamilelik süreci teması altında "zorlayıcı hamilelik/doğum süreci" ve "iyi/sorunsuz hamilelik süreci" kategorileri oluşturulmuştur. Bu tema altındaki zorlayıcı hamilelik/doğum süreci kategorisine ait kodlamaların %87'sinin tanılı grubun ebeveynlerine ait olduğu, iyi/sorunsuz hamilelik süreci kategorisine ait kodlamaların ise %73'ünün tanısız grubun ebeveynlerine ait olduğu bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Çalışmanın bulguları, DEHB tanılı çocuğu olan ebeveynlerin tanısız grubun ebeveynlerine kıyasla; daha fazla travmatik deneyime maruz kaldığını, daha fazla disfonksiyonel aile dinamiklerine sahip olduklarını, çocuklarına karşı daha fazla olumsuz duygu hissettiklerini, çocuk büyütme sürecinde daha fazla zorlandıklarını ve hamilelik sürecini daha zorlu geçirdiklerini göstermiştir. Çalışmada elde edilen bulguların alanyazınla uyumlu olduğu görülmektedir. Çalışmanın bulguları ve alanyazın ışığında DEHB'ye yönelik gerçekleştirilecek tüm müdahalelerde başta ebeveynlerin travmatik deneyimleri ve disfonksiyonel aile dinamikleri olmak üzere aileye ilişkin tüm faktörlerin detaylı bir şekilde ele alınması ve ailenin sürece dahil edilerek psikolojik yardım sürecinin yürütülmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: DEHB, Psikotravmatoloji, Disfonksiyonel Aile Dinamikleri

***Bu bildiri, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü doktora tezi çalışmasından üretilmiştir.**

****Milli Savunma Üniversitesi, Deniz Harp Okulu, Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanlığı, Dr. Öğr. Gör., kcetinkaya@dho.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0612-3541.**

*****İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, Prof. Dr., erdinc.ozturk@iuc.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1553-2619.**

KAYNAKÇA:

Allen, D. M. (2010). How Dysfunctional Families Spur Mental Disorders: A Balanced Approach to Resolve Problems and Reconcile Relationships (1. bs). Praeger.

DeFrain, J., Cook, R., & Gonzales-Kruger, G. (2005). Familiy health and dysfunction. Içinde R. H. Coombs (Ed.), Family therapy review: Preparing for comprehensive and licensing examinations (1. Edition, ss. 3-20). Lawrence Erlbaum Associates

Flores, S. M., Salum, G. A., & Manfro, G. G. (2014). Dysfunctional family environments and childhood psychopathology: The role of psychiatric comorbidity. Trends in Psychiatry and Psychotherapy, 36(3), 147-151.

Johnston, J., & Chronis-Tuscano, A. (2015). Families and ADHD. İçinde R. A. Barkley (Ed.), Attention-deficit hyperactivity disorder: A handbook for diagnosis and treatment (Fourth edition, ss. 191-209). The Guilford Press.

Kaiser, N. M., McBurnett, K., & Pfiffner, L. J. (2011). Child ADHD Severity and Positive and Negative Parenting as Predictors of Child Social Functioning: Evaluation of Three Theoretical Models. Journal of Attention Disorders, 15(3), 193-203.

Kaslow, F. W. (Ed.). (1996). Handbook of relational diagnosis and dysfunctional family patterns. Wiley.

Lee, Y. J., & Kim, J. (2022). Effect of Maternal Anxiety on Parenting Stress of Fathers of Children With ADHD. Journal of Korean Medical Science, 37(11), e89.

Molina, M. F., & Musich, F. M. (2016). Perception of Parenting Style by Children with ADHD and Its Relation with Inattention, Hyperactivity/Impulsivity and Externalizing Symptoms. Journal of Child and Family Studies, 25(5), 1656-1671.

Öztürk, E. (2020). Travma ve Dissosiyasyon: Dissosiyatif Kimlik Bozukluğunun Psikoterapisi ve Aile Dinamikleri (2. Baskı). Nobel Tıp Kitabevi.

Öztürk, E. (2021). Disfonksiyonel aile modellerinden fonksiyonel aile modeline: "doğal ve rehber ebeveynlik stili. İçinde E. Öztürk (Ed.), Aile Psikopatolojisi (1. Baskı, ss. 1-39). Türkiye Klinikleri Yayınevi.

Öztürk, E. (2022). Dysfunctional generations versus natural and guiding parenting style: Intergenerational transmission of trauma and intergenerational transfer of psychopathology as dissociogenic agents. Medicine Science | International Medical Journal, 11(2), 886.

Schroeder, V. M., & Kelley, M. L. (2009). Associations Between Family Environment, Parenting Practices, and Executive Functioning of Children with and Without ADHD. Journal of Child and Family Studies, 18(2), 227-235.

Sollie, H., Mørch, W.-T., & Larsson, B. (2016). Parent and family characteristics and their associates in a follow-up of outpatient children with ADHD. Journal of Child and Family Studies, 25(8), 2571-2584.

Steinhausen, H.-C., Göllner, J., Brandeis, D., Müller, U. C., Valko, L., & Drechsler, R. (2013). Psychopathology and Personality in Parents of Children With ADHD. Journal of Attention Disorders, 17(1), 38-46.

Vacher, C., Goujon, A., Romo, L., & Purper-Ouakil, D. (2020). Efficacy of psychosocial interventions for children with ADHD and emotion dysregulation: A systematic review. Psychiatry Research, 291, 113151.

Van Der Oord, S., Bögels, S. M., & Peijnenburg, D. (2012). The effectiveness of mindfulness training for children with ADHD and mindful parenting for their parents. Journal of Child and Family Studies, 21(1), 139-147.

Wu, C. S. T., Wong, H. T., Yu, K. F., Fok, K. W., Yeung, S. M., Lam, C. H. et. al. (2016). Parenting approaches, family functionality, and internet addiction among Hong Kong adolescents. BMC Pediatrics, 16(1), 130.

Zorlu, A., Unlu, G., Cakaloz, B., Zencir, M., Buber, A., & Isildar, Y. (2020). The prevalence and comorbidity rates of ADHD among school-age children in Turkey. Journal of Attention Disorders, 24(9), 1237-1245.

B.31

ÖĞRETMENLERİN KARARLILIK DÜZEYLERİ İLE ÇOCUK CİNSEL İSTİSMARINI BİLDİRMEYE YÖNELİK TUTUMLARI*

EMRAH ORAKCI, YÜCEL ÖKSÜZ*****

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, öğretmenlerin kararlılık düzeyleri ile çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutumları arasında bir ilişki olup olmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Çocuğa yönelik istismar, Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2020) tarafından yetişkinlerden gelen, fiziki ve psikolojik gelişimi sekteye uğratacak cinsel, fiziksel ve duygusal şiddet olarak tanımlanmaktadır. İstismar, hukuksal, sosyal ve tıbbi yönleri olan ciddi bir halk sağlığı problemidir ve erken müdahale kalıcı hasarları azaltmada büyük önem taşır (Acehan ve ark., 2013). İstismarın her türü, sosyal ilişkilerde bozulma, kendine zarar verme ve akademik becerilerde gerileme gibi kalıcı olumsuz etkilere yol açmaktadır. Çocuk istismarı vakalarının erken dönemde fark edilip önlenmesi, bu konuda sorumlu olan profesyonellerin iş birliğini gerektirir. Bu bağlamda, öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını bildirme konusundaki tutumları ve bu tutumları etkileyen faktörlerin anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, öğretmenlerin kararlılık düzeylerinin çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutumları üzerinde etkili olup olmadığını belirlemeyi hedeflemektedir. Araştırma, öğretmenlerin cinsiyet, branş, mesleki kıdem ve çalıştıkları okul türü gibi değişkenler açısından kararlılık düzeyleri ve istismarı bildirme tutumlarını incelemektedir.

Yöntem: Araştırma, genel tarama modelinde nicel araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır. 2022-2023 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Fatih ilçesinde görev yapan 153 öğretmen çalışmaya katılmıştır. Veri toplama araçları olarak Kısa Kararlılık Ölçeği (Akın ve Arıcı, 2015) ve Öğretmenlerin Çocuk Cinsel İstismarını Bildirmeye Yönelik Tutumları Ölçeği (Koç, Ekşi ve Türk, 2020) kullanılmıştır. Veriler SPSS 26 paket programı ile analiz edilmiştir. Analizlerde yüzdelik, aritmetik ortalama, standart sapma, frekans analizi, Pearson korelasyon analizi, bağımsız t-testi ve ANOVA analizleri kullanılmıştır.

Bulgular: Öğretmenlerin kararlılık düzeyleri ve çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutumları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = 0.325$, $p < 0.01$). Bu sonuç, kararlılık düzeyi yüksek olan öğretmenlerin çocuk cinsel istismar vakalarını bildirme konusunda daha istekli olabileceğini göstermektedir. Cinsiyet, branş, mesleki kıdem ve çalıştıkları okul türü değişkenleri açısından kararlılık ve istismarı bildirme tutumları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0.05$).

Tartışma ve Sonuç: Kararlılık, bireylerin zorluklar karşısında hedeflerine ulaşmak için gösterdikleri istikrarlı çaba ve tutumları ifade eder. Bu çalışma, kararlılık düzeyi yüksek olan öğretmenlerin çocuk cinsel istismar vakalarını bildirme konusunda daha proaktif olduklarını ortaya koymaktadır. Kararlı bireylerin zorluklar karşısında

pes etmeme eğilimlerinin ve problem çözme becerilerinin, çocukların korunmasına yönelik önemli bir adım olarak cinsel istismar vakalarını yetkililere bildirme konusunda etkili olabileceği düşünülmektedir. Demografik faktörlerin kararlılık ve cinsel istismarı bildirme tutumları üzerinde anlamlı bir etkisi olmaması, bu tutumların daha çok kişisel ve psikolojik faktörler tarafından şekillendirildiğini göstermektedir. **Öğretmenlerin kararlılık düzeylerinin artırılması, çocuk cinsel istismar vakalarının bildirilmesine yönelik tutum ve davranışları pozitif yönde etkileyebilir. Bu nedenle, öğretmenler için düzenlenecek profesyonel gelişim programlarında kararlılık becerilerinin geliştirilmesine yönelik eğitimlerin önemli bir bileşen olarak ele alınması önerilmektedir. Böylece öğretmenlerin hem kişisel hem de mesleki kapasiteleri güçlendirilirken, çocukların korunması adına kritik öneme sahip cinsel istismar vakalarının bildirilmesi konusunda da olumlu bir etki yaratılabilir.** Araştırmanın örneklemini, İstanbul ili Fatih ilçesinde görev yapan resmi okullarda çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın evreni genişletilip diğer il ve ilçelerde de yapılması faydalı olacaktır. İstismar türlerinin her biri için öğretmenlere yönelik ayrı araştırmalar yapılabilir. Çocuk cinsel istismarı konusunda diğer kamu kuruluşlarında çalışan personellerin katılımıyla araştırmalar yapılması faydalı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Kararlılık, Çocuk Cinsel İstismarı, Bildirme Tutumu, Öğretmen

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

****Fatih Rehberlik ve Araştırma Merkezi, İstanbul, Psk. Dan., emrahorakci@hotmail.com, ORCID ID: 0009-0003-6232-2750.**

*****Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, yoksuz@omu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-9310-7506.**

KAYNAKÇA:

Acehan, S., Bilen, A., Ay, M. O., Gülen, M., Akkan, A. V. C. İ., & Ferhat, İ. Ç. M. E. (2013). Çocuk istismarı ve ihmalinin değerlendirilmesi. Arşiv Kaynak Tarama Dergisi, 22(4), 591-614.

Akın, A., ve Arıcı, N. (2015). Kısa Kararlılık Ölçeğinin Türkçe Formunun (KKÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (52), 256-264.

Koç Ekşi, F., ve Türk, Ö. (2020). Öğretmenlerin Çocuk Cinsel İstismarını Bildirmeye Yönelik Tutumları Ölçeği. Geliştirme ve Uyarlama Çalışması.

Sarı, E. (2010). Çok Alanlı Kararlılık Ölçeği'ni Türkçeye Uyarlama Çalışması. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 14(1), 101-114.

World Health Organization. (2020). Global status report on preventing violence against children 2020.

B.32

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUKLUK ÇAĞI TRAVMALARI VE PSİKOLOJİK KIRILGANLIKLARI İLE ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÖZ-ŞEFKAT DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

NURŞEN BOSTANCIOĞLU, AHMET ŞİRİN***, ÖZGE ERDURAN TEKİN******

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmaları, öz duyarlılık ve psikolojik kırılganlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmada, çocuklukta yaşanan travmatik deneyimlerin bireylerin öz duyarlılık ve psikolojik kırılganlıkları üzerindeki etkisi araştırılmıştır.

Yöntem: Araştırma, ilişkisel tarama modeline uygun olarak tasarlanmıştır. Çalışmaya, Türkiye'nin çeşitli illerinde yaşayan 470 üniversite öğrencisi katılmıştır. Veriler, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ), Öz Duyarlılık Ölçeği (ÖDÖ) ve Psikolojik Kırılganlık Ölçeği (PKÖ) ile toplanmıştır. Verilerin analizi SPSS 26.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Analizler sonucunda, çocukluk çağı travmalarının üniversite öğrencilerinin öz duyarlılık ve psikolojik kırılganlık düzeyleri üzerinde anlamlı etkileri olduğu bulunmuştur. Özellikle duygusal ve fiziksel taciz, duygusal ihmal ve aşırı koruma kontrol puanlarının öz duyarlılık ve psikolojik kırılganlık ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, cinsiyet, yaş ve gelir düzeyi gibi demografik değişkenlerin, çocukluk çağı travmaları ve öz duyarlılık üzerindeki etkileri de istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Çalışma, çocukluk çağı travmalarının üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlığı üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermektedir. Öz duyarlılığın, bu travmaların psikolojik kırılganlık üzerindeki etkisinde aracı rol oynadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar, çocukluk çağı travmalarının uzun vadeli etkilerini anlamak ve müdahale stratejileri geliştirmek için önemli bilgiler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk Çağı Travmaları, Öz Duyarlılık, Psikolojik Kırılganlık, Üniversite Öğrencileri

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci ve üçüncü yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

****Uzm. Psk. Dan., nursenbostanciogluu@gmail.com, ORCID ID:0009-0006-9632-6241.**

*****Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölü-**

mü, Prof. Dr., asirin@marmara.edu.tr, ORCID ID:0000-0003-1582-0493.

******Milli Savunma Üniversitesi, Hava Harp Okulu, Beşerî ve Sosyal Bilimler, Dr. Öğr. Üyesi, oerduran@hho.msu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4052-1914.**

KAYNAKÇA:

Akın, Ü., Akın, A., & Abacı, R. (2007). Öz-duyarlık Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 1-10.

Akın, A., & Eker, H. (2011, July). Turkish version of the Psychological Vulnerability Scale: A study of validity and reliability. Paper presented at the 32th International Conference of the Stress and Anxiety Research Society (STAR), July, 18-20, Münster, Germany.

Şar, V., Necef, I., Mutluer, T., Fatih, P., Türk-Kurtça, T. (2020). A revised and expanded version of the Turkish Childhood Trauma Questionnaire (CTQ-33): overprotectionovercontrol as additional factor. Journal of Trauma and Dissociation.

B.33

ERGENLER ARASINDA SOSYAL BEĞENİRLİK VE PROBLEMLİ INSTAGRAM KULLANIMI

SERKAN CENGİZ*

ÖZET

Amaç: Telafi edici internet kullanım modeline göre insanları problemli sosyal medya uygulamalarına motive eden güçlerden birisi de katılımlardan aldıkları sosyal tatminlerdir (Kardefelt-Winther, 2014). Bu sosyal tatmin aslında, bireyin sosyal çevreden kabul görme ve dikkat çekme isteğini ifade edebilir. Kişi çevrimdışı olarak karşılayamadığı bu ihtiyaçlarını çevrimiçi bağlamlarda telafi ederek aşırı çevrimiçi kullanıcı haline gelebilmektedir. Huang ve Su (2018) genel olarak problemli Instagram kullanımının kabul görme güdülerini içerdiğini ortaya çıkarmıştır. Rahardjo ve Mulyani (2020) gençler arasında Instagram bağımlılığının ortaya çıkmasında arkadaşları tarafından dikkat çekme isteklerinin etkili olduğunu tespit etmiştir. Sonuç olarak Instagram'ın sunulan ve tanıtılan son gönderileri takip edebilme ve başkalarının canlı yayınlarını izleyebilme ve bu gönderilere ve canlı yayınlara yorum yapma gibi özellikleri sayesinde bireyin tanınma, dikkat çekme ve kabul görme ihtiyaçları karşılaması Instagram'ın sorunlu kullanımına yol açabilmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada sosyal beğenirlik, katılımcıların kabul edilebilir ve dikkat çekici bir imaj yansıtmaya çalışıp çalışmadıklarını değerlendirmek amacıyla Instagram bağımlılığıyla ilişkili bir değişken olarak kullanılmıştır. Ek olarak Instagram'ın son yıllardaki büyük popüleritesi göz önüne alındığında, bu araştırma, Instagram bağımlılığının nedenlerini ve sonuçlarını araştırarak, Instagram bağımlılığı hakkındaki bilgi birikimine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı sosyal beğenirliğin alt boyutları olan dikkat çekme ve kabul görmenin problemli Instagram kullanımı üzerindeki etkilerini incelemektir.

Yöntem: Bu araştırmada ergenlerin sosyal beğenirlikleri ile Instagram bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelinde iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiler ortaya çıkarmaya çalışılır (Büyüköztürk vd., 2017). Araştırmanın çalışma grubu 2021-2022 eğitim ve öğretim yılı bahar döneminde Erzurum İli merkezinde yer alan özel bir lisede 9., 10. 11. ve 12. sınıf kademelerinde öğrenim gören, 104'ü%32,4) erkek ve 217'i (%67,6) kız olmak üzere toplam 321 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan ergenlere demografik bilgi formu, Instagram Bağımlılığı ölçeği ve Sosyal Beğenirlik Ölçeği yüz yüze bir şekilde uygulanmıştır. Bu çalışma kapsamında sosyal beğenirlik ölçeğinin ergenler üzerinde uygulanabilirliği noktasında ilk olarak ölçeğin yapı geçerliğini sınamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları ki-kare değerinin anlamlı (χ^2 =157.35, SD = 89, p = .00001) ve uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir (RMSEA = .051, GFI = .93, AGFI = .91, CFI = .97, IFI = .97, NNFI = .96, SRMR = .055) düzeyde olduğunu göstermiştir. Ölçeğin faktör yapısına ilişkin faktör yüklerinin de iyi sonuçlar verdiği görülmüştür. Genel kabul gören

kriterlere göre modelin iyi uyum verdiği ifade edilebilir. Ayrıca Instagram bağımlılığı ölçeğininde geçerliği doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Sonuçlar Instagram Bağımlılığı **ölçeğine** ilişkin faktör yapısının doğrulandığını göstermiştir (RMSEA = .057, GFI = .91, AGFI = .88, CFI = .98, IFI = .98, NNFI = .96, SRMR = .052).

Bulgular: Ergenlerin sosyal beğenirlikleri ile Instagram bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda sosyal beğenirlik ölçeğinin dikkat çekme (r= 68; p<.05) ve kabul görme (r= 49, 7; p<.05) boyutu ile Instagram bağımlılığı arasında orta düzeyde, pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu ortaya çıkmıştır. Yine ergenlerin sosyal beğenirlik düzeylerinin, Instagram bağımlılığı üzerindeki yordayıcı etkisine ilişkin aşamalı çoklu regresyon analizi sonucunda 1. aşamada dikkat çekmenin Instagram bağımlılığının %46,4'ünü açıkladığı, 2. aşamada kabul görmenin Instagram bağımlılığının %2,1'lik bir etkisinin olduğu görülmüştür. Sonuç olarak dikkat çekme ve kabul görme Instagram bağımlılığının %48,5'ini açıklamaktadır (1.Model: $R^2 = 46.4$, $F_{(1-289)} = 252.17$, 2. Model: $R^2 = 2.1$, $F_{(2-288)} = 137.81$).

Tartışma ve Sonuç: Sosyal beğenirliğin ergenlerin problemli Instagram kullanımlarını nasıl etkilediği sınırlı sayıda çalışmada gösterilmiştir. Ayrıca pek çok çalışma Facebook ve Twitter dahil olmak üzere sosyal medya bağımlılığının farklı yönlerini araştırmış olsa da Instagram bağımlılığı ile ilgili faktörlere ilişkin hala birçok açık araştırma sorusu bulunmaktadır. Sosyal akranları tarafından kabul edilmek ve sevilmek için ergenler diğer gelişim dönemleriyle kıyaslandığında gerçek hayatlarını saklama ve gerçek benlikleriyle uyumsuz başka şeyleri yansıtma eğiliminde olabilirler. Bu nedenle, bu çalışmada sosyal beğenirlik, katılımcıların kabul edilebilir ve dikkat çekici bir imaj yansıtmaya çalışıp çalışmadıklarını değerlendirmek amacıyla Instagram bağımlılığıyla ilişkili bir değişken olarak kullanılmış ve elde edilen bulgular tartışılarak gelecekteki çalışmalara alanda uzmanlara ve ailelere öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Beğenirlik, Instagram Bağımlılığı, Ergenlik

***Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, scengiz@agri.edu.tr, ORCID ID:0000-0001-9070-6338.**

KAYNAKÇA:

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, O. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri (23. Baskı). *Ankara: Pegem Akademi*.

Huang, Y. T., & Su, S. F. (2018). Motives for Instagram use and topics of interest among young adults. *Future Internet*, *10*(8), 77.

Kardefelt-Winther, D. (2014). A conceptual and methodological critique of internet addiction research: Towards a model of compensatory internet use. *Computers in Human Behavior*, *31*, 351-354.

Rahardjo, W., & Mulyani, I. (2020). Instagram addiction in teenagers: The role of type D personality, self-esteem, and fear of missing out. *Psikohumaniora: Jurnal Penelitian Psikologi*, *5(*1), 29-44.

B.34

MUTLULUĞUN İÇSEL VE DIŞSAL YAŞAMDAKİ FARKINDALIĞININ BİREYİN GÖRÜŞ AÇISINDAN ANLAMLANDIRILMASI

YILDIRIM BAYEZİT DELDAL*, KÜRŞAT ŞAHİN YILDIRIMER, NURAY DELDAL***, MENDUH BEYAZDAĞ******

ÖZET

Amaç: İnsan yaşamının her anında, güzel anıların içsel ve dışsal etkilerinin hayatımıza kattığı pozitif ve negatif enerjinin bizi nasıl etkileyebileceği, mutluluğumuz üzerindeki etkilerinin neler olabileceği düşünüldüğünde her bireyin farklı mutluluk anlayışı, algılaması ile bu hazzın yaşanması arasında yüksek bir enerjinin olduğu bilinmektedir. Bireylerin toplumların ekosisteminde kendilerine belirledikleri ya da üstlendikleri rollerin sayesinde üstlendikleri misyon ile mutluluk, huzur, refah için çalıştıkları fakat ne kadar mutlu oldukları ya da hayatın içinde onları nelerin mutlu edebileceği ya da edemeyeceği araştırmanın alt konularını oluşturmuştur.

Yöntem: Bu araştırma için Demirci ve arkadaşları (2017) tarafından geliştirilen 9 sorudan oluşan 5'likert tipi Karşılıklı Mutluluk Ölçeği Betimsel İstatistik/ jamovi 2.3.21 versiyon kullanılmıştır.

Bulgular: Veriler Google anket yolu ile Türkiye'nin Tüm illerini de içine alacak şekilde 170 bireye yapılmıştır. Araştırmaya konu olan mutluluk ölçeğindeki 9 soru Demografik yapı ile karşılaştırılmış olup jamovi 2.3.21 versiyon ile betimsel analiz yapılarak çeşitli anlamlı bulgulara ulaşılmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Bireylerin mutluluklarının içsel ve dışsal faktörlere bağlı olduğu; bu faktörlerin demografik yapı ile ölçek soruları bağlamında birbirleri ile korelasyon yapılarak anlamlı sonuçlara ulaşıldığı; yaş, gelir durumu, cinsiyet, çalışma hayatı, medeni durum gibi demografik bilgilerin mutluluklarını etkileyip etkilemediği hakkında yapılan araştırma sonuçlarında da anlamlı farklılıklar ortaya çıktığı görülmüştür. Mutluluk ölçeğine ait sorular demografik bilgiler ile karşılaştırılarak analiz yapılmış ayrıca verilerin frekans dağılım oranları araştırmaya gibi eklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mutluluk, Pozitif Psikoloji, Algı, İnanç, Haz, Farkındalık

***St. Clements Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Doç. Dr., y.bayezit1977@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6561-5933.**

****St.Clements** Üniversitesi,**Psikoloji Ana Bilim Dalı, Prof. Dr., kursatsahinyildirimer@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5896-2956.**

*****İstanbul Kültür Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Ana Bilim Dalı, Uzm. Öğr., nurayiko@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9593-2980.**

****Millî Eğitim Bakanlığı, Kazım Karabekir Ortaokulu, Müdür, **mbeyazdagg@gmail.com,ORCID ID: 0009-0004-5290-3292.**

KAYNAKÇA:

Ekşi, H., Demirci, İ., & Ses, F. (2017, August). Psychometric Features of the Interdependent Happiness Scale (IHS). XIV. European Conference on Social and Behavioral Sciences, Odessa, Ukraine.

Hitokoto, H., & Uchida, Y. (2015). Interdependent happiness: Theoretical importance and measurement validity. Journal of Happiness Studies, 16(1), 211-239.

Keleş, Ş. (2020). Mutluluk Üzerine Ampirik Bir Analiz. Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(20), 156-174.

Köksal, O. ve Şahin, F. (2015). Gelir ve Mutluluk: Gelir Karşılaştırmasının Etkisi. Sosyoekonomi, 23(26), 45-60. https://doi.org/10.17233/se.91108.

Sapmaz, F ve Doğan, T. (2012). İyimserliğin Mutluluk ve Yaşam Doyumuna Etkisinin İncelenmesi. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 3, ss.63-69.

Ünüvar, D. D. P., Çalışandemir, Y. F., Tagay, Y. Ö., Amini, F. (2015). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Mutluluk Algısı (Türkiye ve Afganistan Örneği). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(34), 1-22. https://doi.org/10.21764/efd.78043.

B.35

ALGILANAN ANNE DUYGU SOSYALLEŞTİRME İLE ERGENLERDE DIŞSALLAŞTIRMA PROBLEMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE PSİKOLOJİK İHTİYAÇ ENGELLENMESİNİN ARACI ROLÜ*

RANA EZGİ KALELİOĞLU, DERYA KARANFİL***, KERİM SELVİ******

ÖZET

Amaç: Saldırganlık, karşı gelme, uyumsuzluk ve diğer yetersiz kontrol edilen davranışlar olarak tanımlanan dışsallaştırma problemleri (Rothbaum ve Weisz, 1994) ergenlik döneminde yaygın olarak (Moffitt, 2006) görülmektedir. Ayrıca, dışsallaştırma problemlerinin ergen bireylerde, düşük akademik başarı (Bierman ve ark., 2013), sosyal ilişkilerin bozulması (Dishion ve Patterson, 2006), suça karışma (Ang ve ark., 2015) ve diğer psikolojik problemlerle (Bubier ve Drabick, 2009) pozitif yönlü ilişkiye sahip olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, ergen bireylerde bu problemleri yordayan etkenlerin tespit edilmesi dışsallaştırma problemleri ile ilişkili olumsuz sonuçların önlenebilmesi için ilk adım olarak değerlendirilebilir. Öz belirleme kuramı ergenlerin dışsallaştırma problemlerini engellenen psikolojik ihtiyaçları ile ilişkilendirmektedir (Deci ve Ryan, 2000). Alanyazında ergenlerin psikolojik ihtiyaç engellenmesi ile ebeveyn davranışlarının ilişkili olduğu görülmektedir (Soenens ve ark., 2017). Duygu sosyalleştirme ise ebeveynlerin çocuklarının duygularına verdiği tepkileri ifade etmekte olup duygu sosyalleştirmenin çocuk ile ilgili sonuçlar aracılığıyla çocukların sosyal davranışları ile ilişkili olacağını belirtilmiştir (Eisenberg ve ark., 1998). Bu doğrultuda, mevcut çalışmada, anne destekleyici olmayan duygu sosyalleştirme ile ergenlerin dışsallaştırma problemleri arasındaki ilişkide psikolojik ihtiyaç engellenmesinin aracı rolünü incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışmaya 109'u erkek (%46) 129'u kız (%54) 208 ergen birey katılmıştır. Örneklemin yaş ortalaması 16,17'dir. Dışsallaştırma problemlerini ölçmek amacıyla Goodman (1997) tarafından geliştirilen Güvenir ve arkadaşları (2008) tarafından Türkiye'ye uyarlanan Güçler Güçlükler Anketi kullanılmıştır. Psikolojik ihtiyaç engellenmesini ölçmek için Chen ve arkadaşları (2015) tarafından geliştirilen Selvi ve Bozo (2019) tarafından Türkiye'ye uyarlaması yapılan Temel Psikolojik İhtiyaçların Tatmini ve Engellenmesi Ölçeği kullanılmıştır. Ergen bireylerin anne duygu sosyalleştirilmesine dair algılarını ölçmek amacıyla Magai (1996) tarafından geliştirilen Kömbe Elazab (2023) tarafından Türkiye'ye uyarlanan Çocuklukta Duygular Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Psikolojik ihtiyaç engellenmesinin aracı rolünü test etmek amacıyla Hayes (2018) tarafından geliştirilen SPSS programına uyumlu PROCESS eklentisinden

(Model 4) yararlanılmıştır. Sonuçlara göre, destekleyici olmayan duygu sosyalleştirme ve dışsallaştırma problemleri arasındaki ilişkide psikolojik ihtiyaç engellenmesinin aracı rolü anlamlıdır (dolaylı etki =.28, *SH* = .06, %95 GA [.17, .42]). Destekleyici olmayan duygu sosyalleştirme ve psikolojik ihtiyaç engellenmesi arasındaki ilişki (a yolu) pozitif yönde ve anlamlıdır (*B* = 1.05, %95 GA [.72, 1.39], *SH* = .17, *p*<.001). Benzer şekilde psikolojik ihtiyaç engellenmesi ve dışsallaştırma davranışları arasındaki ilişki (b yolu) pozitif yönlü ve anlamlıdır (*B* = .27, %95 GA [.22, .33], *SH* = .03, *p* = .00). İlişkiler incelendiğinde, destekleyici olmayan duygu sosyalleştirmenin dışsallaştırma problemleri üzerindeki toplam etkisinin (c yolu) pozitif yönde anlamlı olduğu bulunmuş olup (*B* = .56, %95 GA [.38, .73], *SH* = .09, *p*<.001), benzer şekilde destekleyici olmayan duygu sosyalleştirmenin de psikolojik ihtiyaçların engellenmesinden bağımsız olarak doğrudan etkisinin (c' yolu) pozitif yönde anlamlı olduğu görülmüştür (*B* = .27, %95 GA [.11, .43], *SH* = .08, p<.001). Sonuçlar, psikolojik ihtiyaç engellenmesinin destekleyici olmayan duygu sosyalleştirme ve dışsallaştırma problemleri arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolü olduğunu göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışmada annenin destekleyici olmayan duygu sosyalleştirmesi ve dışsallaştırma problemleri arasındaki ilişkide psikolojik ihtiyaç engellenmesinin aracı rolü ortaya konmuştur. Ergenlik dönemin duygusal iniş çıkışlar (Guyer ve ark., 2016) ve duygu düzenleme becerileri açısından kritiktir (Zeman ve ark., 2006). Bu açıdan ebeveynlerin ergen bireylerin duygularına yaklaşımının önemli olduğu düşünülmektedir. Ergenlik döneminde dışsallaştırma problemlerine yönelik yürütülen önleme ve müdahale çalışmalarında annelerin destekleyici olmayan duygu sosyalleştirmeyi azaltmayı hedefleyen çalışmaların eklenmesi önemli görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Duygu Sosyalleştirme, Psikolojik İhtiyaçlar, Dışsallaştırma Problemleri, Ergenlik

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci ve üçüncü yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

****İzmir Bakırçay Üniversitesi, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi, pskranaezgikalelioglu@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1151-6876.**

*****İzmir Bakırçay Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, derya.karanfil@bakircay.ed.tr, ORCID ID: 0000-0001-9358-6618.**

******Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Doç. Dr., kselvi@ogu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4308-4449.**

KAYNAKÇA:

Ang, R. P., Huan, V. S., Chan, W. T., Cheong, S. A., ve Leaw, J. N. (2015). The role of delinquency, proactive aggression, psychopathy and behavioral school engagement in reported youth gang membership. *Journal of Adolescence, 41*, 148-156. doi:10.1037/t00032-000.

Bierman, K. L., Coie, J., Dodge, K., Greenberg, M., Lochman, J., McMohan, R., ve Conduct

Problems Prevention Group (2013). School outcomes of aggressive-disruptive children: Prediction from kindergarten risk factors and impact of the fast track prevention program. *Aggressive Behavior, 39*, 114–130. https://doi.org/10.1002/ab.21467.

Bubier, J. L., ve Drabick, D. A. (2009). Co-occurring anxiety and disruptive behavior disorders: The roles of anxious symptoms, reactive aggression, and shared risk processes. *Clinical psychology review, 29*(7), 658-669. https://doi.org/10.1016/j.cpr.2009.08.005.

Chen, B., Vansteenkiste, M., Beyers, W., Boone, L., Deci, E. L., Kaap-Deeder, J. V., et al. (2015). Basic psychological need satisfaction, need frustration, and need strength across four cultures. *Motivation and Emotion, 39*, 216–236. https ://doi.org/10.1007/s11031-014-9450-32.

Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry, 11,* 227–268. doi:10.1207/S15327965PLI1104_01.

Dishion, T. J., ve Patterson, G. R. (2006). *The development and ecology of antisocial behavior in children and adolescents.* In D. Cicchetti ve D. J. Cohen (Eds.), Developmental psychopathology: Risk, disorder, and adaptation (2nd ed., p. 503–541). Hoboken: Wiley.

Eisenberg, N., Cumberland, A., ve Spinrad, T. L. (1998). Parental socialization of emotion. *Psychological inquiry*, *9*(4), 241-273. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0904_1.

Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: a research note. *Journal of child psychology and psychiatry, 38*(5), 581-586. https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.1997.tb01545.x.

Guyer, A. E., Silk, J. S., ve Nelson, E. E. (2016). The neurobiology of the emotional adolescent: From the inside out. *Neuroscience ve Biobehavioral Reviews, 70*, 74–85. https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2016.07.037.

Güvenir, T., Özbek, A., Baykara, B., Arkar, H., Şentürk, B., ve İncekaş, S. (2008). Güçler ve Güçlükler Anketi'nin (GGA) Türkçe uyarlamasının psikometrik özellikleri. Turkish Journal of *Child and Adolescent Mental Health, 15*(2), 65-74.

Hayes, A. F. (2018). Partial, conditional, and moderated moderated mediation: Quantification, inference, and interpretation. *Communication monographs, 85*(1), 4-40.https://doi.org/10.1080/03637751.2017.1352100

Kömbe Elazab Z. (2023). *Solicitation and emotion socialization in turkish adolescents' socioemotional adjustment: a combined predictive model* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Boğaziçi Üniversitesi

Magai, C. (1996). Emotions as a child. Unpublished manuscript, Long Island University, Brooklyn.

Moffitt, T. E. (2006). A review of research on the taxonomy of lifecourse persistent versus adolescence-limited antisocial behavior. In F. T. Cullen, J. P. Wright ve K. R. Blevins eds, Taking stock: The status of criminological theory (pp. 277–311). New Brunswick, N.J: Transaction Publishers. https://doi.

org/10.1017/CBO9780511816840.004.

Rothbaum, F., ve Weisz, J. R. (1994). Parental caregiving and child externalizing behavior in nonclinical samples: A meta-analysis. *Psychological Bulletin, 116*(1), 55–74. https://doi.org/10.1037/0033-2909.116.1.55.

Selvi, K., ve Bozo, Ö. (2020). The dark side of bodybuilding: the role of bodybuilding activities in compensation of frustrated basic psychological needs. *Motivation and Emotion, 44*(2), 190-208. https://doi.org/10.1007/s11031-019-09805-6.

Soenens, B., Deci, E. L., ve Vansteenkiste, M. (2017). How parents contribute to children's psychological health: The critical role of psychological need support. *Development of self-determination through the life-course, 171*-187. https://doi.org/10.1007/978-94-024-1042-6_13.

Zeman, J., Cassano, M., Perry-Parrish, C., ve Stegall, S. (2006). Emotion regulation in children and adolescents. *Journal of Developmental ve Behavioral Pediatrics, 27*(2), 155-168.

B.36

ALGILANAN PARTNER DUYARLILIĞI VE DUYGUSAL YEME: TEMEL PSİKOLOJİK İHTİYAÇLARIN TATMİNİNİN ARACI ROLÜ*

ERKİN ÖZMEN, DERYA KARANFİL***, KERİM SELVİ******

ÖZET

Amaç: Duygusal yeme; çeşitli olumsuz duygularla ortaya çıkan, aşırı yemeyle ilişkilendirilen bir davranış olarak tanımlanmaktadır (Van Strien ve ark., 2007). Bireyin partnerinin duyarlılığına, destekleyici davranışlarına, farkındalığına yönelik algıları algılanan partner duyarlılığı olarak tanımlanmaktadır (Reis, 2007). Bireylerin partnerlerini duyarlı olarak algılamasının partnerleriyle birlikte duygu düzenlemeleri aracılığıyla aşırı yeme davranışlarının azalmasıyla ilişkili olduğu görülmüştür (Tosyalı ve Harma, 2021). Algılanan partner duyarlılığının düşük olmasının psikolojik faktörlerin aracı rolüyle fiziksel sağlık sorunlarıyla ilişkili olduğu göze çarpmaktadır (Selçuk ve ark., 2016). Öz Belirleme Kuramına göre bireyler yetkinlik, özerklik ve ilişkililik olmak üzere üç temel psikolojik ihtiyaca sahiptir (Deci ve Vansteenkiste, 2003). Psikolojik ihtiyaçların tatminiyle duygusal yeme arasında negatif ilişki bulunurken psikolojik ihtiyaçların engellenmesi, tıkınırcasına yeme davranışı ve yeme bozuklukları semptomlarının artmasıyla ilişkili bulunmuştur (Timmerman ve Acton, 2001; Bartholomew ve ark., 2011; Schüler ve Kuster, 2011). Mevcut çalışmada algılanan partner duyarlılığı ve duygusal yeme arasındaki ilişkide psikolojik ihtiyaçların tatmininin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Araştırmanın örneklemini 18 yaşının üzerinde, en az 6 aydır evli olan ve yeme bozukluğu tanısı almamış kişiler oluşturmaktadır. Mevcut çalışmaya 73'ü kadın (%66,4) ve 37'si erkek (%33,6) 110 kişi katılmıştır. Çalışmada Demografik Bilgi Formu, Crasta ve ark., (2021) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlama çalışması Kahya ve Karanfil (2023) tarafından yapılan Algılanan Partner Duyarlılığı ve Duyarsızlığı Ölçeği, Chen ve ark., (2015) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlama çalışması Aykutoğlu (2021) tarafından yapılan Temel Psikolojik İhtiyaçların Karşılanması ve Engellenmesi Ölçeği ve Nolan ve ark., (2010) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlama çalışması Demirel ve ark., (2014) tarafından yapılan Duygusal İştah Anketi kullanılmıştır.

Bulgular: Algılanan partner duyarlılığı ve duygusal yeme arasındaki ilişkide psikolojik ihtiyaçların tatmininin aracı rolünün incelenebilmesi için SPSS v25 paket programında Hayes (2018) tarafından geliştirilen PROCESS eklentisiyle (Model 4) veriler analiz edilmiştir. Algılanan partner duyarlılığı ve duygusal yeme arasındaki ilişkide psikolojik ihtiyaçların tatmininin aracı etkisi anlamlı değildir (dolaylı etki =-.008, SH=.13, %95 GA [-.28, .26]). Algılanan partner duyarlılığı ve psikolojik ihtiyaçların tatmini arasındaki ilişki pozitif yönde ve anlamlıdır (B = 1,05, %95 GA [.87, 1.24], SH = .09, p=.00). Psikolojik ihtiyaçların tatmini ve duygusal yeme arasındaki

ilişki anlamlı değildir (B =-.007, %95 GA [-.27, .26], SH = .13, p = .95). Algılanan partner duyarlılığının duygusal yeme üzerindeki toplam etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür (B =-.014, %95 GA [-.28, .25], SH = .13, p=.91). Ayrıca algılanan partner duyarlılığının duygusal yeme üzerindeki bağımsız doğrudan etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür (B =-.006, %95 GA [-.39, .38], SH = .19, p=.97).

Tartışma ve Sonuç: Algılanan partner duyarlılığı ve psikolojik ihtiyaçların tatmini arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki alanyazın ile tutarlıdır (Sönmez ve Solmazer, 2022). Algılanan partner duyarlılığı ve duygusal yeme davranışı arasındaki ilişkide psikolojik ihtiyaçların tatmininin aracı rolünün anlamlı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Literatürdeki çalışmalarda yeme davranışındaki değişikliklerin duygunun kendisinden ziyade duygunun ele alınma biçimiyle ilişkili olabileceği bulgusundan hareketle katılımcıların olumsuz duygularla başarılı biçimde başa çıkabildiği düşünülebilir (Wiser ve Telch, 1999). Alanyazında yer alan çalışmalar strese veya olumsuz duygulara verilen tipik tepkinin, daha fazla yeme davranışına yönelmekten ziyade yemek yememek olduğunu rapor etmiştir (Van Strien, 2014). Öte yandan araştırma örnekleminin küçük olmasının istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlar elde edilmemesiyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Algılanan Partner Duyarlılığı, Temel Psikolojik İhtiyaçların Tatmini, Duygusal Yeme

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar ve üçüncü yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

****İzmir Bakırçay Üniversitesi, Lisanüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı, Psikolog, 60210003@bakircay.edu.tr, ORCID ID:0009-0002-1132-891X.**

*****İzmir Bakırçay Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, derya.karanfil@bakircay.ed.tr, ORCID ID: 0000-0001-9358-6618.**

******Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Doç. Dr., kselvi@ogu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4308-4449.**

KAYNAKÇA:

Aykutoğlu, B. (2021). Jealousy, basic need satisfaction and well-being in romantic relationships. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Middle East Technical University, Graduate School of Social Sciences.

Bartholomew, K. J., Ntoumanis, N., Ryan, R. M., ve Thøgersen-Ntoumani, C. (2011). Psychological need thwarting in the sport context: Assessing the darker side of athletic experience. Journal of Sport and Exercise Psychology, 33(1), 75.

Chen, B., Vansteenkiste, M., Beyers, W., Boone, L., Deci, E. L., Van der Kaap-Deeder, J., ve Verstuyf, J. (2015). Basic psychological need satisfaction, need frustration, and need strength across four cultures. Motivation and emotion, 39, 216-236.

Crasta, D., Rogge, R. D., Maniaci, M. R., ve Reis, H. T. (2021). Toward an optimized measure

of perceived partner responsiveness: Development and validation of the perceived responsiveness and insensitivity scale. Psychological Assessment, 33(4), 338.

Deci, E. L., ve Vansteenkiste, M. (2003). Self determination theory and basic need satisfaction: Understanding human development in positive psychology. Ricerche di Psicologia, 27, 23-40.

Demirel, B., Yavuz, K. F., Karadere, M. E., Şafak, Y. ve Türkçapar, M. H. (2014). Duygusal iştah anketi'nin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği, beden kitle indeksi ve duygusal şemalarla ilişkisi. Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi, 3(3), 171-181.

Hayes, A. F. (2018). Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach. Guilford publications.

Kâhya, Y. ve Karanfil, D. (2023). Algılanan Duyarlılık-Duyarsızlık Ölçeğinin romantik ilişkiler bağlamında Türkçeye uyarlama çalışması. Nesne, 11(27), 80-97.

Nolan, L. J., Halperin, L. B., ve Geliebter, A. (2010). Emotional Appetite Questionnaire. Construct validity and relationship with BMI. Appetite, 54(2), 314-319.

Reis, H. T. (2007). Steps toward the ripening of relationship science. Personal Relationships, 14(1), 1-23.

Schüler, J., ve Kuster, M. (2011). Binge eating as a consequence of unfulfilled basic needs: The moderating role of implicit achievement motivation. Motivation and Emotion, 35(1), 89-97.

Selçuk, E., Stanton, S. C., Slatcher, R. B., ve Ong, A. D. (2016). Perceived partner responsiveness predicts better sleep quality through lower anxiety. Social Psychological and Personality Science, 8(1), 83–92.

Sönmez, İ., ve Solmazer, G. (2022). Perceived partner responsiveness and intimate partner cyberstalking: The mediating role of basic psychological need satisfaction and frustration. Nesne, 10(26), 540-554. doi: 10.7816/nesne-10-26-01

Tasfiliz, D., Selcuk, E., Gunaydin, G., Slatcher, R. B., Corriero, E. F., ve Ong, A. D. (2018). Patterns of perceived partner responsiveness and well-being in Japan and the United States. Journal of Family Psychology, 32(3), 355-365.

Timmerman, G. M. ve Acton, G. J. (2001). The Relationship Between Basic Need Satisfaction And Emotional Eating. Issues in Mental Health Nursing, 22(7), 691-701. https://doi.org/10.1080/016128401750434482

Tosyalı, A. F. ve Harma, M. (2021). The role of co-regulation of stress in the relationship between perceived partner responsiveness and binge eating: A dyadic analysis. International Journal of Psychology, 56(3), 435-443.

Van Strien, T., Ouwens, M. A., Engel, C., & de Weerth, C. (2014). Hunger, inhibitory control and distress-induced emotional eating. Appetite, 79, 124-133.

Van Strien, T., Van de Laar, F. A., Van Leeuwe, J. F., Lucassen, P. L., Van den Hoogen, H. J., Rutten, G. E., ve Van Weel, C. (2007). The dieting dilemma in patients with newly diagnosed type 2 diabetes: does dietary restraint predict weight gain 4 years after diagnosis?. Health Psychology, 26(1), 105.

Wiser, S., ve Telch, C. F. (1999). Dialectical behavior therapy for binge-eating disorder. Journal of Clinical Psychology, 55(6), 755-768.

B.37

REHBER ÖĞRETMENLER TARAFINDAN LİSELİ ÖĞRENCİLERİN YAŞAM AMAÇLARININ BAZI AÇILARDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

YASİN TOPRAK*

ÖZET

Amaç: Yaşam amaçları insanın önemli bir ihtiyacı olup (Hafferon & Boniwel, 2014), yaşamda anlam (Baumeister, 1991) ve iyi oluş (Ryff & Singer, 2008) üzerinde etkili olan bir değişkendir. İnsanların takip ettiği amaçlar çok çeşitli olsa da her amaç anlam ve iyi oluş üzerinde pozitif etki bırakmamaktadır. Bu sebeple yaşamda önem verilen amaç içeriklerinin anlamlı ve faydalı amaçlar olması gerekir (Emmons, 2005). Faydalı olmayan amaçların yanında amaç yoksunluğu da iyi oluşu olumsuz etkilemektedir (Sayar, 2019). Ergenlik dönemi ise amaç arayışlarının ön plana çıktığı dönemdir. Çünkü ergenlik döneminin önemli gelişim görevi olan kimlik arayışı sürecinde ergenler çeşitli amaçlara yönelebilmektedir (Ergene, 2011). Bu sebeple ergenlerin sağlıklı bir kimlik gelişimi ve iyi oluşları için kendilerine uygun anlamlı ve faydalı amaçlar belirlemesi gerekir (McKnight & Kashdan, 2009). Bu çalışmada lisede çalışan rehber öğretmenlerin gözünden liseli ergenlerin amaçlara olan ilgi ve yönelimlerinin çeşitli açılardan tespit edilmesi ve önemli çıkarımlara ulaşılması amaçlanmaktadır.

Yöntem: Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu, uygun örnekleme yöntemi ile internet üzerinden ulaşılan 16'sı erkek, 18'i kadın olmak üzere 34 psikolojik danışman ve rehber öğretmenden oluşmaktadır. Kullanılan anket formu, uzman görüşleri alınarak araştırmacı tarafından düzenlenmiş ve oluşturulmuştur. Elde edilen veriler içerik ve betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir (Büyüköztürk vd., 2013).

Bulgular: Rehber öğretmenler öğrencilerin önemli bir kısmının faydasız/işlevsiz amaçları olduğunu, amaç belirlemekte zorlandıklarını ve bunun pek çok sebebi olduğunu düşünmektedir. Ayrıca ergenlerin anlamlı amaçlar belirlemelerine yönelik olarak grup rehberliği çalışmalarının gerekli olduğu düşünülmekte ve bunların sebepleri sıralanmaktadır. Son olarak ergenlerin anlamlı ve faydalı amaçlar belirlemelerinde dini ve manevi bakış açıları önemli görülmekte ve bunların gerekçeleri ortaya konulmaktadır.

Tartışma ve Sonuç: Bu çalışma ergenlik döneminde amaç belirlemenin önemli olmasına rağmen ergenlerin amaç belirlemekte zorlandığını ortaya koyması açısından dikkat çekmektedir. Yine rehber öğretmenlerin belirttiği gibi ergenlerin amaç belirlemelerini desteklemek için grup rehberliği çalışmalarının önemli olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde yaşam amaçları üzerinde etkili olan din ve maneviyat gibi konular ele alınabilecek değişkenlerdir. Dolayısıyla bu çalışmanın alanyazına, uygulamalara ve rehberlik çalışmalarına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Amaçları, Amaç Belirleme, Ergenlik

***Şehit Kubilay İlkokulu, MEB, Adana, Uzm. Psk. Dan.-Rehberlik Öğretmeni, yasintoprakpdr@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8130-5786.**

KAYNAKÇA:

Baumeister, R. F. (1991). *Meanings of Life*. New York: Guilford Press.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Aygün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.

Emmons, R. A. (2005). Striving for the Sacred: Personal Goals, Life Meaning, and Religion. *Journal of Social Issues*, *61*(4), 731-745.

Ergene, T. (2011). Psikososyal gelişim. Y. Özbay & S. Erkan (Ed.), *Eğitim psikolojisi* içinde. Ankara: Pegem Akademi.

Hafferon, K., & Boniwel, I. (2014). *Pozitif psikoloji: Kuram araştırma ve uygulamalar* (T. Doğan, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Margitics, F., & Pauwlik, Z. (2009). *Depression, subjective well-being, and individual aspirations of college students*. Incorporated: Nova Science Publishers.

Ryff, C. D., & Singer, B. H. (2008). Know thyself and become what you are: A eudaimonic approach to psychological well-being. *Journal of Happiness Studies*, *9*(1), 13-39.

Sayar, K. (2019). *Başı sınuklar için kılavuz*. İstanbul: Kapı Yayınları.

B.38

TIP ÖĞRENCİLERİNİN KENDİLERİ VE ÇEVRELERİYLE İLİŞKİLERİ: YARATICI HAREKET VE BEDEN FARKINDALIĞI DERSLERİNİN YARATABİLECEĞİ OLASILIKLAR

İNANÇ SÜMBÜLOĞLU*, HACER NALBANT, TUĞÇE ULUGÜN TUNA*****

ÖZET

Amaç: Hareket ve duyumların merkezde olduğu somatik çalışmaların kişinin kendi bedenini ve diğerlerinin bedenini dinleme kapasitesini geliştirdiğine yönelik bulgular mevcuttur (Gupta vd., 2018). Bunun yanı sıra somatik çalışmaların kişilerin başkaları ile etkileştiklerinde yargısız bir kapasite geliştirmesine, en ufak bir içsel dürtünün farkındalığının oluşmasına ve dinlemenin derinliğinde artış sağladığına yönelik göstergeler bulunmaktadır (Garcia vd., 2018). Tıp eğitimi programları içerisinde, sanatsal ifadenin ve dışavurumcu tekniklerin kullanıldığı araştırma sonuçları iletişim, takım çalışması, liderlik ve profesyonellik becerilerinin gelişiminde olumlu sonuçlar elde edildiğini göstermektedir (Lake vd.,2015). Bu çalışmada 2019-2022 eğitim öğretim yılı kapsamında İstanbul Tıp Fakültesi'nde üç dönem boyunca, seçmeli ders olarak yürütülen Yaratıcı Hareket ve Beden Farkındalığı derslerinin tıp öğrencilerinin kişisel farkındalıkları ve çevreyle etkileşimleri üzerine etkileri değerlendirilmiştir.

Yöntem: Seçmeli ders içeriği tıp eğitimine devam eden dönem 3 öğrencilerine açık ve doğaçlama hareket yöntemlerinin kullanımı ile gerçekleştirilmiştir. Yedi hafta, on dört saat sürmüştür. Ders oturumları harekete olanak tanıyan bir stüdyoda yüz yüze ve pandemi nedeni ile çevrimiçi ortamda gerçekleştirilmiştir. Ders oturumları sonunda öğrencilerden reflektif yöntemle süreci yazmaları istenmiş ve reflektif yazılar öğretim üyeleri tarafından ayrı ayrı okunarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Reflektif yazıların nitel analizi, dönem 3 öğrencilerinin ağırlıklı olarak kendi bedenini tanıma, beden kullanımı ve grupla iş birliği konularına odaklandıklarını işaret etmektedir.

Tartışma ve Sonuç: Yaratıcı hareket derslerinin kişisel gelişim, grup içi etkileşimleri gözlemleme, başka bedenlerle empati ve profesyonel gelişim temaları çerçevesinde tıp eğitimi programlarına katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden Farkındalığı, Refleksiyon, Tıp ve Yaratıcı Hareket, Profesyonellik Becerisi

***Marmara Üniversitesi, Tıp Eğitimi Doktora Öğrencisi, Klinik Psk., inanc-**

sumbuloglu@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6078-8598.

****İstanbul Tıp Fakültesi, Temel Tıp Bilimleri Bölümü, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı, Dr. Öğr.Üyesi, hnalbant@istanbul.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4246-8547.**

*****Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitiesi, İstanbul Devlet Konservatuvarı, Sahne Sanatları Bölümü, Modern Dans Anasanat Dalı, Prof. Dr., tugce.tuna@msgsu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8285-9622.**

KAYNAKÇA:

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Aygün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.

Garcia, M.E., Plevin,M.,Macagno,P. (2018). *Yaratıcı Hareket ve Dans. İstanbul: İstanbul Bilgi* ***Üniversitesi*** *Yayınları.17.* Machado, L.T.,Arida,R.M., Mari,J.J.(2019). Dance for Neuroplasticity: A Descriptive Systematic Review, *Neuroscinece& Biobehavioral Reviews,* 96: 232- 240.

Gupta, S.J., Kemper,K.J., Ynn, J.(2018). Interest in Online Interprofessional Elective Mind Body Skills(MBS) Training, *Complementary Therapies in Medicine,* 36: 137-141.*11. Foster,E., Defenbaugh, N.(2014). How Bodies Learn: A Brief Intervention Using Dance and Dialoque, Journal of Graduate Medical Education, 359-360.*

Lake, J.,Jackson,L.,Hardman, C. (2015). A Fresh Perspective on Medical Education: The lens of The Arts, *Medical Education, 49: 759-772.2.* Haidet,P., Jarecke, J.,Adams,N.E.,Stuckey, H.L.,Green,M.J.,Shapiro,D.,Teal, C.R.,Wolpaw,D.R.(2016). A Guiding Framework to Maximise The Power of The Arts in Medical Education: A Systematic Review and Metasynthesis, *Medical Education,* 50:320-331.

Nanjundaiah, K., Chowdapurkar, S. (2012). Body Painting: A Tool Which Can Be Used to Teach Surface Anatomy, *Journal of Clinical and Diagnostic Research* 6(8): 1405-1408.*9. Gordon, J.S. (2014). Mind Body Skills Groups for Medical Students: Reducing Stress, Enhancing Commitment, and Promoting Patient Centered Care, Medical Education, 14.198, 1-8.*

Panagiotopoulou, E. (2018). Dance therapy and the public school: The development of social and emotional skills of high school students in Greece, *The Arts in Psychotherapy,* 59: 25-33.*19.* Panayiotou, M., Humphrey, N., Wigelsworth, M. (2019). An Empirical Basis for Linking Social and Emotional Learning to Academic Performance, *Contemporary Educational Psychology*, doi: https:// doi.org/10, 1016/j.cedpsych.2019.01.009.

Rivlin, K., Westhoff, C.L. (2018). Navigating Uncertainty: Narrative Medicine in Pregnancy Options Counseling Education, Patient Education Counseling, https://doi.org/10.1016/j.pec.2018.10.017.

Shapiro, J., Rucker, L., Beck, J.(2006). Training The Clinical Eye and Mind: Using the Arts to Develop Medical Students' Observational and Pattern Recognition Skills, *Medical Education*, 40, 263-268.*4. Arntfield, S.L., Slesar, K., Dickson, J.,Charon, R. (2013).* Medical Education Narrative Medicine as a Means of Training Medical Students Toward Residency Compencies, *Patient Education and Counseling,* 91: 280-286.

Small, L.C., Feldman, L.S., Oldfield, B.J.(2017). Using Narrative Medicine to Build Community Across the Health Professions and Foster Self Care, *Journal of*

Radiology Nursing, 36: 224-227.7. Finn, G.M. (2018). Current Perspectives on the Role of Body Painting in Medical Education, *Advances in Medical Education and Practice,* 9: 701-706.

Staffaroni, A., Rush, C.L., Graves, K.D., Hendrix, K., Haramati, A., Harazduk, N. (2017). Long Term Follow Up of Mind Body Medicine Practices Among Medical School Graduates, *Medical Teacher,* 39(12): 1275-1283.*13.* Aksan Selışık, Ş., Ertem, G. (2007). *Yirminci Yüzyılda Dans Sanatı Kuram ve Pratik*. İstanbul: Boğaziçi **Üniversitesi** Yayınları

Strassel, J.K., Cherkin, D., Steuten, L., Sherman, K.J., Vrijhoef, H.J.M. (2011). A Systematic Review of the Evidence fort he Effectiveness of Dance Therapy, *Alternative Therapies*, 17(3): 50-59 *.15.* Stevens, C., McKechnie, S. (2005). Thinking in Action: Thought Made Visible in Contemporary Dance, *Cognitive Processing,* 6(4),243-252.

B.39

PSİKOLOJİK DANIŞMAN YARATICILIĞINI TEŞVİK PROGRAMININ TASARLANMASI VE UYGULANMASI: BİR EYLEM ARAŞTIRMASI*

GÖKHAN ÖZCAN, MÜGE AKBAĞ*****

ÖZET

Amaç: Psikolojik danışma bağlamında yaratıcılık, belirli bir çizgiyi izlemeyen, çeşitliliği geniş, öğretilebilir ya da en azından teşvik edilebilir bir beceridir (Cohen, 2001). Psikolojik danışman yaratıcılığı, özellikle ülkemizde kısıtlı sayıda araştırmaya konu olmuş bir olgudur (Canel, 2015; Özcan ve Ümmet, 2023). Dolayısıyla bu çalışmanın gerekçesi, aktif olarak danışan gören psikolojik danışmanların, çok-modaliteli ve deneyimsel bir müdahale programı aracılığıyla yaratıcılıklarının teşvik edilmesi ihtiyacına dayanmaktadır. Büyük teorilerin etkisinin azaldığı, eklektik ve bütüncül (integrative) yönelimlerin yükselişte olduğu bir zamanda psikolojik danışman yaratıcılığını bütüncül bir modele dayanarak teşvik etmenin önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmüştür. Bu araştırmanın amacı, psikolojik danışmanların psikolojik danışma sürecindeki yaratıcılıklarını teşvik etmek üzere üç modaliteli (bilişsel-duygusal-eylemsel) bir yaratıcılık programının tasarlanması, uygulanması ve bu programın psikolojik danışmanların psikolojik danışma oturumlarında yaratıcılıklarını açığa çıkarmalarına katkısının incelenmesidir.

Yöntem: Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseninde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları; psikolojik danışma deneyimi açısından orta gelişim düzeyinde (acemilikten ustalığa geçiş aşamasında) olan 9 kadın psikolojik danışmandan oluşmaktadır. Araştırmanın verileri; derinlemesine görüşmeler, gözlemler, araştırmacı ve katılımcı günlükleri, tez izleme komitesi toplantı tutanakları ve Psikolojik Danışma Öz-Yeterlik Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmada, psikolojik danışman yaratıcılığını bilişsel-duygusal-eylemsel olmak üzere 3 modalite üzerinden teşvik etmek üzere 14 haftalık "Üç Modaliteli Psikolojik Danışman Yaratıcılığını Teşvik Programı (PAYTEP-3M)" tasarlanmış ve uygulanmıştır. PAYTEP-3M, aktif katılıma ve yaşantıya dayalı bir programdır.

Bulgular: Araştırmadan elde edilen bulgular, PAYTEP-3M'ye katılan psikolojik danışmanların tamamına yakınının yaratıcılığın bilişsel, duygusal ve eylemsel modalitelerinin çeşitli alt boyutlarını kavradığına, deneyimlediğine ve psikolojik danışma uygulamalarında hayata geçirebildiğine işaret etmektedir. Ayrıca nitel ve nicel analizlere ait bulgular birbirini destekler şekilde, PAYTEP-3M'ye katılan psikolojik danışmanların psikolojik danışmada yaşadıkları tıkanmaları yönetme becerilerindeki iyileşme ile birlikte psikolojik öz-yeterlik algılarında da artış olduğunu göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç: Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, PAYTEP-3M'nin katılımcıların psikolojik danışma seanslarında yaratıcılıklarını harekete geçirebilmeleri adına bilgi, farkındalık ve deneyim kazanmalarına, bu kazanımları psikolojik da-

nışma uygulamalarında hayata geçirebilmelerine ve aynı zamanda psikolojik danışma öz-yeterlik düzeylerinin artmasına katkı sağladığı söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bu bulgular, ilgili alan yazın bağlamında tartışılmış; uygulayıcılara ve ileride konu ile ilgili çalışacak araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Danışman, Psikolojik Danışman Yaratıcılığı, Psikolojik Danışma Öz-Yeterliği, Psikolojik Danışmada Tıkanma, Eylem Araştırması

***Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü doktora tez çalışmasından türetilmiştir.**

****Gece Psikolojik Danışmanlık Merkezi, Dr. Psikolog, fgokhanozcan@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6916-6186.**

*****Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Doç. Dr., makbag@marmara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0507-9072.**

KAYNAKÇA:

Canel, A. N. (2015). A program based on the Guilford model that enhances creativity and creative psychological counseling. *Sanitas Magisterium*, *1*(2), 5-29.

Cohen, G. (2001). *The creative age: Awakening human potential in the second half of life.* Harper.

Özcan, G., & Ümmet, D. (2023). A phenomenological research on creativity in the psychological counseling process. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, *13*(68), 48-60.

B.40

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AKADEMİK ÖZ YETERLİK İLE EĞİTİM STRESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

NURAY AŞANTUĞRUL*

ÖZET

Amaç: Bireyin bir işi yapabilmek için kendi potansiyeline inanması o işi daha kolay bir şekilde yapmasını sağlamaktadır. Kendi potansiyeline olan bu inancı literatürde karşımıza öz yeterlik olarak çıkmaktadır. Öz yeterliğin kavramsal olarak temelleri, Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramı'na dayanmaktadır. Bandura (1997) öz yeterliği, bireyin kendi davranışlarını ve yaşamında etkili olan olayları kontrol etme kapasitesine ilişkin inançları olarak açıklamıştır. Senemoğlu (1998)'na göre ise öz yeterlik, bireyin farklı durumlarla baş etme, bir etkinliği başarma yeteneğine ve kapasitesine ilişkin kendini algılayışıdır. Öz yeterlik bireyin davranışlarının önemli bir yordayıcısıdır ve öğrencilerin akademik yaşamlarında etkilidir. Öz yeterlik inancı, yaşamın pek çok alanında, farklı boyutlarıyla başarılı olmaya dönük önemli katkıları bulunmaktadır. Bunlardan birisi öz yeterliğin akademik alanda bireyin başarılı olmasına katkı sağlayabilecek akademik öz yeterlik boyutudur. Bandura (1997) akademik öz yeterliği ise bireylerin akademik başarılarına ulaşabilmeleri için gerekli eylemleri organize etme ve gerçekleştirme kapasiteleri hakkındaki yargı olarak tanımlamıştır. Akademik başarıyı etkileyen diğer bir etmen ise bireyin eğitime yönelik stres düzeyidir. Eğitim stresi, okulda başarılı olma, sorumluluklarını yerine getirme ve ödev, proje yükü gibi konuların öğrenciler üzerinde oluşturduğu baskı sonucunda oluşan fiziksel ya da psikolojik sonuçlar veren olgudur (Akbulut, 2016). Öğrencilerin akademik yaşamlarında akademik öz yeterlik ve eğitim stresi önemli değişkenlerdir. Dolayısıyla bu araştırmada üniversite öğrencilerinde akademik öz yeterlik ile eğitim stresi arasındaki ilişki incelenmiştir.

Yöntem: Araştırma betimsel bir çalışma olup ilişkisel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Bu model iki ya da daha çok değişken arasındaki değişimin varlığını ve derecesini belirlemeye çalışmaktadır (Karasar, 2015). Araştırma çalışma grubunu, uygun örnekleme yoluyla seçilen Amasya Üniversitesi'nin Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 410 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Verilerin toplama aracı olarak Jerusalem ve Schwarzer (1981) tarafından geliştirilen ve Yılmaz vd., (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan "Akademik Öz Yeterlik Ölçeği" ile Sun vd., (2011) tarafından geliştirilen ve Çelik vd., (2014) tarafından Türkçeye uyarlanan "Eğitim Stresi Ölçeği" kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi ve doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin akademik öz yeterliklerinin eğitim stres düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda akademik öz yeterlik ile eğitim stresi arasında negatif

yönlü anlamlı bir ilişki (r=.-369, p<.01) olduğu görülmüştür. Bununla birlikte akademik öz yeterlik değişkeninin eğitim stresindeki toplam varyansın yaklaşık %14'ünü açıkladığı yani eğitim stresinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir (R=.369, R2= .136, p<.01). **Tartışma ve Sonuç:** Araştırma bulguları üniversite öğrencilerinin akademik öz yeterlik puanlarının cinsiyete göre anlamlı ölçüde farklılaştığını akademik öz yeterliğin kadınlarda erkeklere göre daha düşük olduğunu, eğitim stresi puanlarının ise cinsiyete göre anlamlı ölçüde farklılaştığını kadınların eğitim stres düzeyinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmanın bulguları, literatür doğrultusunda tartışılarak sonuçlar, sınırlılıklar ve gelecek çalışmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akademik Özyeterlik, Eğitim Stresi, Üniversite Öğrencileri

***Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, nuray.asantugrul@amasya.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6685-8734.**

KAYNAKÇA:

Akbulut, N. (2016). Üniversite öğrencilerinin örtük program algılama düzeyleri ile eğitim stresi algılama düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi. Sakarya.

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: Freeman.

Celik, I., Akin, A., & Sarıçam, H. (2014). A scale adaptation study related to the examination of adolescents' levels of educational stres. Üniversitepark Bülten, 3(1-2), 44.

Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi.* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Senemoğlu, N. (1998). *Gelişim öğrenme ve öğretim-kuramdan uygulamaya.* Ankara: Ertem Matbaacılık.

Sun, J., Dunne, P. M., Hou, X., & Xu, X. (2011). Educational Stress Scale for Adolescents: Development, validity, and reliability with Chinese Students. *Journal of Psychoeducational Assessment, 26*(2), 534-546.

Yılmaz, M., Gürçay, D. & Ekici, G. (2007). Akademik özyeterlik ölçeğinin türkçe'ye uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 33, 253-259.

B.41

OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMANLARININ MESLEKTAŞ DAYANIŞMA GRUP SÜRECİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA

NURAY AŞANTUĞRUL*, SÜLEYMAN HİLMİ ALKAN**

ÖZET

Amaç: Meslektaş dayanışması, aynı mesleği yapan meslek elemanlarının bilgi, beceri ve teknikleri paylaşmaları ve birbirlerine destek sağlamalarıdır. Okul psikolojik danışmanları taciz, cinsel istismar, intihar gibi zorlayıcı durumlarla karşılaşmakta, başka bir meslektaşından karşılaştıkları bu sorunları çözmeye yönelik fikir alışverişinde bulunmaya ihtiyaç duymakta ve meslektaş dayanışma gruplarına katılmaktadırlar (Çoban, 2005). Bu çalışmada, okul psikolojik danışmanlarının Amasya Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) tarafından yürütülen meslektaş dayanışma grup sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Nitel araştırma yöntemiyle yapılan bu araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi tekniği, herhangi bir yazılı metnin veya belgenin içeriğinin incelenerek sayısal veya istatistiksel olarak düzenlenmesinde kullanılmaktadır (Ekiz, 2017). Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen, Amasya ilinde bulunan çeşitli eğitim kademelerinde görev yapmakta olan 19 okul psikolojik danışman oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında okul psikolojik danışmanları için hazırlanmış kişisel bilgi formu ile 5 tane açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Bulgular: Veri analizi sonucunda 4 tema ve 10 alt tema elde edilmiştir. Araştırma sonuçları meslektaş dayanışması grup sürecinin okul psikolojik danışmanlar üzerinde kişisel ve mesleki olumlu etkileri olduğunu göstermiştir. Meslektaş dayanışması gruplarının okul psikolojik danışmanları için hem diğer meslektaşlarından sosyal duygusal destek aldıkları hem de mesleki bilgilerini genişlettikleri bir süreç olduğu sonucuna varılmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Grup süreci sonunda katılımcıların meslek yaşamında karşılaştıkları veya karşılaşmaları olası zorlayıcı vakalar ile başa çıkmada farklı yollar geliştirdikleri görülmüştür. Ayrıca okul psikolojik danışmanları, zorlayıcı vakalarla çalıştıkları süreçteki duygu ve deneyimlerini okul ve RAM'daki meslektaşları ile sıklıkla paylaştıklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak katılımcılar, meslek yaşamın birçok alanında olumsuz etkilerinin olduğu süreçlerde sosyal destek alabilecekleri kişilerin farkına vardıkları ve bu zorlayıcı vakalar karşısında farklı çözüm yollarına başvurabileceklerini gördükleri sonucu çıkarılmıştır. Bu bağlamda meslektaş dayanışma gruplarının okul psikolojik danışmanlarının mesleki yaşamlarındaki sorunlarla baş etmede kullanılabilecek etkili ve işlevsel bir yöntem olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Meslektaş Dayanışması, Okul Psikolojik Danışmanı, Nitel

Araştırma

***Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, nuray.asantugrul@amasya.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6685-8734.**

****Şehzadeler Kazım Karabekir Ortaokulu, Manisa, Rehberlik Öğretmeni, suleymanhalkan@gmail.com, ORCID ID: 0009-0009-5094-6869.**

KAYNAKÇA:

Çoban, A. E. (2005). Psikolojik danışmanlar için meslektaş dayanışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *1*(1), 167-174.

Ekiz, D. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Anı Yayıncılık.

B.42

ÖĞRETMENLERİN İŞ STRESİ VE ÖZEL YAŞAM DENGESİ: YAKIN İLİŞKİLER BAĞLAMINDA BİR ODAK GRUP GÖRÜŞMESİ

SEVDA KISRIK*, RAMAZAN AYDIN**

ÖZET

Amaç: Örgütler için en önemli değer, nitelikli insan gücüdür. İş performansı ve yönetim başarısı, sahip olunan nitelikli insan gücünün iyi tanınmasına bağlıdır. Bu nedenle, nitelikli insan gücünün yönetimlerden ve örgütlerden beklentileri artar. Bunun doğal bir sonucu olarak da iş gören, işinden ve iş ortamından yeterince memnun değilse stres yaşayabilir. Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin iş ve özel yaşam arasındaki dengeye odaklanarak iş stresi, aile ilişkileri ve kişisel refahları arasındaki ilişkiyi anlamaktır. Araştırma, öğretmenlerin iş yaşamlarıyla özel hayatları arasındaki dengeyi sağlama stratejilerini ve bu dengeyi etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem: Çalışmada öğretmenlerin iş stresini anlamaya yönelik nitel araştırma yöntemlerinden biri olan odak grup görüşmesi yöntemi yapılmış olup görüşme sırasında video ile kayıt yapılmış; verilerin analizi için önce görüşme kaydı transkript edilmiş ardından içerik analizi kullanılarak temalar belirlenmiştir. **Bulgular:** Çalışmanın birinci temasında, iş stresinin bireylerin hayatını nasıl etkilediğine odaklanmıştır. İş stresini artıran faktörler arasında fiziksel mesafe, iş birliği eksikliği, geri bildirimlerin yetersizliği ve çalışma koşullarının yoğunluğu ulaşılan bulgular arasındadır. İkinci tema, iş stresinin partner ilişkileri üzerindeki etkileri incelenmiştir.

Tartışma ve Sonuç: Partnerler arasında destek eksikliği, zaman yönetimi zorlukları ve iletişim problemleri bu etkiler arasında yer almaktadır. Üçüncü temada ise psikolojik sağlamlık ve öz bakım konusu odak noktası olmuş; iş stresiyle başa çıkabilmek için iş yaşamını özel yaşamdan ayırmak, sosyal destek almak ve kişisel bakıma gösterilen özen bu temanın bulguları arasındadır. Çalışmada iş stresinin özel yaşama yansımasının bulguları tartışılmış ve ilgili öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İş Stresi, Yakın İlişkiler, Odak Grup, Nitel Çalışma*Formun Üstü*

***Boğaziçi Üniversitesi, Uzm. Psk. Dan., sevda.kisrik@bogazici.edu.tr, ORCID ID: 0009-0005-2255-6944.**

****Millî Eğitim Bakanlığı, Bilsem, Diyarbakır, Uzm. Psk. Dan., ramazanaydn21@gmail.com ORCID ID: 0000-0003-1381-1446.**

KAYNAKÇA:

Anderson, J. G., & Kiger, A. M. (1985). Stress and the teaching profession. Journal of

Occupational Medicine, 27(1), 26-28.

Aruldoss, A., Kowalski, K. B., & Parayitam, S. (2021). The relationship between quality of work life and work-life-balance mediating role of job stress, job satisfaction and job commitment: Evidence from India. Journal of Advances in Management Research, 18(1), 36-62.

Bağdoğan, S. Y., Yaman, Ü. T., Bilir, K. B. Ö., & Aytaç, S. S. (2020). Tükenmişlik ve işe ilişkin duygular arasında iş stresinin aracı rolü: Kamu çalışanları örneği. Journal of Economy Culture and Society, 61, 189-205.

Bakker, A. B., & Demerouti, E. (2007). The Job Demands-Resources model: State of the art. Journal of Managerial Psychology, 22(3), 309-328.

Türetgen, I. Ö., Berk, Ö. S., Basbug, G., & Unsal, P. (2012). The development of the job stressor appraisal scale as part of the job stress battery. European Journal of Psychological Assessment, 28(2), 147.

Van Horn, J. E., Schaufeli, W. B., & Enzmann, D. (1999). Teacher burnout and lack of reciprocity. Journal of Applied Social Psychology, 29(1), 91-108.

B.43

EVLİ BİREYLERDE DUYGUSAL DOKUNMA VE SOMATİK BELİRTİLER ARASINDAKİ İLİŞKİDE NEGATİF DUYGULARIN ARACI ROLÜ*

FEYZA DUYGU ATİLLA, DERYA KARANFİL***, KERİM SELVİ******

ÖZET

Amaç: Çoğu zaman fiziksel bir dayanağı olmayan somatik belirtiler hayatımızın pek çok döneminde yaşadığımız sorunlar haline gelebilmektedir. Yakın ilişkiler bağlamında sarılma, öpme, sevgi dolu dokunma türlerini içeren duygusal dokunma somatik belirtiler ile ilişkili olabilecek önemli bir faktördür. Somatik belirtiler aynı zamanda kişinin negatif duyguları ile de ilişkili olabilmektedir. Mevcut araştırmanın amacı; evli bireylerin duygusal dokunma deneyimleri ile somatik belirtiler arasındaki ilişkide negatif duyguların aracı rolünün incelenmesidir.

Yöntem: Çalışma; evli ve eşi ile birlikte yaşayan, 18-65 yaş aralığında olan 150'si (%83,3) kadın ve 30'u (%16,7) erkek olmak üzere toplam 180 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmaya günlük ağrı veren fiziksel/kronik rahatsızlığa sahip olan, günlük ağrı kesici ilaç kullanan, bekâr, eşi ile birlikte yaşamayan ve kontrol sorusuna yanlış cevap veren katılımcılar dâhil edilmemiştir. Araştırmada duygusal dokunma; öpme, sarılma, el ele tutuşma ve sevgi dolu dokunma gibi davranışların sıklığının sorulduğu dört madde (örn., Eşiniz ile birbirinize ne sıklıkta sevgi dolu dokunursunuz? Örneğin: Koluna dokunmak, başını okşamak, sırtını sıvazlamak, vb.) ile ölçülmüştür. Somatik belirtileri değerlendirmek için Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R) Somatizasyon Ölçeği; negatif duyguları değerlendirmek için Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği (PNDÖ); katılımcılara ait yaş, cinsiyet, eğitim durumu, sosyoekonomik düzey gibi bilgileri edinmek için ise demografik bilgi formu kullanılmıştır. Kesitsel yöntemin benimsendiği bu çalışmanın verileri, elverişlilik örneklem yöntemine göre Google Forms çevrim içi platform aracılığı ile toplanmıştır. Veri analiz yöntemi olarak; betimleyici ve korelasyonel analizleri yürütmek üzere IBM SPSS 26 paket programı ve aracılık modelini incelemek üzere Hayes Process Macro v4.3 eklentisi ile Model 4 kullanılarak veriler incelenmiştir.

Bulgular: Araştırmaya ait korelasyonel analiz sonucunda; duygusal dokunma faktörünün somatik belirtiler (r=-.16, p=.03) ve negatif duygular (r=-.24, p=.00) arasındaki ilişki negatif yönlü ve anlamlıdır. Somatik belirtiler ve negatif duygular (r=.36, p<.001) arasındaki ilişki pozitif yönlü ve anlamlıdır. Yürütülen aracılık modeli analizi sonucunda ise negatif duyguların (dolaylı etki=-.08, *SH* =.03, %95 GA [-.15, .-03]); duygusal dokunma ve somatik belirtiler ilişkisindeki aracı etkisi anlamlıdır. Duygusal dokunma ve negatif duygular arasındaki ilişki (a yolu) negatif yönde ve anlamlıdır (B=-.23, %95 GA [-.37, -.09], *SH*=.07, p=.00). Negatif duygular ve somatik belirtiler arasındaki ilişki ise (b yolu) pozitif yönlü ve anlamlıdır (B=.36, %95 GA [.21, .51], *SH*=.08, p=.00). Duygusal dokunmanın somatik belirtiler üzerindeki toplam etkisinin

(c yolu) negatif yönde ve anlamlı olduğu görülmüştür (*B*=-.16, %95 GA [-.31, -.01], *SH*=.08, *p*=.03). İnceleme sonucunda direkt etki (c' yolu) anlamsız bulunmuştur. Bu sonuç negatif duyguların, duygusal dokunma ve somatik belirtiler ilişkisinde tam aracı rol oynadığını göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç: Mevcut araştırma sonucunda; eşlerin birbirlerine sağladığı duygusal dokunmanın, düşük negatif duygulanım ile, düşük negatif duygulanımın ise daha az somatik belirti ile ilişkili olduğu görülmektedir. Özetle; yakın ilişkilerde sözel iletişim kadar önemli bir yeri olan şefkatli/duyarlı fiziksel temasın; kişilerin negatif duyguları üzerinden bedensel belirtiler ile ilişkili olabileceği görülmektedir. Sonuç olarak araştırma bulguları; yakın ilişkiler boyutunda fiziksel temasın, bedensel ve duygusal açıdan önemine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Dokunma, Şefkatli Dokunma, Somatik Belirtiler, Negatif Duygular, Yakın İlişkiler

***Bu çalışma İzmir Bakırçay Üniversitesi bünyesinde birinci yazarın, ikinci ve üçüncü yazar danışmanlığında yürüttüğü tez çalışmasından türetilmiştir.**

****Yüksek Lisans Öğrencisi, İzmir Bakırçay Üniversitesi, Klinik Psikoloji, feyzaduygu.atilla@gmail.com, ORCID ID: 0009-0004-2298-2823.**

*****Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Bakırçay Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji, derya.karanfil@bakircay.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9358-6618.**

******Dr. Öğr. Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji, kselvi@ogu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4308-4449.**

KAYNAKÇA:

Dağ, I. (1991). Belirti Tarama Listesi (Scl-90-R)'nin Üniversite Öğrencileri için güvenirliği ve geçerliği [Reliability and validity of the Symptom Check List (SCL-90-R) for university students]. *Türk Psikiyatri Dergisi, 2*(1), 5–12.

Derogatis, L. R., ve Cleary, P. A. (1977). Confirmation of the dimensional structure of the SCL-90: A study in construct validation. *Journal of Clinical Psychology, 33*(4), 981-989.

Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi, 15*(46), 19-28.

Stadler, G., Snyder, K. A., Horn, A. B., Shrout, P. E., ve Bolger, N. P. (2012). Close relationships and health in daily life: A review and empirical data on intimacy and somatic symptoms. *Psychosomatic Medicine, 74*(4), 398-409.

Van Den Houte, M., Bogaerts, K., Van Diest, I., De Bie, J., Persoons, P., Van Oudenhove, L., ve Van den Bergh, O. (2017). Inducing somatic symptoms in functional syndrome patients: Effects of manipulating state negative affect. *Psychosomatic Medicine, 79*(9), 1000-1007.

Watson, D., Clark, L. A. ve Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology, 54*(6), 1063.

B.44

EVLİ BİREYLERİN BİLİNÇLİ FARKINDALIK DÜZEYLERİ VE DUYGU İFADE ETME BECERİLERİ İLE PSİKOLOJİK İHTİYAÇLARIN DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ

AYŞENUR DEMİR KÜÇÜKKÖSELER*, ADEVİYE AYDIN**

ÖZET

Amaç: Bu araştırmada evli bireylerin bilinçli farkındalık düzeyleri ve duygu ifade etme becerileri ile psikolojik ihtiyaçların doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem*:* Araştırma tanımlayıcı ilişki arayıcı tipte bir çalışma olarak yürütülmüştür. Türkiye'de gönüllü katılım gösteren 479 evli katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada katılımcılara "Tanıtıcı Bilgi Formu", "Evlilikte Bilinçli Farkındalık Ölçeği", "Evli Bireyler İçin Temel Psikolojik İhtiyaçların Doyumu Ölçeği", "Berkeley Duygu İfade Etme Ölçeği" online platformlar aracılığıyla uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, pearson korelasyon analizi, basit ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular*:* Araştırmaya katılan evli bireylerin yaş ortalaması 37,28±9,72 ve evlilik yaş ortalaması ise 24,35±4.57 yıldır. Evlilikte bilinçli farkındalık puanı ile psikolojik ihtiyaçların doyumu toplam puanı ve tüm alt boyut puanı arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Duygu ifadesi toplam puanı ve dürtü gücü puanı ile psikolojik ihtiyaç doyumu alt boyutlarından özgürlük ihtiyacı puanı arasında pozitif bir ilişki belirlenmiştir. Bilinçli farkındalık puanı psikolojik ihtiyaçların doyumunu toplam varyansın %34,3'ünü açıkladığı saptanmıştır Evlilikte psikolojik ihtiyaçlar ile boşanma düşüncesi ve çocuk sahibi olma durumu arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Oluşturulan modelde evlilikten memnun olanların, eşlerine duygularını rahatlıkla ifade edenlerin, çekirdek aile türüne sahip olanların, üniversite ve üzerinde eğitime sahip olanların, bilinçli farkındalık puanı ile evlilikte psikolojik ihtiyaçların doyumu arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Modeldeki değişkenler, psikolojik ihtiyaç doyumu toplam varyansın %59'unu açıkladığı saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Araştırmada evli bireylerde bilinçli farkındalık düzeyi arttıkça evlilikte psikolojik ihtiyaçların doyumunun arttığı, evli bireylere ilişkin özelliklerin, psikolojik ihtiyaç doyumunu etkilediği belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlarla benzer biçimde eşlerin eğitim durumlarının, birbirlerinden memnun olma düzeylerinin, duygularını rahatlıkla ifade edebilme becerilerinin ve bilinçli farkındalıklarının ruh sağlığını olumlu yönde etkilediği görülmektedir[1,2,3,4]. Bu bağlamda bilinçli farkındalığın ve duygu ifade etme becerisinin evli bireylerde artırılmasına yönelik eğitimler verilmesi, farkındalıkların geliştirilmesi ve eşlerdeki ihtiyaç doyumlarının artırılmasına yönelik müdahale çalışmalarına yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Evli Bireyler, Bilinçli Farkındalık, Duygu İfade Etme, Psikolojik İhtiyaçlar

***KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Arş.Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Doktora Öğrencisi, aysenur.demir@karatay.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0514-4957.**

****Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doç.Dr., adeviye.aydin@erbakan.edu.tr , ORCID ID: 0000-0003-1929-5139.**

KAYNAKÇA:

Atkinson, B. J. (2013). Mindfulness training and the cultivation of secure, satisfying couple relationships. Couple and Family Psychology: Research and Practice, 2(2), 73.

Fahd, S., & Hanif, R. (2019). Emotion expressivity and psychological flourishing of married individuals: Gender and type of marriage as moderators. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, *29*(3), 415-429.

Kimmes, JG, Jaurequi, ME, Roberts, K., Harris, VW ve Fincham, FD (2020). An Examination of the association between relationship mindfulness and psychological and relational well-being in committed couples. *Evlilik ve Aile Terapisi Dergisi*, 46 (1), 30-41.

Pepping, C. A., & Halford, W. K. (2016). Mindfulness and couple relationships. In E. Shonin, W. Van Gordon, & M. D. Griffiths (Eds.), *Mindfulness and Buddhist-derived approaches in mental health and addiction* (pp. 391–411). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-22255-4_19.

B.45

İÇSEL BİR GÜÇ KAYNAĞI: SOSYAL HİZMET UYGULAMALARINDA ÖZ ŞEFKAT

MÜNEVVER ERYALÇIN*, TUĞBA KAYALAR**

ÖZET

Amaç: Özşefkat özünde kendini sevmeyi ifade eden bir kavramdır. Öz-şefkat, çeşitli yaşam zorlukları veya eksikliklerle karşı karşıya kaldığında kişinin kendine karşı gösterdiği ilgi ve nezaket tutumudur. Özşefkat, kendini eleştirmek yerine kendine karşı nazik olmayı; acıyı, başarısızlığı ve eksiklikleri genel olarak insan yaşamının bir parçası olarak görmeyi içermektedir (Neff, 2003). Öz-şefkat, kişinin aynı durumda başkalarına davrandığı gibİ kendine aynı nezaket ve şefkatle davranma yeteneği veya kapasitesiyle karakterize edilen, uyum sağlayan bir öz-ilişki biçimidir (Biber ve Ellis, 2017). Bu çalışmada, sosyal hizmet uygulamalarında öz şefkate dayalı perspektifin, öz şefkat pratiklerinin kullanılması ve geliştirilmesinin öneminin ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Yöntem: Derleme olarak planlanan bu çalışma kapsamında ulusal ve uluslararası veri tabanları (Google Scholar, Dergipark, Web of Science, Ccopus, Pubmed) kullanılarak literatür taraması yapılmıştır.

Bulgular: Literatürde sosyal hizmet uzmanlarının oldukça öz-şefkatli olduğu,;öz şefkat düzeylerinin algılanan sağlık durumu, ilişki durumu, sosyal hizmet lisansı, mesleki örgüt üyeliği (Miller vd., 2019); haftalık çalışma saatine (Miller vd., 2020) göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Utandırılma-cezalandırma gibi kültürel dinamiklerin de öz şefkat duygusunun oluşmasında belirleyici olduğu vurgulanmıştır (Üçok, 2022). Öz şefkatin proaktif başa çıkma ile pozitif; stres düzeyi (Bui vd., 2021) öz-şefkat ve dayanıklılık ile (Harmanci ve Akdeniz (2023) negatif bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Sistematik inceleme çalışmalarında şefkatle ilgili müdahalelerin öz-şefkat, farkındalık ve kişilerarası çatışma düzeylerini iyileştirdiği bulgularına vurgu yapılmaktadır (Lee and Miller, 2013; Salloum, 2015; Conversano, 2020).

Tartışma ve Sonuç: Birey, aile ve toplulukların psiko-sosyal iyilik hali ile ilgilenen ruh sağlığı mesleği olarak sosyal hizmet uygulamalarında öz şefkat kritik bir beceridir. Öz-şefkat empati, kendine önem verme, yargılamama ve sosyal eylem becerilerini içermekte ve müracaatçıların problemlerine çözüm üretme sürecinde sosyal hizmet uzmanlarının daha esnek, kabullenici, empatik bir tutum izleme eğilimini artırmaktadır. Bununla birlikte öz şefkat, sosyal hizmet uzmanlarının mesleki iyilik halinin korunması, iş stresi ve tükenmişlik durumunu önleyici bir unsur olarak görünmektedir. Kendi eylem ve duygularına yargılayıcı olmadan yaklaşabilen sosyal hizmet uzmanı, müracaatçıların zayıflık, yetersizlik ya da kişisel hatalarına karşı şefkatli bir tutum izleyebilir. Sıklıkla ikincil travmatik stres, iş stresi ve merhamet yorgunluğu deneyimleri ile yüzleşmek durumunda kalan sosyal hizmet uzmanları için kişisel ve mesleki refahları için öz şefkatin nasıl kullanılabileceği ve uygulamalara nasıl aktara-

bileceği önemli bir tartışma konusu olmaktadır. Sosyal hizmet uzmanı ve müracaatçı arasındaki profesyonel ilişkide bir özbakım pratiği olarak öz şefkate dayalı uygulamalar, sağlıklı, güvenilir, empatik ve iyileştirici ilişkilerin kurulabilmesi için anahtar nitelik taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özşefkat, Psiko-Sosyal İyilik Hali, Sosyal Hizmet

***Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Arş. Gör., mgoker@ankara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4177-1381.**

****Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakımı Programı, Öğr. Gör., tugba.kayalar@sbu.edu.tr , ORCID ID: 0000-0002-2123-1161.**

KAYNAKÇA:

Biber, D. D. and Ellis, R. (2017). The effect of self-compassion on the self-regulation of health behaviors: a systematic review. Journal of Health Psychology, 24(14), 2060-2071.

Bui, T.H.T., Nguyen, T.N.T,. Pham, H.D., Tran, C.T., Ha, T.H. (2021). The mediating role of self-compassion between proactive coping and perceived stress among students. *Science Progress*,104(2). doi:10.1177/00368504211011872.

Conversano C., Ciacchini R., Orrù G., Di Giuseppe M., Gemignani A., Poli A. (2020). Mindfulness, compassion, and self-compassion among health care professionals: What's new? A systematic review. *Frontiers in Psychology*, 11, 1683. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01683.

Harmanci, H., & Akdeniz, S. (2023). Self-Compassion and COVID-19 Stress in Turkish Healthcare Workers: The Mediating Role of Psychological Resilience. *Psychological Reports*, *126*(2), 775-790. https://doi.org/10.1177/00332941221149173.

Lee, J.J., Miller, S.E. (2013). 'A Self-Care Framework for Social Workers: Building a Strong Foundation for Practice', *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services* 94(2): 96–103.

Miller, J.J., Lee, J., Shalash, N., & Poklembova, Z. (2020). Self-compassion among social workers. *Journal of Social Work*, *20*(4), 448-462. https://doi.org/10.1177/1468017319829404.

Miller, J. J., Poklembova, Z., Grise-Owens, E., & Bowman, A. (2020). Exploring the self-care practice of social workers in Slovakia: How do they fare? *International Social Work*, *63*(1), 30-41. https://doi.org/10.1177/0020872818773150.

Neff, K. D. (2003). Self-compassion: an alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. Self and Identity, 2(2), 85-101.

Salloum, A., Kondrat, D.C., Johnco, C., Olson, K.R. (2015) 'The Role of Self-Care on Compassion Satisfaction, Burnout and Secondary Trauma among Child Welfare Workers', *Children and Youth Services Review* 49: 54–61.

Üçok, I.D. (2022). İşyerinde öz şefkat kavramı üzerine nitel bir araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 13(30),71-83.

B.46

DEMANSLI YAŞLILARLA ÇALIŞAN SOSYAL HİZMET UZMANLARI İÇİN POZİTİF YAŞLANMAYI DESTEKLEYİCİ BİR TEKNİK OLARAK ANIMSAMA TERAPİSİ

TUĞBA KAYALAR*, MÜNEVVER ERYALÇIN**

ÖZET

Amaç: Araştırmanın amacı demanslı yaşlılarla çalışan sosyal hizmet uzmanlarının terapötik alet çantasında kullanabileceği anımsama terapisinin önemini ortaya koymaktır.

Yöntem: Bu araştırmada ulusal ve uluslararası veri tabanları kullanılarak derleme çalışması yöntem olarak kullanılmıştır. Web of Science, PubMed, Scopus, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve DergiPark veri tabanlarında literatür taraması yapılmıştır.

Bulgular: Anımsama terapisi (AT) Demanslı bireylerde uzun süreli bakım sırasında sağlanan farmasötik müdahaleye bir alternatiftir (Saragih vd., 2022). AT geçmişte yaşanmış olayların ya da aktivitelerin geçmiş aktivitelerin, olayların ve deneyimlerin kişi ya da grupla paylaşılmasıdır. Fotoğraflar, tanıdık eşyalar, müzik ve arşiv ses kayıtları gibi somut somut ipuçları ile hastanın geçmiş ile bağını kuvvetlendirmek hedeflenir. Demanslı hastalardan yaygın olarak kullanılan, haftada en az bir kez olumlu geçmiş deneyimler konuşularak uygulanan psikososyal müdahaledir (Woods vd., 2005). Yapılan çalışmalarda AT'nin yaşlının iyi oluşunu arttırdığı ve özellikle depresyon üzerinde orta seviyede etkisi olduğu görülmüştür (Huang vd., 2015; Park vd., 2019). Bununla birlikte, demans tedavisinde anımsama terapisinin etkileri hala kesin değildir (Saragih vd., 2022). Bunun yanında bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığı ile demanslı yaşlılara yüklenmiş ses, ifade, şaka gibi etkileşim sağlayıcıları ile de AT uygulanmaktadır (Bejan vd., 2018). Ayrıca geleneksel AT ve sanal gerçeklik ile uygulanan AT'nin karşılaştırıldığı çalışmada sanal gerçeklikle desteklenmiş AT'nin istatiksel olarak anlamlı sonuçlar verdiği görülmüştür (Khirallah Abd El Fatah vd., 2024)a significant increase in the mean scores of cognitive function and psychological well-being was evident among the VR and RT groups with statistically significant differences (P <0.05. Son yapılan çalışmada metaverse yaşam öyküsü müzesi adlı bir projenin anımsama terapisinin yaşlı yetişkinlerin psikolojik refahını iyileştirmede, pozitif yaşlanmayı teşvik etmede ve anımsama işlevlerini geliştirmede ne kadar etkili olduğunu araştırmaktır. 15 yaşlı bireyle yapılan yarı deneysel çalışma uygulama sonrasında yaşlıların hafıza ve geroaşkınlık seviyelerinde artış gözlemlenmiştir. Bu bulgular ile çalışma özellikle sosyal hizmet uzmanlarının da kullanabileceği bir teknik olarak da AT'nin önemini vurgulamaktadır (Mo, 2024). Tyvan'da yaşlı yetişkinlerle uygulanan AT programının uzun süreli bakım evlerinde yaşayan demanslı yaşlı yetişkinlerin ajite davranışlarını iyileştirmede anlamlı bir etkisi olmuştur. Klinik sosyal hizmet uygulamasına AT'yi dahil etmenin uzun süreli bakımın daha çeşitli ve yenilikçi kapsamda

gelişmesine de katkı sağlayabileceği önemli görülmüştür (Lin vd., 2022).

Tartışma ve Sonuç: Uzun süreli bakım evlerinde görev yapan sosyal hizmet uzmanları hem demanslı bireylerle hem de aileleri ile çalışmaktadır. AT bu anlamda etkililiği kanıtlanmaya devam eden bir yöntem olarak sosyal hizmet uzmanlarını uygulamada destekleyecek müdahalelerden birisi olabilir. Demanslı bireyin pozitif geçmiş deneyimleri üzerinden iyi oluşu arttırmayı hedefleyen AT'nin sosyal hizmet uygulamalarında yaygınlığının arttırılması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Demans, Sosyal Hizmet, Pozitif Yaşlanma, Anımsama Terapisi

***Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakımı Programı, Öğr. Gör.,** tugba.kayalar@sbu.edu.tr **, ORCID ID: 0000-0002-2123-1161.**

****Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Arş.Gör.,** mgoker@ankara.edu.tr**, ORCID ID: 0000-0003-4177-1381.**

KAYNAKÇA:

Bejan, A., Gündogdu, R., Butz, K., Müller, N., Kunze, C., & König, P. (2018). Using multimedia information and communication technology (ICT) to provide added value to reminiscence therapy for people with dementia: Lessons learned from three field studies. *Zeitschrift Fur Gerontologie Und Geriatrie*, *51*(1), 9-15. https://doi.org/10.1007/s00391-017-1347-7

Huang, H.-C., Chen, Y.-T., Chen, P.-Y., Huey-Lan Hu, S., Liu, F., Kuo, Y.-L., & Chiu, H.-Y. (2015). Reminiscence Therapy Improves Cognitive Functions and Reduces Depressive Symptoms in Elderly People With Dementia: A Meta-Analysis of Randomized Controlled Trials. *Journal of the American Medical Directors Association*, *16*(12), 1087-1094. https://doi.org/10.1016/j.jamda.2015.07.010

Khirallah Abd El Fatah, N., Abdelwahab Khedr, M., Alshammari, M., & Mabrouk Abdelaziz Elgarhy, S. (2024). Effect of Immersive Virtual Reality Reminiscence versus Traditional Reminiscence Therapy on Cognitive Function and Psychological Well-being among Older Adults in Assisted Living Facilities: A randomized controlled trial. *Geriatric Nursing (New York, N.Y.)*, *55*, 191-203. https://doi.org/10.1016/j.gerinurse.2023.11.010

Lin, Y., Yao, C., Lin, Z., & Li, C. (2022). A study of reminiscence activities program on dementia behavioral problems care for long-term care older adults in Taiwan. *EDUCATIONAL GERONTOLOGY*, *48*(12), 598-609. https://doi.org/10.1080/03601277.2022.2063506

Mo, K. (2024). Metaverse Life Story Museum and Reminiscence Group Therapy for Older Adults in Hong Kong. *Research On Socıal Work Practıce*. https://doi.org/10.1177/10497315241236967

Park, K., Lee, S., Yang, J., Song, T., & Hong, G.-R. S. (2019). A systematic review and meta-analysis on the effect of reminiscence therapy for people with dementia. *International Psychogeriatrics*, *31*(11), 1581-1597. https://doi.org/10.1017/S1041610218002168

Saragih, I. D., Tonapa, S. I., Yao, C.-T., Saragih, I. S., & Lee, B.-O. (2022). Effects of

reminiscence therapy in people with dementia: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, *29*(6), 883-903. https://doi.org/10.1111/jpm.12830

Woods, B., Spector, A., Jones, C., Orrell, M., & Davies, S. (2005). Reminiscence therapy for dementia. *The Cochrane Database of Systematic Reviews*, *2*, CD001120. https://doi.org/10.1002/14651858.CD001120.pub2

B.47

POZİTİF YAŞLANMA: "YAŞAMA YILLAR DEĞİL, YILLARA YAŞAM KATMAK"

LUTFİYE İPEK*, GÖKÇE YAĞMUR GÜNEŞ GENCER**

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı yaşlanma sürecini tanımlarken öne çıkan kavramları, pozitif yaşlanma kavramını, pozitif yaşlanmayı teşvik eden müdahaleleri ve stratejileri açıklamaktır.

Yöntem: Web of Science, Scopus, EBSCO, PubMed ve Google Akademik başta olmak üzere çeşitli veri tabanlarından pozitif yaşlanma, başarılı yaşlanma, sağlıklı yaşlanma, aktif yaşlanma, pozitif psikoloji, pozitif gerontoloji, yaşlı, yaşlı yetişkin, müdahale, geropsikoloji gibi anahtar kelimeler kullanılarak kapsamlı bir literatür taraması yapıldı.

Bulgular: Yaşlı nüfusun ve yaşlı yetişkinlerin yaşam süresinin artmasıyla, yaşlı yetişkinlerin yalnızca daha uzun değil, aynı zamanda biyopsikososyal açıdan nasıl daha iyi ve mutlu yaşayabilecekleri, refah düzeylerinin nasıl artabileceği, yaşlanma süreçlerinin nasıl destekleneceği gibi konulara odaklanıldığı görülmektedir. Bu noktada yaşlılığa özgü konulara odaklanan pozitif psikoloji ve pozitif gerontoloji hareketinin bir uzantısı olarak pozitif yaşlanma kavramı karşımıza çıkmaktadır. Pozitif yaşlanma, optimal, sağlıklı, başarılı, üretken yaşlanma gibi iyi yaşlanmanın çeşitli özelliklerini sağlık, biliş, aktivite, duygulanım ve fiziksel uygunluk gibi birçok alanla birleştiren çok boyutlu bir kavramdır. Güncel literatüre bakıldığında pozitif yaşlanmanın başarılı, sağlıklı, aktif, üretken yaşlanma gibi kavramları da içerisinde barındıran daha kapsayıcı bir kavram olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte pozitif yaşlanma bu kavramların yerini alacak bir terim olarak yorumlanmamalıdır.

Tartışma ve Sonuç: Giderek yaşlanan bir dünyada pozitif yaşlanmaya ilişkin bilgiler çerçevesinde, yaşlanma sürecinin farklı boyutlarına müdahale edilmesinin önemli bir konudur. Vaillant'ın (2004) sözleriyle "Yaşama Yıllar Değil, Yıllara Yaşam Katmak" amacıyla yaşlı yetişkinlerin yaşlanma süreçlerini anlamasına ve pozitif yaşlanmalarını teşvik etmeye yönelik müdahalelerin uygulanmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Pozitif psikoloji ilkelerinin yaşlanma sürecinin hangi boyutlarını, nasıl etkilediğini ortaya koyacak daha fazla pozitif yaşlanma araştırmasının gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Geropsikoloji, Pozitif Psikoloji, Pozitif Yaşlanma, Pozitif Yaşlanma Müdahaleleri

*__Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gerontoloji Ana Bilim Dalı (PhD), Uzm. Gr., lutfiyee.ipek@gmail.com , ORCID ID: 0000-0002-9070-0814.__

**__Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, gokcegunes@akdeniz.edu.tr , ORCID ID: 0000-0001-8651-8318.__

KAYNAKÇA:

Bar-Tur L. (2021). Fostering Well-Being in the Elderly: Translating Theories on Positive Aging to Practical Approaches. *Frontiers in medicine*, *8*, 517226. https://doi.org/10.3389/fmed.2021.517226

Denmark, F. L., & Zarbiv, T. (2016). Living life to the fullest: A perspective on positive aging. *Women & Therapy*, *39*(3-4), 315-321.

Hill, R. D., & Mansour, E. (2008). The role of positive aging in addressing the mental health needs of older adults. In *Handbook of behavioral and cognitive therapies with older adults* (pp. 309-322). New York, NY: Springer New York.

Hill, R.D. (2005). Positive aging: A guide for mental health care professionals and consumers. New York: WW Norton.

Johnson, K. J., & Mutchler, J. E. (2014). The emergence of a positive gerontology: From disengagement to social involvement. *The Gerontologist*, 54(1), 93-100.

Lam, J., Aftab, A., Lee, E., & Jeste, D. (2020). Posıtıve Psychıatry Interventıons In Gerıatrıc Mental Health. *Current treatment options in psychiatry*, *7*(4), 471–488. https://doi.org/10.1007/s40501-020-00228-6

Paul, C., Teixeira, L., & Ribeiro, O. (2015). Positive aging beyond "success": Towards a more inclusive perspective of high level functioning in old age. *Educational Gerontology*, 41(12), 930-941.

Seligman, M. E. P. (2000). Positive psychology: An introduction. American Psychologist, 55, 5–14.

Vaillant, G. (2004). Positive aging. In P. A. Linley & S. Joseph (Eds.), Positive psychology in practice (pp. 561–580). Hoboken, New Jersey: Wohn Wiley & Sons.

Wozniak, D., & Jopp, D. S. (2012). Positive gerontology: Well-being and psychological strengths in old age. *Journal of Gerontology & Geriatric Research*, 1(3), 1-3.

POSTERLER
POSTERS PRESENTATIONS

P.1

THE ROLE OF SELF-COMPASSION AND ALTRUISM IN PSYCHOLOGICAL RESILIENCE: A STUDY AMONG SOCIAL WORK DEPARTMENT STUDENTS

ESRA DAMLA ÇAKIR*, ZELİHA TÖREN**

ABSTRACT

Aim: Psychological resilience is defined as ability to cope and adapt with stressful situation (Masten, 2001). It is well established that effective emotional management supports resilience (Howe, 2008). This is crucial for all professionals who work directly with individuals, including social workers. Addressing the variables that can predict psychological resilience is an important step that can be taken both for the education of people to be trained in the field and for illuminating the path of those actively working in the social work area. Research confirms that altruism (Martí-Vilar et al., 2022) and self-compassion has been found to correlate with resilience (Bluth et al., 2018). A correlational study was designed especially in the field of social work to demonstrate the relationship between psychological resilience, altruism, and self-compassion in line with the literature.

Method and Findings: A total of 220 social work department students (N = 220; 91.4% female; mean age 22.07 years; range 18-40) participated in the research. The Resilience Scale for Adults (Friborg et al., 2003), adapted to Turkish by Basım and Çetin (2011); the Self-Compassion Scale (Neff, 2003b), adapted to Turkish by Akın and Abacı (2007); and the Altruism Scale (Rushton et al., 1981), adapted to Turkish by Tekeş and Hasta (2015) was used in the study. Among the social work department students, psychological resilience and self-compassion was strongly and positively correlated as expectedr (218) =.495, p = .000. Altruism was also positively correlated with psychological resilience, r (218) =.162, p = .016, but not as strong as self-compassion (Akoglu, 2018). In order to see the effect of altruism on psychological resilience while controlling self-compassion, a linear hierarchical regression analysis was conducted. The first block included self-compassion as the predictor and second block included altruism besides self-compassion, with psychological resilience as the dependent variable. The hierarchical regression analysis showed that the first, F (1,218) = 70.825, p=.000, R^2= .245 and second model F (2,217) = 39.713, p=.010, R^2= .023, were statistically significant. Both self-compassion and altruism were significantly associated with psychological resilience (b=.49, t= 8.46, p= .000, and b=.15, t= 2.59, p= .010, respectively).

Discussion: Overall, these results show that self-compassion and altruism are important variables that contribute to psychological resilience. Many studies indicate that there are gaps in the teaching of resilience-related curricula (Kinman and Grant, 2010; Grant and Kinman, 2012; Grant and Kinman, 2015; Rajan-Rankin, 2014; Jou-

bert, 2021; Jordan, 2023) and skills (Abur, 2020) that affect emotion management in the field of social work. Likewise, the concept of self-compassion, which impacts both emotion management and resilience, is believed to be ignored in social work education (Neff, 2003). It is important to note that resilience is something that can be learned and developed (McFadden et al., 2019). Considering these results and related literature, educators can shape the current curricula and supervisors of social workers who are actively working in the field can prepare intervention programs. Altruistic emotions can have negative effects on individuals when not managed properly (Feng et al., 2020). Therefore, the management of these emotions should be supervised. In this study, although altruism has little effect size, it is important to note that it still makes a significant contribution, but future research need to focus on understanding how and under what conditions altruism contributes to resilience.

Keywords: Psychological Resilience, Self-Compassion, Altruism, Social Work

***Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Arş. Gör., edcakir@bingol.edu.tr, ORCID ID: 0009-0004-9131-8213.**

****Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Arş. Gör. Dr., ztoren@bingol.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0074-6625.**

REFERENCES:

Abur, W. (2020). Teaching resilience skills to social work students and others. African Journal of Social Work, 10(2), 23-31.

Akın, Ü., Akın, A., Abacı, R. (2007). Öz-duyarlık Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 1-10.

Akoglu, H. (2018). User's guide to correlation coefficients. Turkish Journal of Emergency Medicine, 18(3), 91-93. doi:10.1016/j.tjem.2018.08.001

Basım, H. N., Çetin, F. (2011). Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Güvenilirlik ve Geçerlilik Çalışması, Türk Psikiyatri Dergisi, 22, 2, 104-114.

Bluth, K., Mullarkey, M., & Lathren, C. (2018). Self-Compassion: A Potential Path to Adolescent Resilience and Positive Exploration. Journal of Child and Family Studies, 27(9), 3037-3047. doi:10.1007/s10826-018-1125-1

Feng, Y., Zong, M., Yang, Z., Gu, W., Dong, D., & Qiao, Z. (2020). When altruists cannot help: the influence of altruism on the mental health of university students during the COVID-19 pandemic. Globalization and health, 16, 1-8. doi.org/10.1186/s12992-020-00587-y

Friborg, O., Hjemdal, O., Rosenvinge, J. H., Martinussen, M. (2003). A new rating scale for adult resilience: what are the central protective resources behind healthy adjustment?. International journal of methods in psychiatric research, 12(2), 65-76.

Grant, L., & Kinman, G. (2012). Enhancing wellbeing in social work students: Building resilience in the next generation. Social work education, 31(5), 605-621. doi.org/10.1080/02615479.2011.590931

Grant, L., Kinman, G., & Baker, S. (2015). 'Put on your own oxygen mask before assisting others': Social work educators' perspectives on an 'emotional curriculum'. British Journal of Social Work, 45(8), 2351–2367. doi.org/10.1093/bjsw/bcu066

Howe, D. (2008). The Emotionally Intelligent Social Worker, London, Palgrave McMillan.

Jordan, U. (2023). A visual investigation of resilience from the perspective of social work students in the UK. Social Work Education, 1-15. doi.org/10.1080/02615479.2022.2161506

Joubert, M. (2021). Social work students' perceptions of their readiness for practice and to practise. Social Work Education, 40(6), 695-718. doi.org/10.1080/02615479.2020.1749587

Kinman, G., & Grant, L. (2010). Exploring stress resilience in trainee social workers: The role of emotional and social competencies. The British Journal of Social Work, 41(2), 261-275. doi.org/10.1093/bjsw/bcq088

Martí-Vilar, M., Tortosa, A. C., Sales-Galán, A., and Corradi, G. (2022). Resilience and prosocial behavior in Spanish care professionals of dependent persons. Health Soc. Care Community 30, 6613–6621. doi: 10.1111/hsc.14110

Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. American Psychologist, 56(3), 227–238. doi:10.1037/0003-066x.56.3.227

McFadden, P., Mallett, J., Campbell, A., & Taylor, B. (2019). Explaining self-reported resilience in child-protection social work: The role of organizational factors, demographic information and job characteristics. The British Journal of Social Work, 49(1), 198-216. doi.org/10.1093/bjsw/bcy015

Neff, K. (2003). Self-compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. Self and identity, 2(2), 85-101. doi.org/10.1080/15298860309032

Neff, K. D. (2003b). The development and validation of a scale to measure self-compassion. Self and Identity, 2(3), 223-250.

Rajan-Rankin, S. (2014). Self-identity, embodiment and the development of emotional resilience. The British Journal of Social Work, 44(8), 2426-2442. doi.org/10.1093/bjsw/bct083

Rushton, J. P., Chrisjohn, R. D., Fekken, G. C. (1981). The altruistic personality and self report altruism scale. Person and Individual Differences, 2, 293302.

Tekeş, B., & Hasta, D. (2015) Özgecilik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Nesne Psikoloji Dergisi (NPD), 3(6). http:/doi.org/ 10.7816/nesne-03-06-03.

P.2

YETİŞKİN BİREYLERDE YAŞAM DOYUMUNUN ROMANTİK İLİŞKİ DURUMUNA GÖRE İNCELENMESİ

KÜBRA BECERİKLİ*, HAKAN KARAMAN**

ÖZET

Amaç: Yaşam doyumu Frisch (2000) tarafından bireyin en önemli ihtiyaçlarını, amaçlarını ve isteklerini ne ölçüde yerine getirdiğine dair öznel bir değerlendirme şeklinde tanımlanmıştır. Yaşam doyumu, romantik ilişkiler ve bireyin ruhsal iyilik hali birbirleri ile yakından ilişkili konulardır (Botha & Booysen, 2013; Khatip, 2013). Yani insan hayatında romantik ilişkilerin varlığı ve yaşanma şeklinin yaşam doyumu üzerindeki etkisinin anlaşılması bireyin ruhsal iyilik halinin anlaşılması açısından çok önemlidir (Chow, 2005; Serin ve ark., 2010). Bu bağlamda çalışmamızın temel amacı, yetişkin bireylerde yaşam doyumunun romantik ilişki durumuna farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesidir. Temel amaç doğrultusunda katılımcılar romantik ilişki durumuna göre; evli bireyler, evli olmayıp romantik ilişkisi olan bireyler ve romantik ilişkisi olmayan bireyler şeklinde üç kategoriye ayrılmıştır.

Yöntem: Araştırmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır (Karasar, 2016). Katılımcılar ise basit tesadüfi örneklem yoluyla (Büyüköztürk ve ark., 2020) seçilen ve çalışma için gönüllü olan 100 yetişkin bireyden oluşmaktadır. Araştırmada Yaşam Doyumu Ölçeği (Dağlı & Baysal, 2016) ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Veriler SPSS 25 programına girilerek betimsel sonuçlar elde edilmiş ve t testi ile ANOVA analizleri yapılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların nitelikleri şu şekildedir: Tamamı 18 yaş üzeri olup %84'ü (84) 18-39 yaş grubundadır, %51'i (51) erkek ve %49'u (49) kadındır, %50'si (50) evli, %24'ü (24) evli olmayan ancak romantik ilişkisi olan ve %26'sı (26) ise romantik ilişkisi bulunmayan kişilerdir, romantik ilişkisi bulunan veya evli olan 74 bireyin %77'sinin (57) ilişki süresi 1-11 yıl arasındadır, algılanan ekonomik seviye ise %17 (17) düşük, %77 (77) orta ve %6 (6) yüksektir. Analiz sonuçlarına göre; yaşam doyumu romantik ilişki durumuna ve algılanan ekonomik seviyeye göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma göstermekte ($p<.05$) ancak yaş, cinsiyet ve ilişki süresi değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir ($p>.05$). Buna göre evli bireylerin yaşam doyumu puanları ($\bar{X}=16.58$), evli olmayıp romantik ilişkisi olan katılımcıların yaşam doyumu puanları ($\bar{X}=14.33$) ile romantik ilişkisi olmayan katılımcıların yaşam doyumu puanlarına ($\bar{X}=14.42$) göre istatistiksel açıdan anlamlı derecede daha yüksektir ($F=4.936$; $p<.05$). Algıladıkları ekonomik düzeyi düşük seviye olan katılımcıların yaşam doyumu puanları ($\bar{X}=12.35$), orta seviye olan katılımcıların yaşam doyumu puanları ($\bar{X}=15.99$) ile yüksek seviye olan katılımcıların yaşam doyumu puanlarına ($\bar{X}=17.83$) göre istatistiksel açıdan anlamlı derecede daha düşüktür ($F=9.741$; $p<.05$).

Tartışma ve Sonuç: Alanyazın temel bulguları destekler nitelikte olup, evli bireylerin yaşam doyumu düzeyinin, evli olmayıp romantik ilişkisi olan kişiler ile romantik ilişkisi olmayan kişilerin yaşam doyumu düzeyine göre daha yüksek olduğunu gösteren araştırma sonuçları mevcuttur (Aydınlı, 2019; Geneci, 2019; Şemen-Karaman, 2019). Medeni durum ile yaşam doyumunun çalışıldığı başka araştırmalarda ise evli bireylerin yaşam doyumunun evli olmayanlara göre daha yüksek olduğu bulgulanmıştır (Botha & Booysen, 2013; Khatib, 2013). Çalışmanın diğer sonucuna göre algıladıkları ekonomik seviyesi düşük olan katılımcıların yaşam doyumu, algıladıkları ekonomik seviyesi orta ve yüksek olan katılımcıların yaşam doyumuna göre daha düşük düzeyde olup bulgular yapılan başka çalışmalarla paralellik göstermektedir (Chow, 2005; Tuzgöl-Dost, 2007; Xiao vd., 2009; Serin ve ark., 2010)76.2%.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Doyumu, Evlilik, Romantik İlişki

***Beyoğlu Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Psk. Dan., kubrabecerikli@gmail.com, ORCID ID: 0009-0009-1862-6195.**

****Beyoğlu Rehberlik ve Araştırma Merkezi, İstanbul, Dr., Psk. Dan., hakankaraman89@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7207-2527.**

KAYNAKÇA:

Aydınlı, F. (2019). *Psikolojik danışmanların mesleki tükenmişlik ve yaşam doyum düzeyleri* [Yüksek Lisans Tezi]. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Botha, F., & Booysen, F. (2013). The relationship between marital status and life satisfaction among South African adults. *Acta Academica*, *45*(2), 150-178.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020) *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (29. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Chow, H. P. H. (2005). Life Satisfaction Among University Students in a Canadian Prairie City: A Multivariate Analysis. *Social Indicators Research*, *70*(2), 139-150. https://doi.org/10.1007/s11205-004-7526-0

Dağlı, A. & Baysal, N. (2016). Yaşam doyumu ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15(59), 1250-1262.

Frisch, M. B. (2000). Improving mental and physical health care through Quality of Life Therapy and assessment. Içinde E. Diener & D. R. Rahtz (Ed.), *Advances in Quality of Life Theory and Research* (ss. 207-241). Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/978-94-011-4291-5_10

Geneci, G. (2019). *Beden imgesi ve sosyal medya etkileniminin beden imgesine bağlı yaşam niteliğine ve yaşam doyumuna etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karasar, N. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar Teknikler ve İlkeler (37. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Khatib, S. A. (2013). Satisfaction with life, Self-esteem, gender and marital status as predictors of depressive symptoms among United Arab Emirates college

students. *International Journal of Psychology and Counselling*, *5*(3), 53-61.

Serin, N. B., Serin, O., & Özbaş, L. F. (2010). Predicting university students' life satisfaction by their anxiety and depression level. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, *9*, 579-582. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.12.200.

Şemen-Karaman, B. (2019). *Yetişkinlerde sıfatlara dayalı kişilik özellikleri, otomatik düşünceler ve yaşam doyumlarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tuzgöl-Dost, M. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *22*(22), 132-143.

Xiao, J. J., Tang, C., & Shim, S. (2009). Acting for Happiness: Financial Behavior and Life Satisfaction of College Students. *Social Indicators Research*, *92*(1), 53-68. https://doi.org/10.1007/s11205-008-9288-6.

P.3

6 ŞUBAT DEPREMİNİ YAŞAMIŞ BİREYLERDE UMUT VE PSİKOLOJİK ESNEKLİĞİN TRAVMA SONRASI BÜYÜME ÜZERİNDEKİ YORDAYICI ETKİSİNİN İNCELENMESİ

MİHRİBAN SARI*, SARA KARATAŞ, FEYZA TOPÇU*****

ÖZET

Amaç: Travmalar, yaşamda birçok zorluğa sebep olsa da birey bu geçmiş yaşantılardan ibaret değildir ve kendi eylemlerini şekillendirme gücüne sahiptir (Walser ve Westrup, 2007). Travma sonrası büyüme son derece zorlu yaşam koşullarıyla mücadele sonucunda ortaya çıkan olumlu değişimlerdir ve yaşam durağan bir süreç değildir gelişerek devam eder (Tedeschi ve Calhoun, 2004). Kardaş ve Tanhan (2018) afetlerin yarattığı travmalara yönelik psikolojik müdahalelerin önemli olduğunu yaptıkları çalışmada umudun travma sonrası büyüme ile umutsuzluğun ise travma sonrası stresle pozitif yönde ilişkili olduğunu belirterek yapılacak çalışmalarda bu bulguların göz önünde alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Frankl (2013), yaşamın acı verici koşullar altında bile anlamlı bulanabileceğini ve kişilerin kendilerini acıya karşı koruyabileceğini söyler. Doğru bir şekilde değerlendirildiğinde olumsuz veya hoşa gitmeyen duygular bazen olumlu duygulardan daha işlevsel ve faydalı olabilmektedir ve bu değerlendirme direkt psikolojik esneklik kavramıyla ilişkilidir ve duygusal deneyimlere açık olup onları kabul etmek kişinin duygusal açıdan daha anlamlı ve zengin bir hayat sürmesini sağlar (Kashdan ve Rottenberg, 2010). Milyonlarca insanı maddi manevi etkileyen 6 şubat depremi sonrasında hayatta kalan bireylerin travma sonrası büyümelerinde etkili olan değişkenlerin incelenmesi önemli görülmüştür. Bu çalışmada incelenmesi planlanan travma sonrası büyüme, umut ve psikolojik esneklik değişkenlerinin alan yazında beraber çalışıldığı herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın sonuçlarının alan yazına ve bu kapsamda yapılacak çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Yöntem: Çalışmanın örneklemini 6 Şubat depreminin yaşandığı 11 ilde depremden etkilenen 18 yaş üstü 230 kadın ve 108 erkek olmak üzere toplam 338 kişi oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 19-68 arasında değişmektedir (Ort. = 32.0, SS = 8.56). Katılımcılara araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunun yanı sıra "Travma Sonrası Büyüme Ölçeği", "Sürekli Umut Ölçeği" ve "Kabul ve Eylem Formu-2" uygulanmıştır.

Bulgular: Yapılan analizler sonucunda travma sonrası büyüme ile umut arasında anlamlı düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki bulunurken travma sonrası büyüme ile psikolojik esneklik arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. 6 Şubat depremini yaşayan bireylerin travma sonrası büyüme düzeyini yordamada umut anlamlı düzeyde bir yordama gücüne sahipken psikolojik esnekliğin anlamlı bir açıklama gücüne sahip olmadığı bulunmuştur. Bununla birlikte 6 şubat depremini yaşamış bireylerde travma

sonrası büyümenin depremin yaşandığı ile göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı, evin hasar tespit durumuna göre farklılaşmadığı bulunmuştur. 6 Şubat depremini yaşamış bireylerde travma sonrası büyümenin cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını ve kadınların travma sonrası büyüme puanlarının erkeklerin travma sonrası büyüme puanlarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç: Travma sonrası büyüme ile umudun ilişkili olduğu bulgusu literatürdeki diğer çalışmaların sonuçlarıyla tutarlıdır. Araştırmada beklenilen sonucun aksine travma sonrası büyüme ile psikolojik esneklik arasında bir ilişki bulunamamıştır. Araştırma sonucunun yalnızca ölçeklerden alınan puanlara dayandırılması, veri toplama sürecinin kısıtlılığı sınırlılıklardır. Gelecek çalışmalarda örneklem sayısının genişletilmesi ve farklı sosyodemografik değişkenler eklenmesi ile daha kapsamlı sonuçlar elde edileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Travma Sonrası Büyüme, Umut, Psikolojik Esneklik

***Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Uzm. Psk., mihriban.sari@std.hku.edu.tr, ORCID ID: 0009-0009-9790-4674.**

****Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Uzm. Psk., sara.karatas@std.hku.edu.tr, ORCID ID: 0009-0003-9727-1383.**

*****Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, feyza.topcu@hku.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5853-2670.**

KAYNAKÇA:

Frankl, V. E. (2013*). İnsanın anlam arayışı.* (S. Budak, Çev.). İstanbul: Okuyan Us Yayınları.

Kashdan, T. B., & Rottenberg, J. (2010). Psychological flexibility as a fundamental aspect of health. *Clinical Psychology Review, 30*, 865-78.

Tanhan, F., & Kardaş, F. (2018). Van Depremini Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin Travma Sonrası Stres, Travma Sonrası Büyüme ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Yuzunci Yil Universitesi Egitim Fakultesi Dergisi, 15*(1), 1-36. https://doi.org/10.23891/efdyyu.2018.60

Tedeschi, R. G., & Calhoun, L. G. (2004). Posttraumatic Growth: Conceptual Foundations and Empirical Evidence*. Psychological Inquiry, 15*(1), 1-18. http://www.jstor.org/stable/20447194

Walser, R. D., & Westrup, D. (2007). *Acceptance and commitment therapy for the treatment of post-traumatic stress disorder and trauma-related problems: A practitioner's guide to using mindfulness and acceptance strategies.* New Harbinger Publications.

P.4

EMPATİ EEG'YE YANSIR MI?

MERVE AYDIN KARABAŞ*, FATMA TURAN**

ÖZET

Amaç: Sözlüğe bakıldığında *duygudaşlık* terimi ile ifade edilen empati; bir kişinin kendisini karşısındakinin yerine koyarak olaylara onun gözüyle bakmaya çalışması olarak özetlenebilir. Bu yetenek çocukluktan itibaren öğrenilerek gelişmektedir. Ayrıca empati yeteneğinin gelişmesi hem bireysel hem de toplumsal iyi oluşu arttırmakta, saldırganlık davranışlarını azaltmaktadır. Empati kavramı ve ötekinin duygularını anlamak sosyal bilimlerin temel uğraşlarından biri olmuştur. Son yıllarda ise sinirbilim tarafından empatinin biyolojik karşılığı nöropsikolojik hastalıkları açıklamak ve tanıya yardımcı olmak amacıyla aranmaktadır. Nöral mekanizmalar kapsamında empati ayna nöron terimi ile açıklanmaktadır. Ayna nöronlar bir kişi bir eylemi yaparken ateşlenen nöronların aynı şekilde gözlemcide de ateşlenmesi durumudur. Ayna nöronlar çeşitli nörogörüntüleme yöntemleri ile belirlenebilmektedir. EEG'de ise tam bir kesinlik olmamakla birlikte mu ritmi baskılanması ile belirlenebildiği söylenebilir. Buradaki amaç soyut bir kavram olan empatinin en sık kullanılan bir nörogörüntüleme yöntemi olan EEG ile somutlaştırılması hakkında yapılan çalışmaları incelemektir.

Yöntem: Web of Science, PubMed ve Google Scholar veri tabanlarından "Empati", "Mu Baskılama", "Ayna Nöronlar" anahtar kelimeleri ile literatür taraması yapılmıştır.

Tartışma ve Sonuç: Bu araştırmada **e**mpatinin EEG'ye yansımasının kanıtlarını ararken semptomatik olarak empati eksikliği olduğu bilinen Asperger sendromu, Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ve otizm gibi nörogelişimsel hastalıklar üzerinde yapılan çalışmalara yoğunlaşılmıştır. Çünkü bu çalışmalarda kontrol grupları ile karşılaştırması yapılarak empatinin ayna nöronlar üzerindeki kanıtları gösterilmiştir. Literatüre bakıldığında empatinin nörofizyolojik olarak, EEG'ye yansıması ve nöronal mekanizmalar ile tam bir ispatından yapılamadığı görülmüştür. Ancak özellikle otizm gibi nörogelişimsel hastalıklar için mu ritmi baskılanmasının ayırt edici olduğunu savunan çalışmalar çoğunluktadır. Tüm bu tartışmalar sonucunda kişilerin karşısındakini taklit ettiğinde ya da gözlemlediğinde beyinlerinde benzer bölgelerde sinaptik aktivitenin olması nedeniyle empatinin öğrenilebilen, geliştirilebilen bir beceri olduğu yorumu yapılabilmektedir. Elbette öğrenilerek artan bu empatinin daha iyi ahlaki karar ve davranışlarla sonuçlanıp sonuçlanmayacağı konusu başka bir tartışmadır.

Anahtar Kelimeler: Empati, Ayna Nöronlar, Mu Baskılama

***Üsküdar Üniversitesi, SHMYO, Perfüzyon Bölümü, Anestezi Program Başkanı, Öğr. Gör., merve.aydinkarabas@uskudar.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5364-4083.**

****Üsküdar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dr. Öğr. Üyesi, fatma.turan@uskudar.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-9982-4792.**

KAYNAKÇA:

Başer, D., Kırlıoğlu, M., Kalaycı Kırlıoğlu, H. (2019). Empati Kavramına Bauman Çerçevesinden Bir Bakış. OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 13 (19), 2321-2344. https://doi.org/10.26466/opus.570549

Ersoy, E.G., Köşger, F. (2016). Empati: Tanımı ve Önemi. Osmangazi Tıp Dergisi/Osmangazi Journal of Medicine,38 (2), 9-17 DOI: http://dx.doi.org/10.20515/otd.33993

Günay Ay, M., Kılıç, B.(2019). Nörogelişimsel bozukluklar ve empati. Ortadoğu Tıp Dergisi. 11(4): 585-595. https://doi.org/10.21601/ortadogutipdergisi.527937

Hari, E., Cengiz, C., Kilic, F., Yurdakos, E. (2021). A clinical approach to the mirror neuron system and its functions. J Ist Faculty Med;84(3):430-8. https://doi:10.26650/IUITFD.2021.814218

Hauswald, A., Weisz, N., Bentin, S., Kissler, J. (2013). MEG premotor abnormalities in children with Asperger's syndrome: Determinants of social behavior? Pages 95-105, Developmental Cognitive Neuroscience, https://doi.org/10.1016/j.dcn.2013.02.002

Hervault, M., Zanone, PG., Buisson, JC. et al. (2021). Cortical sensorimotor activity in the execution and suppression of discrete and rhythmic movements. Sci Rep 11, 22364. https://doi.org/10.1038/s41598-021-01368-2

Karakale O, Moore MR, Kirk IJ. (2019). Mental Simulation of Facial Expressions: Mu Suppression to the Viewing of Dynamic Neutral Face Videos. Front Hum Neurosci.13:34. Published Feb 8. https://doi:10.3389/fnhum.2019.00034

Lamm, C., Majdandžić, J. (2015). The role of shared neural activations, mirror neurons, and morality in empathy--a critical comment. Neurosci Res. Jan;90:15-24. https://doi:10.1016/j.neures.2014.10.008

Lindsay M. Oberman, Joseph P. McCleery, Edward M. Hubbard, Raphael Bernier, Jan R. Wiersema, Ruth Raymaekers, Jaime A. Pineda, (2013). Developmental changes in mu suppression to observed and executed actions in autism spectrum disorders, Social Cognitive and Affective Neuroscience, Volume 8, Issue 3, March, Pages 300–304, https://doi.org/10.1093/scan/nsr097

ÜSKÜDAR
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI-91